

Opetushallituksen

TILINPÄÄTÖS 2021

Sisällys

1. Toimintakertomus	1
1.1 Johdon katsaus	1
1.2 Tuloksellisuus	4
1.3 Vaikuttavuus	4
1.3.1 Opetushallitukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen – toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus	6
1.4 Toiminnallinen tehokkuus	25
1.4.1 Toiminnan tuottavuus	28
1.4.2 Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat	35
1.4.4 Julkisoikeudellinen maksullinen toiminta	37
1.4.5 Liiketaloudellinen maksullinen toiminta	39
1.4.6 Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma	41
1.5 Tuotokset ja laadunhallinta	43
1.5.1 Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet	43
1.5.2 Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu	45
1.5.3 Valtion oppilaitosten keskeiset tuotokset	46
1.5.4 Opetushallituksen erillisyyksiköiden keskeiset tuotokset	53
1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen	59
1.6.1 Henkilöstön määrä ja rakenne	60
1.6.2 Työtyytyväisyys	61
1.6.3 Toimitilat	61
1.7 Tilinpäätösanalyysi	62
1.7.1 Rahoituksen rakenne	62
1.7.2 Siirtomenojen rahoituslähteet ja kohdistuminen tuensaajittain	63
1.7.3 Talousarvion toteutuminen	64
1.7.4 Tuotto- ja kululaskelma	65
1.7.5 Tase	67
1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma	68
1.9 Arviointien tulokset	70
1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä	70
1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot	70
1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot	70

2	Opetushallituksen talousarvion toteutumalaskelma	72
	Opetushallituksen talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella	83
3	Opetushallituksen tuotto- ja kululaskelma.....	84
4	Opetushallituksen tase	85
5	Allekirjoitukset.....	100

TILINPÄÄTÖSLASKELMIEN LIITTEET

Liite 1	Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet ja vertailtavuus
Liite 2	Nettoutetut tulot ja menot
Liite 3	Arviomäärärahojen ylitykset
Liite 4	Peruutetut siirretyt määrärahat
Liite 5	Henkilöstökulujen erittely
Liite 6	Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset
Liite 7	Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot
Liite 8	Rahoitustuotot ja -kulut
Liite 9	Talousarviotaloudesta annetut lainat
Liite 10	Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset
Liite 11	Taseen rahoituserät ja velat
Liite 12	Valtiontakaukset, -takuut sekä muut monivuotiset vastuut
Liite 13	Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
Liite 14	Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat
Liite 15	Velan muutokset
Liite 16	Velan maturiteettijakauma ja duraatio
Liite 17	Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut tiedot

MUUT LIITTEET

Liite 18	Opetushallituksen (virasto, ml. erillisyyksiköt) ja oppilaitosten henkilöstöä koskevat tunnusluvut
Liite 19	Liitemuistio Opetushallituksen kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan sisällöstä

1. Toimintakertomus

1.1 Johdon katsaus

Vuosi 2021 oli opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen välisen nelivuotisen tulossopimuskauden (2020–2023) toinen toimintavuosi. Opetushallituksen toiminta perustuu henkilöstön kanssa muotoiltuun visioon, missioon ja toimintatapoja koskeviin kirjauksiin sekä vaikuttavuustavoitteisiin. Vaikuttavuustavoitteet kuvastavat suunnitelmiamme toiminnan pitkäkestoiksi yhteiskunnallisiksi vaikutuksiksi ja tukevat vision saavuttamista. Tulossopimuksessa määrittelemämme vaikutustavoitteet - yhteisöllinen kehittäminen ja johtaminen vahvistuvat; hyvinvointi paranee; kansainvälisyys lisääntyy; osaamistaso nousee ja tasa-arvo ja yhdenvertaisuus lisääntyvät - puolestaan kuvastavat neljän vuoden tavoitteitamme kasvatuksen, koulutuksen ja kansainvälisyyden toimialalla.

Vuosi 2021 oli vuoden 2020 tavoin koronaviruspandemian johdosta poikkeuksellinen. Toimintaympäristössä tapahtuneet muutokset vuosina 2020–2021 ovat haastaneet kasvatuksen, koulutuksen ja kansainvälistymisen toimialaa maailmanlaajuisesti. Muutokset ovat Opetushallituksessa edellyttäneet tulossopimuksessa määriteltyjen vaikutustavoitteiden mukaisen työn toteuttamista olosuhteiden edellyttämällä tavalla. Kuluneen vuoden aikana olemme osaltamme edelleen varmistaneet hallituksen ja eduskunnan päätösten ja linjausten toimeenpanon yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön, muiden hallinnonalan toimijoiden, sidosryhmien ja verkostojen kanssa. Olemme jatkaneet poikkeusolojen tiimien ja koronakoordinaatioryhmän työtä. Vuoden aikana olemme varautuneet toimimaan vaihtoehtoisissa skenaarioissa ja valmistelleet niihin ratkaisuja, ohjeistuksia sekä tukimateriaaleja. Lisäksi olemme järjestäneet webinaareja kasvatuksen ja koulutuksen toimijoiden tukemiseksi. Olemme ohjanneet kasvatuksen ja koulutuksen järjestäjiä paikkaamaan syntynyttä oppimis- ja hyvinvointivajetta. Opetushallitus teki yhteistyötä eri toimijoiden kanssa kasvatuksen ja koulutuksen toimialalla pitkittyneen poikkeustilanteen jättämien pitkäaikaisten vaikutusten ennakoimiseksi, tunnistamiseksi ja jälkihoidon edistämiseksi. Pandemia on jättänyt oppimis-, osaamis- ja hyvinvointivajeiden lisäksi tarpeita arvioida uudelleen esimerkiksi tutkintoja ja niiden vastaavuutta työelämän muuttuneisiin sekä uusiin tarpeisiin.

Oppivelvollisuuden laajentaminen oli keskeinen toimintavuonna näyttäytynyt uudistus. Laadun ja tasa-arvon etenemistä tukivat omalta osaltaan käynnissä olleet, perusopetukseen painottuva, Oikeus oppia-, ja ammatilliseen koulutukseen painottuva, Oikeus osata-, hankekokonaisuus. Lukion laatu- ja saavutettavuusohjelma käynnistyi syksyllä 2021. Oppivelvollisuuden laajentumista tukivat myös perusopetuksen ja toisen asteen opinto-ohjauksen kehittämisohjelman toimet. Lukiokoulutuksen järjestäjät ottivat käyttöön lukion uudet opetussuunnitelman perusteet 1.8.2021 alkaen.

Yhteiskunnan kompleksisuus, digitalisaatio, väestönkehitys, eriarvoistumiskehitys, arvojen ja asenteiden muutokset sekä yhä lisääntyvät globaalit ongelmat, kuten ilmastonmuutos luovat sekä epävarmuutta että uusia mahdollisuuksia uudistua. Vahva kansallinen ja erinomaisia tuloksia saavuttanut koulutusjärjestelmämme on joutunut koetukselle kohdatessaan väestönkehityksestä aiheutuneet palveluverkoston muutospaineeet, oppimisympäristöjen teknologiset mahdollisuudet ja oppijoiden yhä moninaistuvammat tarpeet ja hyvinvointiin liittyvät ongelmat.

Vuonna 2021 jatkoimme vaikutustavoitteiden mukaista työtä 24 vaikutustekoina. Työtä on tehty yhdessä sidosryhmien ja verkostojen kanssa ja siinä on hyödynnetty tutkimus- ja arviointitietoa. Vaikka vaikutustekotyötä tehtiin etätönnä menetelmin, vaikutustavoitteiden mukainen työ kasvatuksen, koulutuksen ja kansainvälistymisen alalla eteni hyvin. Esimerkiksi opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteiden

toimeenpanon tukemiseen sekä oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvä kehittämistyö toteutui suunnitellusti laajassa yhteistyössä. Myös uuteen EU-ohjelmakauteen liittyvien ohjelmien lanseeraus eri digitaalisia kanavia hyödyntäen onnistui tavoitellusti. Vaikutustavoitteisiin pohjautuvan vuoden 2022 toiminnan muotoilemiseksi kehitimme uudenlaisen prosessin, johon kutsuimme asiakkaita, kumppaneita ja sidosryhmiä. Pohdimme työmme yhteiskunnallista vaikuttavuutta ja toimintaympäristömme tulevaisuutta laajassa, alan asiantuntijoiden yhteisessä eDelfoi-prosessissa. Tulevaisuustyöskentelyssä nousi esille neljä keskeistä koulutusalaan koskevaa ilmiötä: eriytymiskehitys, digitalisaatio, hyvinvointi ja kestävä kehitys. Hyödynsimme prosessin tuloksia vuoden 2022 vaikutustekotyön suunnittelussa.

Pandemian pitkittyminen vaikutti edelleen kansainvälisen liikkuvuuden mahdollisuuksiin ja muuhun Opetushallituksen kansainväliseen yhteistyöhön. Kansainvälisen yhteistyön uudet toimintamallit, kuten esim. digitaalisten ratkaisujen kehittäminen, virtuaaliset vaihdot ja yhteistyö laajensivat yhä toimijoiden osallistumis- ja toimintamahdollisuuksia. Myös fyysinen opiskelijaliikkuvuus palasi osittain vuonna 2021, etenkin korkeakoulutussektorilla. Erasmus+ ja Euroopan Solidaarisuusjoukot -ohjelmien uusi ohjelmakausi 2021–2027 käynnistyi kesällä 2021. Kehittämiseen ja verkostoitumiseen painottuvat yhteistyöhankkeet kiinnostivat erityisesti toimijoita. Liikkuvuusrahoitukselle oli vähäisempi kysyntä pandemiatilanteen takia. Seuraavien ohjelmakausien valmistelut käynnistyivät pohjoismaisessa yhteistyössä (Nordplus-koulutusohjelma) ja yhteistyössä ulkoministeriön kanssa (korkeakoulujen kehitysyhteistyöohjelma HEI ICI). Korkeakoulujen kansainvälistä koulutusyhteistyötä painopistemaissa tukeva Team Finland Knowledge -ohjelma käynnistyi. Opetushallitus sai kansainvälisen ohjelmatoiminnan asiakastyytyväisyyskyselyssä erinomaista palautetta asiakkailtaan. Education Finland ohjelma vauhditti koulutusviennin kasvua Koulutusviennin Tiekartan mukaisesti. Ohjelman jäsenyritysten koulutusviennin liikevaihto kasvoi edelleen 498 milj. euroon viimeisimpien vuoden 2020 tietojen mukaan. Ulkoministeriö ja Opetushallitus vahvistivat yhteistyötä, jonka tavoitteena on Suomen roolin ja panostuksen vahvistaminen globaalissa oppimisen kriisin ratkaisussa. Kehitysyhteistyön osaamiskeskuksen toiminta käynnistyi joulukuussa 2021. Osaamiskeskus edistää suomalaisen osaamisen hyödyntämistä opetusalan kehitysyhteistyössä tarjoamalla koulutusta, tukemalla asiantuntijoiden urapolkuja ja perustamalla asiantuntijaverkoston. Lisäksi Opetushallitus osallistui opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan Afrikka-strategian tiekartan valmistelutyöhön.

Vuonna 2021 panostimme yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön ja sidosryhmien kanssa toimialan digitalisaation edistämiseen. Valmistelimme yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa kokonaisarkkitehtuurityön keinoin kolmivuotisen Jatkuvan oppimisen digitaalinen palvelukokonaisuus -hankkeen sujuvaa käynnistymistä. Toteutimme vuonna 2021 palvelulupaustamme parantamalla palvelujen asiakaslähtöisyyttä, asiointikanavien löydettävyyttä ja asiakaspolkujen sujuvuutta yhdessä asiakkaiden ja sidosryhmien kanssa. Kehitimme oppivelvollisuuden laajentamisen toteuttamisen ja seurannan tueksi Valpas-palvelun. Olemme myös laajentaneet eri digitaalisten palvelujemme sisältöä ja samalla saaneet lisää asiakkaita. Edistimme tiedon hyödyntämistä kehittämällä tietovarantojamme ja niihin liittyvää raportointia.

Opetushallitus maksoi vuonna 2021 erilaisina kehittämistoimintaa tukevin valtionavustuksina ja apurahoina yhteensä 204 milj. euroa (vuonna 2020 187 milj. euroa ja vuonna 2019 179 milj. euroa). Kansainvälistymistä edistävissä ohjelmissa toteutettiin yhteensä 12 789 ulkomaan jaksoa (vuonna 2020 yhteensä 24 702 ja vuonna 2019 yhteensä 32 601 ulkomaan jaksoa).

Pitkittyneestä pandemiatilanteesta huolimatta henkilöstömme työhyvinvointi ja yleistilanne jatkui pääosin hyvänä, joskin etätyössä oli havaittavissa kasvavaa kuormittuneisuutta. Opetushallituksen kyky hoitaa tehtäviään säilyi hyvänä vuoden 2021 aikana. Jatkoimme henkilöstön tuntemusten säännöllisiä kartoituksia ja kiinnitimme erityistä huomiota työhyvinvointiin ja työskentelytapoihin. Eri ihmiset ja erilaisissa

elämäntilanteissa olevat ihmiset ovat kokeneet edelleen vuoden 2022 alussa jatkuvan etätyövaiheen eri tavoin. Yhteisöllisyyden ja yhteenkuuluvuuden tunnetta on ylläpidetty moninaisin keinoin ja kokeiluin.

Vuoden 2021 aikana analysoimme Opetushallituksen taloustilannetta huolellisesti ja tunnistimme toimia, joiden avulla taloustilannetta on mahdollista edelleen omin toimenpitein saattaa kohti kestävämpää tasoa. Pandemiatilanteesta ja työympäristöhankkeista syntyneet säästöt vuosina 2020–2021 auttoivat vuoden 2022 talouden suunnittelussa, mutta eivät poista rakenteellista alijäämää toimintamenoista.

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) toiminta kattoi vuonna 2021 yhteensä 78 varhaiskasvatusta ja koulutusta koskevaa arviointia. Arviointitoiminnan vaikuttavuustavoitteet liittyivät oppimisen ja osaamisen kehittämiseen, yhdenvertaisuuden edistämiseen, koulutusjärjestelmän toimivuuden lisäämiseen ja jatkuvan kehittämisen tukemiseen. Kansalliseen ja paikalliseen koulutuksen kehittämiseen suunnattu arviointitoiminta painottui varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden toteutumiseen, oppimistuloksiin perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa, koulutusala-arviointeihin korkeakoulutuksessa, varhaiskasvatuksen ja korkeakoulutuksen laatuun ja laatukriteereiden kehittämiseen sekä poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen toteuttamiseen kaikilla koulutusasteilla. Arviointitietoa hyödynnettiin kansallisella tasolla esimerkiksi uusien varhaiskasvatusta ja koulutusta koskevien kansallisten kehittämisohjelmien laadinnassa sekä kansallisessa ohjauksessa. Arviointituloksia tuotettiin myös paikalliselle tasolle, varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä korkeakouluille. Karvi tuki arviointiosaamista ja tiedon käyttöä kehittämisessä myös järjestämällä koulutuksia ja työpajoja.

Ylioppilastutkintolautakunnan kanslian (YTL) keskeiset tavoitteet vuodelle 2021 olivat ylioppilastutkinnon toimeenpano sekä siihen liittyvät kehittämistoimet. Koronavirustilanteen jatkuminen edellytti lautakunnalta tiivistä yhteistyötä muiden viranomaisten kanssa. Lautakunta antoi lukioille ohjeita koejärjestelyistä ja muutti kevään koepäivien ajankohtia. Koronavirustilanteesta huolimatta tutkinnon kokeet järjestettiin kaikissa lukioissa keväällä ja syksyllä 2021. Ylioppilastutkinnosta annetun lain muutosten ja uuden tutkintorakenteen toimeenpano jatkuu vuosina 2019–2022. Oppivelvollisuuslain muutosten toimeenpano jatkuu vuosina 2021–2023.

Osana jatkuvan oppimisen parlamentaarista uudistusta vuonna 2021 perustettiin Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus, joka toimii Opetushallituksen erillisyyksikkönä. Palvelukeskusta koskeva lakiesitys annettiin eduskunnalle toukokuussa ja se tuli voimaan syyskuun alussa. Palvelukeskus edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Palvelukeskuksen johtajana aloitti Kirsi Heinivirta 11.10.2021. Muu henkilöstö rekrytoitiin pääosin marras-joulukuussa.

Opetushallituksen, Karvin ja YTL:n yhteinen työympäristöhanke valmistui aikataulussaan vuonna 2021 ja toimijat muuttivat uusittuihin tiloihin. Lisäksi syksyllä 2021 toimintansa käynnistänyt Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus sijoittui yhteisiin toimitiloihin.

Syksyllä 2021 käynnistimme organisaation tasapainottamista koskevan uudistuksen. Perusteluina uudistamiselle olivat henkilöstöltä ja sidosryhmiltä saatu palaute. Vuonna 2022 voimaan tulevan uudistuksen tavoitteena on tasapainottaa päätoimintojen henkilöstömääriä, vahvistaa kasvatuksen, koulutuksen ja osaamisen kehittämistä, koota kansainvälistymisen edistämiseen liittyvät asiat selkeämmin yhteen päätoimintoon sekä mahdollistaa laadukas esihenkilötyö yksikkökojoja pienentämällä.

Vuosi 2021 osoitti, että nopeasti muuttuvan toimintaympäristön, asiakkaiden tarpeiden sekä koulutuksen ja kasvatuksen toimiala merkityksen ymmärryksen syveneminen on keskeistä, jotta voimme vastata

moninaistuvan koulutusjärjestelmän ja kansainvälisen toimintaympäristön haasteisiin suurimman mahdollisen vaikuttavuuden saavuttamiseksi

Opetushallituksen pääjohtajana vuoden 2021 aikana toimivat Olli-Pekka Heinonen 30.4.2021 asti, Samu Seitsalo 1.5.-6.6.2021 ja Minna Kelhä 7.6.2021 alkaen.

1.2 Tuloksellisuus

Opetushallitus on pystynyt toimimaan vuoden 2021 aikana laadukkaasti, tehokkaasti ja taloudellisesti. Opetushallituksen taloustilanne on kehittynyt vuoden 2021 aikana vuoden 2020 kaltaisesti, ennustetun mukaisesti. Koronapandemia vaikutukset talouteen ovat olleet merkittäviä. Menotaso on laskenut siten, että siirtomäärärahakanta on edelleen kasvanut 6,122 milj. euroon. Menotason laskuun ovat vaikuttaneet huolellinen henkilöstösuunnittelu, matkustuksen väheneminen ja toimitilahankkeesta johtuneet vuokratilakustannusten muutokset. Haaste Opetushallituksen tulokselliselle toiminnalle ovat olleet perustoiminnan piiriin tulevat uudet velvoitteet. Opetushallituksen perustoimintamenoissa on eri yhteyksissä todettu olevan rakenteellinen vaje, joka vaikeuttaa pidemmän aikavälin suunnittelua. Vuoden 2022 talousarviossa Opetushallituksen toimintamenojen perusrahoitusta on edelleen vähennetty 22,85 milj. euroon.

Opetushallituksen ja opetus- ja kulttuuriministeriön välisessä vuosille 2020–2023 tehdyssä tulossopimuksessa toiminnalliset tavoitteet on asetettu viiden vaikutustavoitteen ympärille. Näiden tavoitteiden toteutumista on kuvattu tarkemmin tilinpäätöksen luvussa 1.3. Lisäksi toiminnallisen tuloksellisuuden mittareiden toteutumista suorituskvyn ja laadun osalta on kuvattu luvussa 1.4.

1.3 Vaikuttavuus

Määrittelimme syksyllä 2018 neljä vaikuttavuustavoitetta, jotka kuvastavat Opetushallituksen suunnitelmia toiminnan pitkäkestoiseksi yhteiskunnallisiksi vaikutuksiksi. Opetushallituksen visiosta ja missiosta johdetut neljä vaikuttavuustavoitetta ovat: 1) Koulutuksen ja kansainvälistymisen tasa-arvoisuus kasvaa, 2) Oppijoiden hyvinvointi paranee, 3) Jatkuva oppiminen nostaa osaamistasoa ja 4) Avarakatseisuus kasvaa. Nämä tavoitteet ovat yhdenmukaiset Osallistava ja osaava Suomi –hallitusohjelman keskeisten tavoitteiden kanssa.

Opetushallituksen vaikuttavuustavoitteet ja neljän vuoden vaikutustavoitteet koulutuksen ja kansainvälisyyden toimialalla on kirjattu opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen vuosia 2020–2023 koskevaan tulossopimukseen. Vaikutustavoitteet ovat 1) Yhteisöllinen kehittäminen ja johtaminen vahvistuvat, 2) Hyvinvointi paranee, 3) Kansainvälisyys lisääntyy, 4) Osaamistaso nousee ja 5) Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus lisääntyvät.

Vuonna 2021 jatkoimme tulossopimuksen vaikutustavoitteiden mukaista työtä edellisen vuoden aikana kokeillun mallin mukaisesti vaikutustekoina. Päätoiminto- ja yksikkörajoja ylittäviä vaikutustekoa muotoiltiin 24 kappaletta. Kullekin vaikutustekolle määriteltiin vastuuhenkilöt ja toteuttamiseen osallistuvat yksiköt. Vaikutustekojen välillä tehtiin yhteistyötä. Osa vaikutustekoina oli luonteeltaan Opetushallituksen oman työn kehittämistä, osa asiakkaita palvelevaa työtä ja osa asiakkaiden kanssa tehtävää yhteiskehittämistä. Vaikutustekoihin perustuva työ jatkuu ja sitä kehitetään edelleen vuonna 2022.

Vaikutustekoihin liittyvä työskentely on ollut uudenlainen tapa organisoida ja tehdä työtä. Pandemiatilanne on vaikuttanut jonkin verran vaikutustekojen parissa toimivien tiimien työhön. Päätimme muun muassa vältellä erilaisia tiedon keruita, vähentääksemme toimialan kuormitusta. Tämän vuoksi osa selvitystyöstä on siirretty myöhempään ajankohtaan tai niistä on luovuttu. Vuoden aikana tehdyn seurannan ja raportoinnin perusteella työ vaikutustekojen työkokonaisuuksissa on kuitenkin edennyt pääsääntöisesti suunnitelmien mukaisesti. Osa vuoden 2021 vaikutusteoista on saatu päätökseen, osa on luonteeltaan pitkäkestoista kehittämis- ja vaikuttamistyötä ja niitä jatketaan osana vuoden 2022 vaikutustekojen kokonaisuutta.

Tulossopimukseen kirjatut viisi vaikutustavoitetta on tarkoitettu tavoitteiksi koko tulossopimuksen neljän vuoden toteutuksen ajalle. Vaikutustavoitteilla on yhteiskunnallista muutosta kuvaavat ylätason mittarit, joille on asetettu tavoitteet. Osa tavoitteista on suuria ja muutokset vaativat toteutuakseen aikaa. Kaikkien mittareiden tietoja ei myöskään kerätä tai ole mahdollista kerätä vuosittain.

Järjestimme syksyllä 2021 laajan tulevaisuuden tutkimusmenetelmää hyödyntävän Vaikuttamisen paikka -nimisen prosessin, johon osallistui 650 eri tehtävissä toimivaa toimialan asiantuntijaa eri puolilta Suomea. Mukana oli myös noin 200 Opetushallituksessa työskentelevää asiantuntijaa. Prosessin paneeleissa tarkasteltiin kasvatus- ja koulutusalan toimintaympäristöä ja sen muutosta sekä muutosten merkitystä toimialan kehittämiseen ja Opetushallituksen toimintaan. Prosessi tuotti laajan aineiston, jonka mukaan Opetushallituksen vaikuttavuustavoitteista johdettu työ on oikean suuntaista. Prosessi nosti esille neljä laajaa, toimialan kehittämisessä keskeisimmäksi nousevaa teemaa: eriytymiskehitys, hyvinvointi, digitalisaatio ja kestävä kehitys. Lisäksi prosessin aineisto osoitti useita suppeampia kehittämisen kohteita. Otimme Vaikuttamisen paikka -prosessin tulokset huomioon loppuvuoden työskentelyssä ja vuoden 2022 työn suunnittelussa.

Vaikutustavoitteista johdetuissa vaikutusteoissa on koottu yhteen niitä toimia, joilla saadaan aikaan toivottua muutosta yhteiskunnassa. Yhteys vaikutustekojen ja vaikutustavoitteiden kesken voi olla myös välillinen ja muutokseen vaikuttavat myös muut kuin Opetushallituksen toimet. Tässä jäljempänä olemme kuvanneet niitä tärkeimpiä toimia, joilla olemme osaltamme halunneet vahvistaa tavoitteidemme toteutumista suomalaisessa yhteiskunnassa.

1.3.1 Opetushallitukselle asetettujen tavoitteiden toteutuminen – toiminnan yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Vaikutustavoite 1. Yhteisöllinen kehittäminen ja johtaminen

Tavoite/ toimenpide sekä mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma (tavoite)	2022 tavoite	2023 tavoite
Vaikutustavoite 1: Yhteisöllinen kehittäminen ja johtaminen vahvistuvat					
Opetushallitus on – tukenut oppivien yhteisöjen ja yhteiskehittämisen mallien muotoutumista – uudistanut tapansa toimia suuntaamalla työn painopistettä ohjaukseen ja tukeen sekä oppimisen johtamiseen – vahvistanut valmentavaa ja mahdollistavaa johtamista					
1.1 Osallisuus ja vaikuttamis- mahdollisuudet oppilaitoksissa:					
Hyvät vaikutusmahdollisuudet koulussa, %					
Perusopetuksen 8.–9. -luokat	12,4		10,8 (13,0)		14,0
Lukio 1. ja 2. vuosi	13,8		10,5 (14,5)		15,0
Ammatillinen koulutus	27,8		25,9 (28,5)		29,0
1.2. Kasvu ympäristön turvallisuus: tavoitteena vähentää koulukiusaamista. Kokemukset koulukiusaamisesta, %					
Perusopetuksen 8.–9. -luokat	5,5		6,0 (5,2)		4,9
Lukio 1. ja 2. vuosi	1,1		1,0 (1,1)		0,9
Ammatillinen koulutus	3,6		2,9 (3,3)		3,0
1.3 Oppivan yhteisön ja oppilaitosjohtamisen tilannekuva	Selvityk- sen perusteell a laadittu tilannekuva	Johtajuuss elvitys valmistun ut (n=1603)			Kehitys edennyt myönteis een suuntaan tilanneku vasta

Opetushallitus on tukenut oppivien yhteisöjen ja yhteiskehittämisen mallien muotoutumista

Oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuudet ovat laskeneet perusopetuksessa ja toisella asteella vuodesta 2019. Maailmanlaajuinen koronapandemia on osaltaan vaikuttanut oppilaiden ja opiskelijoiden kokemuksiin osallisuus- ja vaikuttamismahdollisuuksiin oppilaitoksissa. Opetushallitus on tukenut osallisuus ja vaikuttamismahdollisuuksia oppilaitoksissa edistämällä kansallista demokratiaohjelmaa 2025:ttä suunnittelemalla vuonna 2022–2023 toteutettavaa valtakunnallista demokraattista osallisuutta ja ihmisoikeuskasvatusta edistävien pedagogisten käytänteiden

koulupilottihanketta. Vuonna 2021 järjestettiin valtakunnallisia koulutustilaisuuksia opettajille ja muille yhteistyöverkostoille opetussuunnitelmien tavoitteiden mukaisen oppilaiden/opiskelijoiden demokraattisen osallisuuden edistämiseksi. Opetushallituksen verkkosivuille tuotettiin koulujen tueksi hyviä ja toimivia pedagogisia käytänteitä <https://www.oph.fi/fi/opettajille/demokratia-ihmisoikeudet-ja-osallisuus>. Tämän lisäksi koordinoimme valtakunnallista UNESCO ASPnet -kouluverkostoa, jonka 60 jäsenkoulua edistävät demokraattista ja osallistavaa toimintakulttuuria sekä omassa toiminnassaan että yhteistyöverkostoissaan UNESCO:n kansainvälisten periaatteitten mukaisesti.

Perusopetuksen vuosiluokkien 8.–9. osalta koulukiusaamisen kokemukset ovat kasvaneet 0,5 %. Vastaavasti lukion ja ammatillisen osalta kiusaamisen kokemukset ovat laskeneet. Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän, vihapuheen ja väkivallan vastaisen verkkosivuston valmistelu aloitettiin syksyllä 2021 kuulemalla koulutus- ja kasvatusalan ammattilaisia sekä opiskelijoiden ja vanhempien edustajia. Sivustolla julkaistavia materiaaleja suunnitellaan yhteistyössä tutkijoiden, viranomaisten ja järjestöjen kanssa. Sivustolle, joka julkaistaan vuoden 2022 lopussa, tulee käytännön ohjeita ja tukimateriaaleja kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän, vihapuheen ja väkivallan ehkäisyyn sekä puuttumiseen lapsille ja nuorille haitallisiin tilanteisiin.

Perusteiden valmisteluprosesseja on tehostettu päivittämällä prosessikuvauksia ja perusteohjeita sekä kokeilemalla yhteiskehittämisen toimintatapoja. Vuonna 2021 erityisenä kehittämisen painopisteenä oli ennakkointitiedon hyödyntämisen kehittäminen sekä yleissivistävän että ammatillisen koulutuksen perusteprosesseissa. Kyse on pääosin viraston sisäisestä yhteiskehittämisestä, jonka tuomaa osaamista käytetään alan asiantuntijoiden ja asiakkaiden kanssa peruste uudistuksen valmistelu ja toimeenpanovaiheissa.

Yleissivistävässä koulutuksessa perusteiden kehittämistyötä tehtiin erityisesti perusopetuksen oppimisen arvioinnin uudistuksen ja lukiokoulutuksen opetussuunnitelmauudistuksen puitteissa. Laaja etätyöskentelyyn siirtyminen on tukenut toimeenpanon uusien muotojen kehittämistä ja lisännyt tilaisuuksien ja koulutusten saavuttavuutta. Matalan osallistumiskynnyksen webinaarit, uuden muotoiset verkkomateriaalit ja videot tavoittivat henkilöstöä laajalti ja asiakaspalaute oli positiivista. Myös kehittämisverkostojen toimintaan etäyhteydet ovat sopineet hyvin ja esimerkiksi lukion kehittämisverkoston aktivointi kansallisen ja paikallisen toimeenpanon tukena onnistui. Etäyhteyksin on pystytty myös tukemaan ammatillisen koulutuksen järjestäjiä harjoittelujaksojen järjestämisessä pandemiarajoitusten vuoksi. Tilanne on helpottunut monilla aloilla, mutta heijastuu edelleen muun muassa ammatillisen koulutuksen läpäisevyyden laskuun.

Kokeilut ja kehittäminen toiminnossa tehtiin yhteistyötä Opetushallituksen asiantuntijoiden ja sidosryhmien kanssa Opetushallituksen toimintakulttuuria, verkostoja sekä asiantuntijaidentiteettiä kehittävässä prosesseissa. Tämän lisäksi toteutettiin pienimuotoisia ja lyhytkestoisia tulevaisuustyöskentelyjä perusopetuksen kehittämisen ydinryhmässä sekä osana kansainvälisen, OECD:n High Performing Systems for Tomorrow -ryhmän (HPST) työskentelyä. Tulevaisuustyöskentelyn tuloksina syntyi kuvaus perusopetuksen tulevaisuuskuvista sekä ajatuspaperi oppimisen ja hyvinvoinnin tulevaisuuteen vaikuttavista ilmiöistä.

Opetushallitus on aloitteellinen ja osallistuu vahvemmin yhteiskunnalliseen ja toimialaan liittyvään keskusteluun.

Opetushallituksen henkilöstölle on suunnattu viestintäkoulutusta sekä perustettu verkkosivuille uutishuone, joka tuo tiedon Opetushallituksen toiminnasta ja tavoitteista selkeämmin asiakkaille ja medialle. Viestinnässä on priorisoitu keskeisten koulutusuudistusteemojen esilletuomista.

Maailman suurin varhaiskasvatuksen vanhempainilta järjestettiin syksyllä 2021 tukemaan varhaiskasvatuksen ja kotien yhteistyötä. Tapahtuma oli suunnattu vanhempien lisäksi varhaiskasvatuksen henkilöstölle. Tilaisuudessa käytiin valtakunnallista keskustelua varhaiskasvatuksen merkityksestä lapsille ja perheille. Tilaisuudessa oli yhteensä 3 000 osallistujaa.

Syksyllä 2021 järjestetyn Vaikuttamisen paikka -prosessin avulla määriteltiin vuodelle 2022 yhteensä 13 vaikutustekoa Opetushallituksen henkilöstön ja sidosryhmien yhteisprosessina. Vaikuttamisen paikka -prosessissa järjestettiin myös Nuorten Akatemian kanssa etätyöpaja nuorille. Tulevaisuusväittämien avulla kartoitettiin nuorten mielipiteitä ja ajatuksia heille ajankohtaisiin aiheisiin, kuten ilmastonmuutoksen torjuntaan, sukupuolten tasa-arvoon ja laadukkaaseen etäopetukseen liittyen. Etätyöpajaan osallistui noin 30 nuorta ammattikoulusta ja lukiosta sekä yläkoulusta ympäri Suomen.

Opetushallitus on uudistanut tapaansa toimia suuntaamalla työn painopistettä ohjaukseen ja tukeen sekä oppimisen johtamiseen

Oikeus oppia -ohjelman tavoitteiden toteutumisen tueksi on perustettu kehittäjä- ja johtajuustutkijaverkostot yleissivistävän koulutuksen osalta varhaiskasvatukseen ja perusopetukseen. Verkostoissa on käsitelty johtamisen teemoja opettajien ja johtajien hyvinvointiin, pedagogiikkaan ja inklusioon liittyen. Kiusaamisen, häirinnän, syrjinnän, väkivallan ehkäisyn sivuston valmistelussa on kuultu kasvatusta ja koulutusalan johtajien näkemyksiä yhteiskehittämisen keinoin. Lukion osalta johtajien tuki on vahvasti keskittynyt uuden opetussuunnitelman toimeenpanoon LUKE-verkostossa. Lukioiden kehittämisverkostossa johtamisosaamista tuettiin valtakunnallinen LUKE-webinaaripäivällä, johon oli noin 190 osallistujaa sekä virtuaalikalvitilaisuuksilla. Suomen- ja ruotsinkielisille rehtoreille, apulaisrehtoreille ja LOPS-vastaaville järjestetyissä LOPS-”tuunaamoissa” oli noin 100 osallistujaa. Ammatillisen koulutuksen johdon aamukahviwebinaareja on toteutettu noin kerran kuukaudessa yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa.

Johtajien uranaikaista täydennyskoulutusta on tuettu opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutusvaltionavustuksella, jota jaettiin vuonna 2021 johtamisosaamisen ja yhteisöllisen kehittämisen vahvistamisen hankkeille yhteensä noin 1,145 miljoona euroa 19 hankkeelle. Opetushallinnon kurssi toteutettiin kaksi kertaa, joihin osallistui yhteensä 253 opiskelijaa. Opetushallinnon kurssin palautteiden keskiarvo oli 4,35 (asteikolla 1–5). Tämän lisäksi kasvatusta ja opetusalan johdolle toteutettiin maksullinen JOHTO 2021 koulutus tukemaan koronatilanteen johtamista teemalla ”Rakennusaineita hyvinvoivaan työyhteisöön”. Koulutuspalautteen keskiarvo oli 4,7 (asteikolla 1–5).

Opetushallitus on vahvistanut valmentavaa ja mahdollistavaa johtamista

Opetushallitus on vahvistanut rooliaan verkostojen koordinoijana siten, että yhteistyöverkostojen toiminta on sopeutettu koronatilanteeseen ja erityistä huomiota kiinnitetty korona-ajan johtamiseen ja hyvien käytäntöjen jakamiseen.

Vaikutustavoite 2. Oppijoiden ja oppimisyhteisöjen hyvinvointi paranee

Tavoite/ toimenpide sekä mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma (tavoite)	2022 tavoite	2023 tavoite
Vaikutustavoite 2: Hyvinvointi paranee					
Opetushallitus on					
– tukenut oppimisyhteisöjen kykyä ja keinoja vahvistaa lasten ja nuorten osallisuutta ja toimijuutta turvallisissa oppimisympäristöissä – kehittänyt tietotuotannon sisältöä ja menetelmiä sekä lisännyt tiedon hyödyntämistä hyvinvoinnin edistämisessä ja uusien toimintatapojen luomisessa – vahvistanut moniammatillisuutta, yhdessä toimimista ja yhteiskehittämistä					
2.1 Osallisuus: Kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä, %					
Perusopetuksen 8.–9. -luokat	56,6		54,7 (57,2)		58,0
Lukio 1. ja 2. vuosi	56,6		52,4 (57,1)		58,0
Ammatillinen koulutus	64,8		62,3 (65,7)		66,3
2.2 Oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvointi					
2.2.1 Koettu terveydentila (keskinkertainen tai huono, %)					
Perusopetuksen 8.–9. -luokat	20,9		25,7 (20,3)		19,5
Lukio 1. ja 2. vuosi	21,2		26,5 (20,5)		19,7
Ammatillinen koulutus	23,2		27,9 (22,5)		21,7
2.2.2 Vähintään tunnin päivässä liikkuvat, %					
Perusopetuksen 8.–9. -luokat	21,9		24,3 (23,2)		24,5
Lukio 1. ja 2. vuosi	13,9		17,5 (14,8)		15,5
Ammatillinen koulutus	15,0		15,4 (16,2)		17,4
2.2.3 Kouluruokailun ulkopuolelle jäämisen vähentäminen (ei kouluruokailuun osallistuneet, %)					
Perusopetuksen 8.–9. -luokat	36,5		33,0		30,0
Lukio 1. ja 2. vuosi	30,3		26,5		23,0

Tavoite/ toimenpide sekä mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma (tavoite)	2022 tavoite	2023 tavoite
Ammatillinen koulutus	36,4		31,5		27,0
2.2.4 Kokee, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajan toimintaa nuorille, %					
Perusopetuksen 8.–9. -luokat	31,4		30,8 (32,0)		32,5
Lukio 1. ja 2. vuosi	28,7		28,7 (29,3)		30,0
Ammatillinen koulutus	29,7		29,1 (30,4)		31,0
2.2.5 Pitää koulunkäynnistä, %					
Perusopetuksen 8.–9. -luokat	60,0		58,0 (60,8)		62,0
Lukio 1. ja 2. vuosi	70,8		65,8 (72,5)		73,0
Ammatillinen koulutus	81,5		76,9 (82,3)		83,0

Opetushallitus on tukenut oppimisyhteisöjen kykyä ja keinoja vahvistaa lasten ja nuorten osallisuutta ja toimijuutta turvallisissa oppimisympäristöissä

Opetushallituksen verkkosivujen varautumis- ja palautumissivustoilla on huomioitu hyvinvoinnin ja opiskeluhuollon näkökulmat. Vuoden aikana on järjestetty useita hyvinvointiteemaisia webinaareja eri koulutusasteille sekä aloitettu uusimpien Kouluterveyskyselyn tulosten analysointi suunnitteilla olevien hyvinvointitoimenpiteiden tietoperustaksi. Mittareina käytettyjen Kouluterveyskyselyn vastauksissa tulee selkeästi esiin pandemia-ajan vaikutukset oppilaiden ja opiskelijoiden kokemaan hyvinvointiin. Kouluterveyskyselyn mukaan oppilaiden ja opiskelijoiden osallisuuden ja hyvinvoinnin kokemukset ovat laskeneet korona-aikana perusopetuksesta toiselle asteelle. Etäopetuksen vaikutukset sekä lasten ja nuorten kontaktien rajoittaminen heijastuu tuloksiin kuten osallisuuden kokemusta mittaavaan ”kokee olevansa tärkeä osa luokkayhteisöä” ja kouluruokailuun osallistuneet. Terveystilansa huonoksi tai keskinkertaiseksi kokeneiden määrän lisääntyminen ja koulunkäynnistä pitävien oppilaiden ja opiskelijoiden määrän väheneminen selittynevät nekin pandemian mukanaan tuomilla muutoksilla heidän arkeensa. Korona-ajan vaikutukset eivät hieman yllättäen tule kuitenkaan esiin kokemuksissa siitä, että asuinalueella järjestetään kiinnostavaa vapaa-ajantoimintaa nuorille.

Opetushallituksen verkkosivuille tuotettiin yhteisöllisen hyvinvointiin liittyviä tukimateriaaleja opetushenkilöstön käyttöön muun muassa Mitä kuuluu -hyvinvointikysely, jolla opettaja voi seurata oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin ja oppimisen tarpeita ja niiden mahdollisia muutoksia. Yhteisöllistä työtä kouluissa ja oppilaitoksissa koordinoiville opiskeluhoitoryhmille laadittiin tukimateriaalia työn kohdentamiseksi kouluyhteisön sekä oppilaiden ja opiskelijoiden hyvinvoinnin seuraamiseen sekä mahdolliseen hyvinvointivajeeseen puuttumiseen. Yhteisöllisen hyvinvointityön digitaalisista toimintatavoista valmisteltiin kooste opetuksen ja koulutuksen järjestäjien käyttöön.

Oppilaiden ja opiskelijoiden liikkumiseen edistäviä keskeisiä toimia ovat olleet Move!-mittauksen kautta saadut kansalliset 5.- ja 8.-luokkalaisten oppilaiden fyysisen toimintakyvyn tulokset. Korona-ajan sulut ovat omalta osaltaan vähentäneet nuorten liikkumista ja noin 40 prosentilla 5. ja 8. luokan oppilaista fyysinen toimintakyky on tasolla, joka voi vaikeuttaa arjessa jaksamista. Erityisesti keskivartalon lihaskunto on heikentynyt edellisvuoteen verrattuna. Move!-mittaustuloksissa on paljon alueellista vaihtelua.

Liikkuvat –ohjelmat, joita toteutetaan Opetushallituksesta käsin opetus- ja kulttuuriministeriön rahoittamana, vastaa omalta osaltaan lasten ja nuorten liikunnallisen elämäntavan edistämisestä. Vuoden 2021 lopussa Liikkuvassa varhaiskasvatuksessa oli mukana 2 876 varhaiskasvatuksen toimipaikkaa 235 kunnasta (noin 64 prosenttia varhaiskasvatuksesta), Liikkuvassa koulussa noin 2 027 peruskoulua (91 prosenttia kouluista) 288 kunnassa (93 prosenttia kunnista) ja Liikkuvassa opiskelussa 323 oppilaitosta (64 prosenttia lukioista, 59 prosenttia ammatillisista oppilaitoksista, 50 prosenttia korkeakouluista. Yhteensä näiden toimenpiteiden piirissä oli yli miljoona lasta ja nuorta. Kuluneen avustuskauden käytön aikana ohjelmat järjestivät webinaareja ja verkostotapaamisia sekä julkaisivat erilaisia tukimateriaaleja.

Opetushallitus on kehittänyt tietotuotannon sisältöä ja menetelmiä sekä lisännyt tiedon hyödyntämistä hyvinvoinnin edistämisessä ja uusien toimintatapojen luomisessa

Opetushallituksen asiantuntijoita on ollut laajasti mukana toteuttamassa yhteistyössä Terveyden ja hyvinvoinnin laitoksen kanssa Hyvinvointi-areenaa, jonka pääteemana oli mielen hyvinvointi. Vuoden aikana valmisteltiin kooste keskeistä lasten ja nuorten hyvinvointiin liittyvistä tiedonkeruista ja kyselyistä, johon on koottu hyvinvoinnin indikaattoripatteristosta keskeiset hyvinvoinnin osa-alueet ja teemat, jotka tukevat opetuksen järjestäjiä. Hyvinvoinnin indikaattoripatteristosta on luotu koonti verkkosivustolle, mutta sivustoa ei ole vielä julkaistu.

Vaikutustavoite 3. Kansainvälisyys lisääntyy

Tavoite/ toimenpide sekä mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma (tavoite)	2022 tavoite	2023 tavoite
Vaikutustavoite 3: Kansainvälisyys lisääntyy					
Opetushallitus on - vahvistanut kansainvälistä yhteistyötä, osaamista ja liikkuvuutta Erasmus+ -ohjelman ja muiden vastuullaan olevien ohjelmien, toimintojen ja verkostojen tehokkaalla toimeenpanolla - edistänyt koulutusvientiä ja rakentanut maakuvaakin niin, että Suomi näyttäytyy kiinnostavana ja houkuttelevana korkean osaamisen maana - vahvistanut toimijuuttaan kansainvälisissä verkostoissa ja kansainvälistymiseen liittyvän tiedon tuottajana - lisännyt avarakatseisuuden, Agenda 2030:n sekä kotikansainvälistymisen ymmärrystä ja toteutumista yhteiskunnassa.					
3.1 Liikkuvuusohjelmiin osallistuneiden määrä	32 601	24 702	12 789 (34 000)	37 000*	40 000*
Kansainvälinen opiskelija- ja oppilasliikkuvuus					
- yliopistot	4 465	2 434 (2800)	(2 800)	4 500	4 725
- ammattikorkeakoulut	3 428	1432 (1 900)	(1 900)	3 400	3 570
- ammatilliset oppilaitokset	4 426	600	(1 000)	4 500	4 725
- lukiot	6 604	2 233	45 (200)	6 900	7 300
Korkeakouluissa tai ammatillisessa koulutuksessa* tutkinnon suorittaneiden kansainvälisten opiskelijoiden työllistyminen *1. ylempi korkeakoulututkinto, 2. korkeakoulututkinto, 3. ammatillinen tutkinto; ** luvut vuonna 2017 valmistuneet ja 2018 työllistyneet	1) 47** 2) 51 ** 3) 69**	1) 49** 2) 57 ** 3) 70**			
Uudet ulkomaiset opiskelijat (vuosittain)					
- Ammattikorkeakoulu	2 904	3225			
- Yliopisto	1 926	2586			
Peruskoulujen ja lukioiden osallistuminen kansainväliseen opettajaliikkuvuuteen % kouluista					
- peruskoulut	18,7	11,9	0,3		
- lukiot*			1,0		
(* vuodesta 2021 eteenpäin)					
3.2 Osuus EU-komission jakamasta, keskitetystä Erasmus+ -rahoituksesta (%)	3,0	3,4	(3,5)	4,0	4,0
3.3 Koulutusvienti					
Education Finland -ohjelmaan hyväksytyjen ja jäsenmaksun maksaneiden yritysten ja organisaatioiden määrä	120	122	133 (150)	150	150

Tavoite/ toimenpide sekä mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma (tavoite)	2022 tavoite	2023 tavoite
Asiakkaiden (jäsenyritysten) tyytyväisyys palveluiden laatuun (1–5)	4,0	4,0	3,8 (4,0)	4,0	4,0
Koulutusviennin arvo Suomen taloudessa (mittari laaditaan vuoden 2021 aikana)					

Opetushallitus on mahdollistanut liikkuvuuden kasvun ja yhteistyön lisääntymisen

Pandemia vaikutti Opetushallituksen kansainvälisten ohjelmien ja toimintojen toteutukseen vuoden 2021 aikana. Pitkittyneestä koronatilanteesta huolimatta Erasmus+ ja Euroopan Solidaarisuusjoukot -ohjelmien uusi ohjelmakausi 2021–2027 käynnistyi onnistuneesti kesällä 2021. Ohjelmakaudella 2021–2027 Erasmus+ -ohjelmassa painottuvat erityisesti inklusio, digitaalisuus ja ympäristövastuullisuus. Koronapandemia on vauhdittanut virtuaalivaihtojen arkipäiväistymistä ja virtuaalisuus on vakiintumassa kansainvälisen yhteistyön osaksi. Vuoden 2021 alusta käynnistyneellä uudella ohjelmakaudella rahoitettiin sekä opiskelijoiden että henkilökunnan monimuotoisia ulkomaanjaksoja. Ohjelmien ensimmäisen toimintavuoden rahoitus suomalaisille toimijoille oli yhteensä 43 miljoonaa euroa.

Opetushallitus on toimenpiteillään pystynyt onnistuneesti rajoittamaan pandemian vaikutuksia sekä tukemaan asiakkaita muuttuneessa tilanteessa. Loppuvuodesta 2021 toteutetun asiakastutkimuksen mukaan valtaosa vastaajista kokee kansainvälistymisen tarpeiden muuttuneen korona-ajan seurauksena. 96 % vastanneista suosittelee Opetushallituksen kansainvälistymisen edistämisen palveluita ja 88 % koki Opetushallituksen kansainvälistymispalvelujen tukevan opetussuunnitelmien tai tutkintojen perusteiden mukaista kansainvälisyyden edistämistä.

Uuden EU-ohjelmakauden lanseeraustilaisuus ja ensimmäiset hakukierrokset järjestettiin, ohjelman aloituksen viivästyksistä huolimatta, onnistuneesti vuoden toisella puoliskolla. Pandemiatilanteen aiheuttama epävarmuus aiheutti kysynnän laskua erityisesti liikkuvuustoiminnoissa. Useimmilla sektoreilla siirrettiin tästä syystä osa rahoituksesta yhteistyöhankeisiin missä kysyntä pysyi ennallaan. Erasmus+ liikkuvuustoiminnon akkreditoitujen, eli laatuvarmistettujen toimijoiden joukko laajeni. Se kattaa nyt jo lähes 200 organisaatiota ammatillisessa, yleissivistävässä ja aikuiskoulutuksessa sekä nuoriso- ja kulttuurialalla. Akkreditoinnit ovat voimassa koko Erasmus+ ohjelmakauden. Akkreditointi tukee organisaatioiden suunnitelmallista, monivuotista ja strategista kansainvälisyystoiminnan kehittämistä ja ne ovat voimassa koko Erasmus+ ohjelmakauden.

Myönnetty liikkuvuusrahoitukset laskivat täten myös kokonaisuudessaan edellisvuodesta (12 789 kpl vuonna 2021, 24 702 kpl vuonna 2020 sekä 2019 vuonna 32 601 kpl). Tätä laskua selittää pääosin pandemiatilanteen aiheuttama epävarmuus, mutta osittain myös myöhästynyt EU-ohjelmien aloitus sekä pienissä määrin muuttuneet tarkastelujaksot.

Korkeakoulutuksessa syksyllä 2021 Suomesta ulkomaanjaksolle lähteneiden ja Suomeen jaksolle tulleiden määrät jäivät selvästi alle normaalin, joskin luvut ovat kasvaneet syksyn 2020 jälkeen. Koronapandemian vaikutukset Suomesta ulkomaille suuntautuvaan liikkuvuuteen ovat olleet selvästi suuremmat kuin ulkomailta Suomeen suuntautuvaan liikkuvuuteen.

Poikkeusoloista ja uusien EU-ohjelmakausien viivästyksistä huolimatta Opetushallituksen hallinnoimien Erasmus+, European solidaarisuusjoukot, Nordplus, Team Finland Knowledge -ohjelmien määrärahat vuodelle 2021 pystyttiin pääosin jakamaan. Viivästyksistä johtuen myös osa rahoituksesta siirrettiin jaettavaksi vuoden 2022 puolella.

Opetushallituksen kansallisissa ohjelmissa rahoitettuja liikkuvuuksia on toteutettu mahdollisuuksien puitteissa, mutta pandemian vuoksi selvästi aiempaa vähemmän. Apurahajaksojen siirtojen tai peruuntumisten määrä oli myös pandemian vaikutusten vuoksi aiempaa suurempi. Opetushallitukseen työsuhteessa olevista ulkomaisiin yliopistoihin lähetetyistä Suomen kielen lehtoreista valtaosa on pystynyt jatkamaan töitään asemamaassaan.

Vuonna 2021 Opetushallitus jatkoi rahoitusinstrumenttien puitteissa yhteistyökumppanuuksia kehittyvien maiden ja alueiden, erityisesti Afrikan kanssa. Osa kehittyville alueille kohdistuneista hakukierroksista jouduttiin siirtämään vuodelle 2022. Opetushallitukseen perustettiin syksyllä 2021 Opetusalan kehitysyhteistyön osaamiskeskus, jonka tavoitteena on vahvistaa Suomen roolia globaalien oppimisen kriisien ratkaisussa ja edistää suomalaisen osaamisen hyödyntämistä opetusalan kehitysyhteistyössä.

Opetushallitus jatkoi kansallisen sekä kansainvälisen rahoituksen monitoimijayhteistyön kehittämistä järjestämällä mm. Focus on Africa -webinaarin, johon osallistui yli 280 kuulijaa eri koulutussektoreilta. Tilaisuus keskittyi Afrikan maiden kanssa tehtävän yhteistyön kasvavaan strategiseen painoarvoon ja laajentuviin yhteistyömahdollisuuksiin eri koulutussektoreilla ja nuorisosalalla.

Team Finland Knowledge -ohjelman painopisteitä tukevan rahoitusohjelman ensimmäinen hakukierros järjestettiin keväällä 2021. 27 rahoitetussa hankkeessa on mukana 6 suomalaista ammattikorkeakoulua ja 9 yliopistoa sekä 53 kohdemaiden korkeakoulua Venäjältä, Kiinasta, Kaakkois-Aasiasta sekä Intiasta. TFK-ohjelman vuoden 2022 hakukierroksen uusina alueina ovat eteläinen Afrikka sekä Latinalainen Amerikka.

Opetushallitus on edistänyt koulutusvientiä ja rakentanut maakuvaa niin, että Suomi näyttäytyy kiinnostavana ja houkuttelevana korkean osaamisen maana

Koulutusvientiin keskittyvä Education Finland -ohjelma on vakiinnuttanut toimintansa Opetushallituksen yhteydessä kesäkuusta 2017 alkaen. Kansainvälisesti korona on vaikuttanut myös vuonna 2021 koulutussektorille ja sen myötä ohjelman jäsenyritysten toimintaan. Koulutusviennin tilannekuva selkiytyi vuoden 2021 aikana. Digitaaliset yhteydet ja palvelut mahdollistuivat joustavan vuorovaikutuksen asiakashankinnassa ja toiminnassa. Education Finland -ohjelman jäsenyritysten liikevaihto vuonna 2020 oli yhteensä 498 milj. euroa, joka osoitti tasaisen kasvun edelleen jatkuvan. Ohjelman jäsenyritysten vuoden 2021 tilinpäätöstiedot kootaan helmikuun aikana, niiden tultua vahvistetuiksi. Merkittäviä avauksia tehtiin mm. Peruun, Romaniaan ja Keski-Aasiassa. Koulutusviennin tiekartan 2020–2023 toimeenpano eteni suunnitellusti. Sen tavoitteet tukevat osaltaan hallitusohjelman laajempia tavoitteita kansainvälistymisen ja viennin kasvattamiselle. Education Finland -ohjelmatoiminnot toteutettiin lähes kokonaan virtuaalisina.

Opetushallitus jatkoi tiivistä yhteistyötä Team Finland Knowledge -verkoston kanssa sekä edisti Talent Boost -toimenpideohjelman mukaisia tavoitteita kansainvälisten osaajien houkuttelussa. Vuonna 2020 ensi kertaa toteutettu Future is Made in Finland -webinaarisarja sai jatkoa syksyllä 2021. FIMIF-kampanja on koonnut yhteen jo 14 000 kontaktia osaajien houkutteluun ja välittänyt digitaalisen markkinoinnin keinoin viestiä Suomen tarjoamista mahdollisuuksista yli 30 miljoonalle ihmiselle. Study in Finland toteutti loppuvuodesta

tuloksellisen markkinointikampanjan uuden kansallisen apurahan, Finland Scholarshipin lanseeraamiseksi. Kansainvälisten opiskelijoiden kiinnostus suomalaisten korkeakoulujen vieraskielisiin ohjelmiin kasvoi merkittävästi. Tammikuun 2022 yhteishaussa kansainvälisiä hakijoita oli liki 11 000 enemmän kuin edellisvuoden vastaavassa haussa.

Lisännyt avarakatseisuutta ja ymmärrystä kansainvälistymisen eri muodoista yhteiskunnassa ja työelämässä sekä edistänyt Agenda 2030:n tavoitteita

Syksyn Vaikuttamisen paikka -prosessin asiantuntijat nostivat kestävän kehityksen yhdeksi kärkiteemaksi, jonka edistämiseksi kasvatus- ja koulutusalan toimijoiden tulee toimia entistä vahvemmin tulevaisuudessa. Vuoden 2021 aikana Opetushallitus tuki monipuolisesti koulutus- ja kasvatusalan toimijoita kestävyyskasvatuksen edistämiseksi. Julkaisemme tarkemmat tiedot kestävästä kehityksestä edistävistä toiminnoistamme osana valtionhallinnon vastuullisuusraportointia keväällä 2022.

Syksyllä 2021 Opetushallituksessa käynnistyi ilmasto- ja kestävyyskasvatuksen kehittämishanke, joka tarjoaa varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjille tukea heidän vastuullisuustyöhönsä. Kestävyyskasvatuksen kehittämishankeen aikana tuetaan myös peruskoulujen ja toisen asteen oppilaitosten toimintakulttuurin muutosta kohti ekologisesti kestävämpää elämäntapaa ja vahvistetaan osaamista ilmastomuutoksen hillinnästä. Perusopetukseen on varattu valtionavustuksina neljä miljoonaa ja toiselle asteelle miljoona euroa.

Ammatillisen koulutuksen siirtymää kohti hiilineutraaliutta ja kestävästä tulevaisuudesta tuetaan kohdennetulla kestävän kehityksen ja vihreän siirtymän kehittämisohjelmalla (2022–2023), josta ensimmäiset valtionavustukset jaettiin (3,5 milj. euroa) vuonna 2021.

Keväällä 2021 Opetushallitus julkaisi Kestävä tulevaisuus -oppaan, jota on luettu verkkosivuilla yli 4000 kertaa. Opas sisältää kestävästä kehityksestä avaavan sisällön lisäksi neuvoja, materiaaleja ja tapausesimerkkejä, joita voi hyödyntää kasvatus- ja opetustyössä. Lisäksi Opetushallitus järjesti vuoden 2021 aikana 13 tilaisuutta eri koulutussektoreille osana Kestävä kädenjälki -webinaarisarjaa.

Opetushallitus jatkoi aktiivista kansainvälistä yhteistyötä kestävän kehityksen tukemiseksi Erasmus+ -ohjelmassa. Vuonna 2021 julkaistiin Opetushallituksen koordinoima selvitysraportti ”Feasibility study on compensation scenarios for the new and greener Erasmus+ programme 2021–2027”, jossa arvioitiin koko Erasmus+ -ohjelman kasvihuonekaasupäästöjen suuruutta edellisellä ohjelmakaudella, kompensatiomahdollisuuksia sekä esitettiin konkreettisia keinoja vähentää päästöjen määrää tulevaisuudessa.

Vaikutustavoite 4. Osaamistaso nousee

Tavoite/ toimenpide sekä mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma (tavoite)	2022 tavoite	2023 tavoite
Vaikutustavoite 4: Osaamistaso nousee					
Opetushallitus on kumppaneidensa kanssa • uudistanut koulutuksen ja osaamisen hankkimisen kehittämisprosesseja • joustavoittanut koulutustarjontaa ja toteuttamistapoja vastaamaan yhteiskunnan osaamistarpeisiin ja yksilöiden mahdollisuuksia kasvaa potentiaaliinsa ennakointitiedon avulla • kehittänyt strategioita ja keinoja, joilla vahvistetaan toimijoiden osaamista.					
4.1 Varhaiskasvatukseen osallistuneiden osuus 1–6-vuotiaista (31.12.2020)	73,9	77,0	77,4 (74,6)	74,8	75,0
4.2 Esiopetusta saavien lasten osuus esiopetusikäisten ikäluokasta (2020), %	99,0	99,3	99,2 (99,4)	99,6	99,6
4.3 Keskeyttäminen 2018/2019 (tuorein), %					
Lukiokoulutus	1,6	1,6	1,6 (1,2)	1,1	1,0
Ammatillinen koulutus	6,7	7,8	8,7 (6,3)	6,1	5,9
Ammattikorkea-koulutus	6,1	6,1	6,8 (5,7)	5,6	5,5
Yliopistokoulutus	5,2	5,2	5,1 (4,8)	4,7	4,6
4.4 Läpäisy: koulutuksen suorittaneiden osuus kolmen vuoden päästä aloittamisesta (aloituslukuvuosi 2015/2016)					
Lukiokoulutus (aloituslukuvuosi 2018/19)	69,5	70,5	69,2 (69,8)	69,9	70,0
Ammatillinen koulutus (aloitusvuosi 2017)	64,1	54,6	57,3 (65,0)	65,5	66,0
4.5 Ammatillisen koulutuksen opiskelijapalaute: Opintojen aikana muualla hankkimani osaaminen (muut opinnot, työkokemus, harrastukset, muutoin hankittu osaaminen) selvitetiin ja sen perusteella HOKSia tarvittaessa päivitettiin. (1–5)	3,8	3,9	4,0 (4,0)	4,1	4,2
4.5 Ammatillisen koulutuksen opiskelijapalaute: Opintojen aikana muualla hankkimani osaaminen (muut opinnot, työkokemus, harrastukset, muutoin hankittu osaaminen) selvitetiin ja sen perusteella HOKSia tarvittaessa päivitettiin. (1–5)	3,8	3,9	4,0 (4,0)	4,1	4,2

Opetushallitus on kumppaneidensa kanssa uudistanut koulutuksen ja osaamisen hankkimisen kehittämisprosesseja

Varhaiskasvatukseen osallistuneiden lasten määrä (77,4 %) on edelleen hienoisesti noussut vuonna 2021 ja esiopetukseen osallistuvien määrä on pysynyt korkealla (99,2 %). Entistä useammin varhaiskasvatus nähdään lapsen oikeutena ja sitä on osaltaan tukenut muun muassa vuonna 2021 päättynyt kokeilu maksuttomasta varhaiskasvatuksesta viisivuotiaille. Osallistuvien lasten määrä nousi kokeilukunnissa ja kuntien huoltajille tarjoama palvelunohjaus kehittyi. Varhaiskasvatuksen merkitystä nostaa myös 2021 alkanut kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu.

Vaikka pandemia on heijastunut kaikkien koulutusasteiden toimintaan, on tilanne ollut varhaiskasvatukseen, esiopetukseen ja perusopetukseen osallistumisen näkökulmasta kohtuullinen. Sen sijaan ammatillisessa koulutuksessa vaikea tilanne näkyy keskeyttämisten kasvuna ja läpäisyasteen alenemisena. Olemme tukeneet koulutuksen ja opetuksen järjestäjiä monin tavoin, ja keskeiset koulutusjärjestelmän kehittämistoimet ovat edenneet pääosin suunnitellusti.

Olemme jatkaneet vuonna 2021 tiiviissä yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä koulutuksen järjestäjien kanssa oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvää työtä. Oppivelvollisuuden laajentaminen on merkittävä uudistus, jolla pyritään varmistamaan jokaiselle nuorelle opiskelupaikka peruskoulun jälkeen. Oppivelvollisuus tuli voimaan 1.8.2021 ja olemme seuranneet ja viestineet aktiivisesti uudistuksen toteutumisesta. Seuraamisen ja valvonnan työkaluksi luotu VALPAS-järjestelmä on toiminut luotettavasti.

Olemme tukeneet perusopetuksen ja toisen asteen sekä vapaan sivistystyön toimijoita oppivelvollisuuden laajentamisen toteuttamisessa. Järjestimme informaatio- ja koulutustapahtumia uudistukseen liittyen ja kiinnitimme erityistä huomiota saavutettavuuteen. Vuonna 2021 näihin tilaisuuksiin osallistui noin 6500 henkeä. Esimerkiksi tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen kehittämiseksi järjestimme useita kansallisia ja alueellisia tilaisuuksia sekä kokosimme oppaan, joka julkaistaan keväällä 2022 sekä osallistuimme hyvän ohjauksen laatukriteerien kokoamistyöhön. Olemme myös hyödyntäneet verkostoja tiedon kulun ja vuorovaikutteisen keskustelun varmistamiseksi. Lisäksi olemme tuottaneet materiaaleja oppivelvollisuuden laajentamisen tueksi ja palvelimme asiakkaita vastaamalla kysymyksiin palveluosoitteen kautta. Materiaalisivujen kävijämäärän mukaan (lähes 50 000 kävijää) materiaalit ovat saavuttaneet asiakkaat laajasti.

Elinikäisen ohjauksen strategian mukaisesti olemme kiinnittäneet työssämme erityisesti huomiota moniammatilliseen yhteistyöhön eri kouluasteiden välillä sekä nivelvaiheiden laadukkaaseen toteuttamiseen. Asiakaspalautteen perusteella Opetushallituksen oppivelvollisuuden laajentamisen toimeenpanon tukeen liittyvät toimet ovat saavuttaneet uudistuksen parissa toimivat ja osallistujat kokevat saamansa tuen oikea-aikaiseksi ja onnistuneeksi. Olemme myös osallistuneet uudistuksen toimeenpanon arvioinnin suunnitteluun.

Oppivelvollisuuden uudistamiseen liittyy myös perusopetuksen jälkeisen, opintojen jatkovalmiuksia tukevan koulutuksen uudistus. Uudistuksessa vahvistetaan koulutusjärjestelmän yhtenäisyyttä ja inklusiivisuutta yhdistämällä perusopetuksen lisäopetus, lukioon valmistava opetus (LUVA) ja tutkintokoulutukseen valmentava koulutus (VALMA) uudeksi tutkintokoulutukseen valmentavaksi koulutukseksi (TUVA). Olimme aktiivisesti mukana TUVA-valmistelussa ja laadimme TUVA-koulutuksen perusteet. Valmisteluun on

osallistunut laaja joukko asiantuntijoita ja valmistelun aikana on kuultu opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä. Osallistava valmistelu tukee käyttöönottoa alueilla. TUVA-koulutus (38 viikkoa) on sisällöltään monimuotoinen ja se sisältää yhteisen osan lisäksi valinnaisia osia opiskelijan tarpeiden ja suuntautumisen mukaan. Uusi koulutusmuoto alkaa elokuussa 2022 niissä yksiköissä, joille opetus- ja kulttuuriministeriö on myöntänyt opetusluvan.

Toinen koulutusjärjestelmän uudistamiseen tähtäävä kehittäminen, kaksivuotisen esiopetuksen kokeilu alkoi elokuussa 2021. Kokeilussa on mukana 105 kokeilukuntaa ja noin 15 000 lasta. Kokeilukuntien lisäksi on kuntia, jotka toimivat verrokkikuntina. Kokeilu vahvistaa esiopetuksen tunnettavuutta ja tuo mahdollisuuden kehittää esiopetuksen pedagogiikka. Mahdollisuus kokeilla kaksivuotista vaihtoehtoa on otettu kunnissa innostuneesti vastaan. Laadimme kokeilulle perusteet, joissa painotetaan lapsilähtöistä ja pedagogisesti monipuolista opetusta. Otimme valmistelussa huomioon tutkimusten ja arviointien tuloksia, minkä vuoksi kokeilussa painotetaan muun muassa matemaattisia valmiuksia ja vahvistetaan tutkivan oppimisen työtapoja. Kokeilun tuloksia seurataan tieteellisesti, opetus- ja kulttuuriministeriön kilpailuttamalla tutkimuksella. Tutkimusten toteuttamista varten perustimme kokeilulain mukaisen kokeilurekisterin, jonne kootaan kunnista tiedot kokeiluun osallistuvista lapsista ja heidän yksiköistään. Rekisterin valmistelu ja käyttö on toteutunut sovitussa aikataulussa.

Tietoa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun vaikutuksista joudutaan vielä odottamaan, mutta vastaanotto kokeilukunnissa on ollut innostunutta. Tuimme kokeiluun osallistuvia kuntia kokeilun järjestämisessä ja kokeiluperusteiden toimeenpanossa järjestämällä informaatio- ja koulutustilaisuuksia. Lisäksi Opetushallitus perusti vapaaehtoisen etänä toimivan vuorovaikutteisen verkoston. Verkostossa oli vuoden lopussa 850 henkeä. Etätilaisuuksien saavutettavuus oli hyvä, vuonna 2021 kokeilun tilaisuuksiin osallistui noin 3600 henkeä.

Olemme jatkaneet vuonna 2019 aloitettua opetussuunnitelmien ja tutkintojen peruste-prosessien ja niiden toimeenpanon tuen muotojen kehittämistä yksikkörajat ylittävässä yhteistyössä. Opetushallitus vastaa noin 180 perusteasiakirjan ajantasaisuudesta varhaiskasvatuksesta toiselle asteelle ja vapaaseen sivistystyöhön. Perusteiden eri asiantuntijoita osallistava valmistelu ja tuki paikalliselle toimeenpanolle on kansallisesti vaikuttava varhaiskasvatuksen ja koulutuksen kehittämisen prosessi. Alan ammattilaisten lisäksi uudistamistyö heijastuu yleiseen keskusteluun, alan tutkimukseen ja on tukenut muun muassa varhaiskasvatuksen osallistumisasteen nousemista.

Opetushallituksen valtionavustustoiminta on laajuudeltaan merkittävää toimintaa. Vuonna 2021 jaoimme valtionavustuksia yhteensä 81 554 340 euroa. Osa valtionavustuksista suuntautui harkinnanvaraisena tukena opetuksen käyttökustannuksiin (esimerkiksi yksityisille järjestäjille) ja koulutusta tukevien palvelujen järjestämiseen (esimerkiksi koulujen kerhotoiminta). Pääosa valtionavustuksista jaettiin kuitenkin varhaiskasvatuksen ja koulutuksen hankemuotoiselle kansalliselle ja alueelliselle kehittämiselle. Vuonna 2021 avustuksia on myönnetty muun muassa innovatiivisten oppimisympäristöjen kehittämiseen, eri vähemmistökieliryhmiin kuuluvien opetuksen kehittämiseen ja vapaan sivistystyön laadun vahvistamiseen.

Myönnämme valtioavustuksia vuosittain myös opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutukseen. Tavoitteena on edistää opetustoimessa ja varhaiskasvatuksessa toimivan henkilöstön jatkuvaa oppimista ja tasa-arvoisia mahdollisuuksia kehittää ammatissa tarvittavaa osaamista. Henkilöstökoulutuksella tuetaan hallituksen koulutuspoliittisten uudistusten toimeenpanoa ja kehitetään toimintaympäristön muutoksiin

sopeutumisessa tarvittavaa osaamista. Valtionavustusta opetustoimen henkilöstökoulutukseen myönnettiin kahdessa haussa yhteensä 15,97 miljoonaa euroa yhteensä 275 hankkeelle. Ruotsinkielisiä hankkeita näistä oli 13, yhteissummaltaan 830 276 euroa. toisen Rahoitus oli suunnattu erityisesti koronapandemian aiheuttamiin täydennyskoulutustarpeisiin. Teemoina lisähaussa olivat digitalisaation pedagoginen hyödyntäminen, kasvu- ja oppimisyhteisöjen hyvinvointi, osallisuus ja yhteisöllisyys sekä oppimisen tuen, ohjauksen ja yksilöllisten oppimispolkujen vahvistaminen.

Olemme jatkaneet valtionavustustoiminnan kehittämistä yhdessä valtionavustusten ja kansainvälistymisrahoitusten asiantuntijoiden sekä asiakkaiden kanssa. Opetushallituksen omaa valtionavustusjärjestelmää on kehitetty uusin toiminnallisuuksin, jotka lisäävät merkittävästi avustusprosessin automatisaatioastetta, tehokkuutta ja läpinäkyvyyttä. Kehittäminen on synkronoitu valtiovarainministeriön Valtionavustustoiminnan kehittäminen ja digitalisointi -hankkeen kanssa, johon Opetushallitus osallistuu. Rahoitussivuja on parannettu asiakasviestinnän näkökulmasta, ja kaikki sisäiset sekä ulkoiset avustusprosessiin liittyvät ohjeistukset on uudistettu ja muokattu helpommin saavutettavaksi verkkoversioksi. Vuoden 2021 aikana kehittämämme valtionavustusten koordinaatiomalli mahdollistaa avustustoiminnan reaaliaikaisen seurannan (esim. talous ja maksatus) sekä prosessin yhdenmukaisen vaikuttavuuden ja läpinäkyvyyden kehittämisen kaikissa Opetushallituksen valtionavustuksissa.

Lisäksi edistimme valtionavustustoiminnan vaikuttavuutta kansainvälistymiseen liittyvän rahoituksen ja kansallisen valtioavustusrahoituksen yhteistyössä. Luotu Hanketuen palvelumalli parantaa hankkeiden tukea sekä kokoaa yhteen hyviä käytäntöjä hankkeiden tulosten levittämiseksi. Vaikutusteon tuloksia hyödynnetään systemaattisesti vuodesta 2022 alkaen.

Opetushallitus on joustavoittanut koulutusjärjestelmää vastaamaan yhteiskunnan osaamistarpeisiin ja yksilöiden mahdollisuuksia kasvaa potentiaaliinsa ennakointitiedon avulla

Kehitimme vuonna 2021 keskipitkän aikavälin (5–9 v.) ennakkoinnin kohtaantomallia, ja sovellamme sitä Osaamisen ennakointifoorumin ennakointityössä. Tavoitteena on ennakoida osaamis- ja koulutustarpeita sekä arvioida työvoiman tarjontapotentiaalia. Lisäksi ennakoimme työvoiman kysynnän ja tarjonnan kohtaantoa sekä etsimme keinoja kohtaannon parantamiseksi. Opetushallituksessa on myös aloitettu kvalifikaatioluokituksen kehittäminen, jonka avulla kootaan eri lähteistä osaamistarvetietoa noin 130 ammattialalle. Sekä ennakointimallin että kvalifikaatioluokituksen kehittämistä toteutetaan EU:n vuosille 2021–2023 myöntämällä RRF-rahoituksella. Tähän sisältyy digitaalisten alustojen ja työkalujen kehittäminen, jotka kootaan yhteisen ennakkoinnin tietojärjestelmän alle. Kytkemme tietojärjestelmän kehityksen tiiviisti Jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden (JOD) sekä Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen digitaalisiin alustoihin. Lisäksi olemme tiivistäneet ennakointityötä Työ- ja elinkeinoministeriön sekä opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalojen välillä, Työ-, koulutus- ja elinkeinoasiain neuvoston vuonna 2020 antamien suositusten mukaisesti. Tavoitteena on rakentaa yhteistä näkemystä ja lähestymistapaa työvoima-, koulutus- ja osaamistarpeiden ennakkoinnille sekä tunnistaa yhteiset intressit esimerkiksi tietojärjestelmien kehittämisen osalta, sekä toisaalta välttää päällekkäistä toimintaa.

Pandemiatilanne on tuonut esiin hyvinvoinnin ja oppimisen välisen vahvan yhteyden. Kesäkuussa 2021 julkaisimme uudet kasvatusta- ja koulutustarpeita koskevat tukimateriaalit, siitä miten palautua koronatilanteesta. Samaan aikaan olemme muistuttaneet opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä varautumisesta koronatilanteen jatkumiseen. Tiimimuotoinen poikkeusolojen tilannekuvatiedon ja ajantasaisen ohjauksen lisäksi

seurasimme ja selvitimme pandemian mahdollisia pitkäaikaisia seurauksia oppijoille ja toimialalle vaikutustekona. Vaikutusteossa koottiin tutkimus- ja selvitystietoa niin sanotuista hyvinvointi- ja oppimisvajeesta omaan käyttöön. Lisäksi päivitimme tiedot toimialan asiantuntijoita palvelevaan tiedonkeruut sivustoon. Pandemian pitkäaikaiset vaikutukset lapsiin ja nuoriin voivat olla monimuotoisia ja seurantaa sekä ennakointien toimenpiteiden suunnittelua tulee jatkaa kansallisessa yhteistyössä. Myös kansainvälisessä vuorovaikutuksessa saamiimme oppeja on tarkoitus hyödyntää tulevaisuuden yhteistyössä ja työskentelytavoissa. Olemme mm. seuranneet OECD:n viiden johtavan PISA-maan pandemia-ajan strategisia valintoja sekä verrokkimaiden (Pohjoismaat sekä Viro ja Saksa) muuttuvia tilanteita ja ratkaisuja.

Opetushallituksen eri yksiköt tuottavat ja kokoavat runsaasti ennakkointi, tutkimus ja selvitystietoa eri koulutusasteilta sekä kansallisesta ja kansainvälisestä kehittämisestä. Tiedot ovat asiakasnäkökulmasta hajallaan ja osin vaikeasti löydettävissä. Opetushallitus aloitti kokoavan, toimialan ajankohtaistietoa sisältävän sivuston kehittämistyön. Työtä jatketaan vuonna 2022.

Olimme mukana kansallisen elinikäisen ohjauksen strategian laatimisessa ja aloimme toteuttaa sitä muun muassa laatimalla kotoutumiskoulutuksen opetussuunnitelman perusteet sekä informoimalla uudistamistyöstä. Kotoutumiskoulutuksen ajantasaisuus ja laatu on merkittävää koulutuksen osallistujien opintoihin ja työelämään suuntautumisen ja kiinnittymisen kannalta. Perusteiden toimeenpanon tuki jatkuu vuonna 2022. Myös EU:n ulkopuolisissa maissa suoritettujen tutkintojen tunnustamisen palveluita ja viestintää kehitettiin. Hakemuksia tuli aiempaa enemmän ja päätösten määrä kasvoi noin 20 %.

Eri koulutusasteilla tehtävää työelämäyhteistyötä tuetaan Opetushallituksessa useissa eri yksiköissä. Yksiköiden yhteistyötä lisättiin ja toimintatapoja jaettiin. Työelämäyhteistyön hyviä käytäntöjä eri koulutusasteilla levitettiin hyödyntämällä eri tapahtumia, koulutuksia ja verkostoja.

Opetushallitus on kehittänyt strategioita ja keinoja, joilla vahvistetaan toimijoiden osaamista

Olemme useiden vuosien ajan tukeneet opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä sekä oppilaitoksia etä- ja hybridiopetuksen kehittämisessä informaatio-ohjauksella sekä valtionavustuksilla. Pandemia-aika on muuttanut yleisesti työn tekemisen tapoja ja pakottanut opetusalaan aiempaa enemmän käyttämään työssään ja opetuksessaan etäratkaisuja. Vaikka puutteita opetushenkilöstön osaamisessa ja sovellusten toimivuudessa oli, on kokemus myös rohkaissut kokeilemaan ja kehittämään etä- ja hybridiopetusta, etäkampus toimintaa ja digipedagogiikkaa. Kokosimme laajassa yhteistyössä alan toimijoiden kanssa eri koulutusasteita koskevan oppimisen, opetuksen ja ohjauksen pedagogisen, opetussuunnitelmien ja tutkintojen perusteisiin pohjaavan vision. Vision avulla voidaan suunnata digipedagogista asiantuntijatyötä ja yhteiskehittämistä jatkossa. Visiotyö osoitti kiireisen tarpeen jatkaa digipedagogista kehittämistä digitaalisten palveluiden ja digiekosysteemin kehittämisen rinnalla sekä Opetushallituksen sisällä että opetus- ja kulttuuriministeriön ja kehittäjäverkostojen kanssa. Havainto on saman suuntainen Vaikuttamisen paikka -prosessin tulosten kanssa. Digitalisaatio kehittyy nopeasti ja sen hyödyt tulisi saada käyttöön niin, ettei toimialan kehittämisessä havaittu eriytyminen lisäänty.

Uudet lukutaidot -hankkeessa luotiin digitaalisen osaamisen kuvauksia eri koulutusasteille. Kuvaukset ovat suosituksia ja niissä jäsennetään digitaalista osaamista. Kuvaukset auttavat opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä kehittämistoimissa ja niitä voidaan käyttää muun muassa täydennyskoulutusten suunnittelussa. Digitalisaatio etenee vahvasti, joten osaamiskuvauksia voidaan jatkossa hyödyntää opetuksen tavoitteiden määrittelyssä perusteissa. Digitaalisen toiminnan osaamistavoitteet eri ympäristöissä onkin jo viety

ammattillisten perustutkintojen perusteisiin (42 perustetta). Opetushallitus seuraa ja tukee uudistuksen toimeenpanoa.

Kansallinen lukutaitostrategia 2030 valmistui vuonna 2021. Se kuvaa toimia, joita Suomessa tulee tehdä monilukutaidon vahvistamiseksi. Koska lukutaidon eriytymistä tapahtuu jo perusopetuksen aikana ja heikosti lukevien määrä on erityisesti nuorten keskuudessa lisääntynyt, tarvitaan konkreettisia keinoja suunnan kääntämiseksi kansallisesti, alueellisesti ja paikallisesti. Strategian kolme suuntaviivaa ovat 1) Luodaan ja vahvistetaan lukutaitotyön rakenteita 2) Vahvistetaan monilukutaito-osaamista ja 3) Innostetaan lukemaan ja monipuolistetaan lukutaitoa. Opetushallituksen Lukuliike on koordinoanut strategian valmistelua ja aloittanut sen toimeenpanon.

Järjestämme kasvatuksen ja opetuksen ammattilaisille tapahtumia ja lyhytkestoista koulutusta eri alojen ajankohtaisista teemoista. Koulutukset ja tapahtumat kehittävät osaamista ja tarjoavat tukea päivittäiseen työhön. Niitä järjestetään kaikille koulutusasteille, niin kotimaiselle kuin kansainvälisellekin yleisölle. Osa tapahtumista ja koulutuksista on maksullista palvelutoimintaa ja osa julkisoikeudellista maksutonta palvelua.

Maksullisena palvelutoimintana toteutettavien koulutusten ja tapahtumien asiakastyytyväisyys säilyi erinomaisella tasolla (4,3/5). Nopea siirtyminen pääosin verkossa tapahtuvaan toimintaan on sujunut hyvin ja lisännyt saavutettavuutta. Asiakkaat olivat tyytyväisiä sekä koulutussisältöihin että tapahtumien teknisiin järjestelyihin. Tapahtumista 20 järjestettiin verkkototeutuksena ja yksi tilaisuus lähitapahtumana. Koulutettavapäivät olivat hienoisessa nousussa ja niiden osalta tavoite ylitettiin (toteutuma 7556, tavoite 7000).

Tavoitteenamme on suunnitella maksullinen ja maksuton koulutustarjonta yhtenäisenä kokonaisuutena. Tarjonta suunnitellaan asiakaslähtöisesti. Hankimme uuden tapahtumahallintapalvelun, minkä integroiminen olemassa oleviin järjestelmiin osoittautui kuitenkin ongelmalliseksi. Tämän johdosta kilpailutamme palvelun uudelleen koekäytössä luotujen vaatimusten mukaisesti.

Maksullisissa ja maksuttomissa tapahtumapalveluissa otimme käyttöön vuorovaikutusalustan kevään 2021 aikana. Vuorovaikutteinen tapa toimia lisää keskustelua ja luo mahdollisuuden välittömälle palautteelle. Alusta onkin ollut aktiivisessa käytössä. Opetushallitus myös tarjosi asiantuntijoilleen tukea ja koulutusta entistä paremman koulutus- ja tapahtumatarjonnan luomiseksi. Oppimateriaalituotannossa olemme siirtyneet entistä vahvemmin verkkokurssimuotoisten materiaalien julkaisemiseen. Tähän liittyvä alusta kilpailutettiin 2021. Uusi muoto lisää vähälevikkisen oppimateriaalin saavutettavuutta ja helpottaa etäopiskelua.

Vaikutustavoite 5. Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus

Tavoite/ toimenpide sekä mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma (tavoite)	2022 tavoite	2023 tavoite
Vaikutustavoite 5: Tasa-arvo ja yhdenvertaisuus lisääntyvät					
Opetushallitus on – tukenut toimijoita niin, että varhaiskasvatus ja koulutus järjestetään tasa-arvoisesti ja laadukkaasti huomioimalla yksilöiden lähtökohdat ja tarpeet, alueelliset ja kielelliset erityispiirteet sekä eriarvoisuuden vähentäminen. – kehittänyt opetushallinnon kansallisia digitaalisia palveluita ja niiden vaikuttavuutta tavoitteena kansainvälinen edelläkävijyys ja tasa-arvon turvaaminen – tukenut toimijoita päätösarvioinnin kriteerien käyttöönotossa					
5.1 Varhaiskasvatukseen osallistuminen alueittain (2020) Varhaiskasvatukseen osallistuneiden osuudet 1–6-vuotiaista, maakuntien osuuksien keskihajonta (vuonna 2020 maakuntaosuuksien vaihteluväli 65,9–82,35 %; valtakunnan keskiarvo 77,4 %)	4,5	4,2	3,6 (4,3)	4,2	4,1
5.2 Koulutukseen siirtyminen perusasteen jälkeen alueittain					
Lukiokoulutukseen siirtyminen. Perusopetuksesta suoraan lukiokoulutukseen siirtyneiden osuudet, (2020) maakuntien keskihajonta (vuonna 2020 maakuntien vaihteluväli oli 46,5–61,7 %, pl. Ahvenanmaa ja Satakunta valtakunnan keskiarvo 54,3 %,)	3,2	4,1	3,3 (3,2)	3,2	3,2
Ammatilliseen koulutukseen siirtyminen. Perusopetuksesta suoraan ammatilliseen koulutukseen siirtyneiden osuudet (2020), maakuntien keskihajonta (vuonna 2020 maakuntien vaihteluväli oli 32,2–49,1 % pl. Ahvenanmaa ja Satakunta valtakunnan keskiarvo 39,1 %)	3,4	4,5	3,4 (3,0)	2,7	2,5
Perusopetuksen päättäneiden osuudet (2020), jotka eivät välittömästi siirtyneet mihinkään koulutukseen, maakuntien keskihajonta (vuonna 2020 maakuntien vaihteluväli oli 0,5–3,5 %, pl. Ahvenanmaa ja Satakunta, valtakunnan keskiarvo oli 2,7 %)	0,8	1,2	0,7 (0,7)	0,6	0,6
5.3 Digilaitteiden, välineiden ja oppimateriaalien käyttö opettajilla ja oppilailla yleisopetuksessa Opeka -itsearvioinnin perusteella (valtakunnallinen keskiarvo, tilanne syyskuu 2021)					

Tavoite/ toimenpide sekä mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma (tavoite)	2022 tavoite	2023 tavoite
Arvio yleissivistävien oppilaitosten teknologisista valmiuksista (0–4)	2,99	3,03	3,1 (3,3)	3,35	3,40
Arvio yleissivistävien oppilaitosten tieto- ja viestintätekniikan opetuskäytöstä (0–4)	1,63	1,65	1,67 (1,75)	1,8	1,85
5.4 Muodollisesti kelpoisten opettajien osuus, % (tuorein tiedonkeruu 2019)					
Esi- ja perusopetus	95,1		(96,0)		96,5
Lukiokoulutus	97,0		(98,5)		99,0
Ammatillinen koulutus	93,1		(91,0)		92,0
Vapaa sivistystyö	82,2		(83,0)		83,5
5.5 Tasa-arvoinen arviointi: Perusopetuksen päättötodistuksessa annettujen arvosanojen vastaavuus oppimistulosten arvioinneissa saatuihin tuloksiin	Oppimis- tulosten arvioinnit osoittavat eroja	Perusteita uudistettu arvioinnin osalta.	Toimeenpa- non tuen saavutetta vuotta vahvistettu .		Erot ovat pienenty- neet oppimist- ulosten arviointie- n perusteel- la

Opetushallitus on tukenut toimijoita niin, että varhaiskasvatus ja koulutus järjestetään tasa-arvoisesti ja laadukkaasti huomioimalla yksilöiden lähtökohdat ja tarpeet sekä alueelliset ja kielelliset erityispiirteet

Pandemia näkyi tasa-arvoa kuvaavissa tilastollisissa mittareissa vuonna 2020, tilanne onneksi tasautui jo vuonna 2021. Alueelliset erot koulutuksiin siirtymisissä pienentyivät ja varhaiskasvatukseen osallistumisen alueellinen vaihtelu kapeni. Yllättäen yleissivistävän koulutuksen teknologisia ja digiosaamista kuvaavat luvut eivät nousseet odotetulla tavalla. Taulukossa oleva mittari 5.3 perustuu toimijoiden itsearviointiin, joten luvut voivat myös kuvastaa epävarmuutta laajentunutta digitaalista käyttöä kohtaan. Oppimateriaalien ja järjestelmien digitalisointi sekä aiempaa laajempi etätyöskentely edellyttävät hyviä teknisiä järjestelmiä ja välineitä sekä uudentyyppistä osaamista henkilöstöltä. Alueellinen tasa-arvo ja oppijoiden yhdenvertaisuus on ollut Opetushallituksen työssä keskeistä. Seuraavissa luvuissa kuvaamme keskeisimpiä toimia.

Opetushallitus on vienyt eteenpäin Varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen laatua ja tasa-arvoa parantavaa Oikeus oppia -kehittämishjelmaa yhdessä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Varhaiskasvatuksessa ja perusopetuksessa Oikeus oppia -ohjelmassa on vahvistettu tasa-arvoa mm. antamalla asiantuntija-apua varhaiskasvatuksen uuden kansallisen toiminnan arviointijärjestelmän luomisessa. Varhaiskasvatukseen liittyvän tavoitteen "luomme oppimiselle joustavan alun" johdosta laadimme muun muassa kaksivuotisen esiopetuksen kokeilun perusteet ja tuimme kokeilukuntia kokeilun toteuttamisessa ja pedagogisessa kehittämisessä. Vahvistimme koulutuksellista tasa-arvoa myös määrittelemällä digiosaamisen kuvauksia eri ikäluokille osana Uudet lukutaidot -kehittämishanketta. Olemme vahvistaneet opetuksen laatua ja oppilaiden yhdenvertaisuutta jatkamalla perusopetuksen oppimisen arvioinnin uudistamista. Uudet päättöarviointien kriteerit astuivat voimaan elokuussa 2021 ja tuimme niiden toimeenpanoa laajalla informaatio-ohjauksella. Uudistus jatkuu 2022 kuudennen ja toisen vuosiluokan arviointia tarkentamalla.

Olemme osallistuneet aktiivisesti opetus- ja kulttuuriministeriön johtaman lukiokoulutuksen laatu- ja saavutettavuusohjelman seurantaryhmän toimintaan toukokuusta 2021. Seurantaryhmä laatii lukiokoulutukselle vision ja laatustrategian. Avasimme loppuvuodesta 2021 haettavaksi laatu- ja saavutettavuusohjelman ensimmäisen, 5 miljoonan euron valtioavustuksen lukiokoulutuksen ohjaustoiminnan kehittämiseen.

Oikeus osata -kehittämisohjelman mukaisesti jaoimme vuosille 2020–2022 valtioavustuksia ammatillisen koulutuksen laadun ja tasa-arvon kehittämiseksi 19 M€. Hanketoiminta kohdistuu opinto-ohjauksen kehittämiseen ja ohjauksen laadun parantamiseen, opiskelijoiden perustaitojen ja jatko-opintovalmiuksien vahvistamiseen, hyvinvoinnin, yhteisöllisyyden ja osallisuuden vahvistamiseen sekä toimintakulttuurin uudistamiseen ja sen johtamisen tukeen ja henkilökohtaistamisen kehittäminen ja koulutuksen laadun varmistamiseen. Yhteensä rahoitettavia hankkeita on 37 sekä lisäksi 5 koordinaatiohanketta. Ohjaamme ja tuemme hankkeiden toteuttamista ja seuraamme niiden etenemistä.

Taiteen perusopetuksen indikaattorityö on alkanut yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön kanssa. Indikaattorityö on määrittelyvaiheessa. Indikaattorityön tavoitteena on edistää taiteen perusopetuksen laadun ja vaikuttavuuden arviointia.

Työmme koulujen ja oppilaitosten tasa-arvo- ja yhdenvertaisuustyön tukemisessa eteni hitaasti. Ulkoinen tilannekuvatieiden kokoaminen ei onnistunut pandemiarajoitusten vuoksi. Sisäinen kysely osoitti koulutus- ja perehdyttämistarpeita Opetushallituksessa. Työ lakisääteisen tehtävän parissa jatkuu.

Jatkoimme koulutus- ja vaikuttamistoimintaa sekä yhteistyötä eri järjestöjen kanssa maahanmuuttotasaisten ja vähemmistöryhmien koulutustason nostamiseksi ja työelämään sijoittumisen lisäämiseksi. Vahvistimme kotoutumisen sisäistä koordinaatiota. Toteuttamamme koulutus- ja materiaalituotannon tavoitteena on, että tietoisuus antirasismista sekä kielitietoisesta opetuksesta ja toiminnasta lisääntyy toimialalla. Nämä vaikutukset näkyvät pitemmällä aikavälillä. Informaatio ulkomaisten tutkintojen tunnustamisen mahdollisuudesta ja käytännöistä saavutti asiakkaita entistä paremmin, ulkomaisten tutkintojen tunnustasmäärä kasvoi.

Opetushallitus on kehittänyt opetushallinnon kansallisia digitaalisia palveluita ja niiden vaikuttavuutta tavoitteena kansainvälinen edelläkävijyys ja tasa-arvon turvaaminen

Olemme aktiivinen toimija kansallisissa kasvatus- ja opetusalan digitaalisten palveluiden ja toimialan digitaalisen ekosysteemin kehittämishankkeissa, keskeisimpänä Jatkuvan oppimisen digitaalisen palvelukokonaisuuden (JOD) kehittäminen. Opetus- ja kulttuuriministeriön, työ- ja elinkeinoministeriön, KEHA-keskuksen ja Opetushallituksen yhteistyössä kehitettävä kokonaisuus on osa Suomen kestävä kasvun ohjelmaa. Kehittyvä JOD kokonaisuus muodostuu toisiinsa kytkeytyvistä sähköisistä palveluista ja tietovarannoista.

Digitaalisten palvelujen avulla ihmiset voivat jatkossa aiempaa paremmin saada tietoa koulutus- ja työmahdollisuuksista ja ohjausta päätösten tueksi. Digitaaliset palvelut tukevat myös ennakointia ja tiedon hyödyntämistä. Osallistuimme JOD hankesuunnitelman valmisteluun, arkkitehtuurityöhön sekä toimimme aktiivisesti hankeorganisaatiossa. Olemme käyneet myös säännöllisesti keskustelua Korkeakoulujen digivisio 2030 hankkeen ja kuntavetoisen DigiOne hankkeen toimijoiden kanssa. Aktiivinen osallistuminen ja suunnitelmallinen yhteistyö opetushallituksen sisällä ja kumppaneiden kanssa on vahvistanut toimialan

digitalisaation tilannekuvan hallintaa Opetushallituksessa. Kokonaisarkkitehtuurityö on edennyt hyvin ja luottamuksellinen yhteistyö on tehnyt mahdolliseksi ekosysteemin hallintamallin laatimisen.

Jatkoimme ePerusteet -palvelun kehittämistä käyttäjälähtöisesti. Palvelu on tarkoitettu perusteasiakirjojen julkaisuun sekä paikallisten opetussuunnitelmien laadintaan ja julkaisuun. Ammatillisen koulutuksen AMOSAA ja paikallisten opetussuunnitelmien laatimisen työkalun käyttö lisääntyi. Tavoitteena oli 620 asiakirjaa vuodelle 2021, toteuma oli 1294. ePerusteiden käyttö auttaa opetuksen- ja koulutuksen järjestäjiä laatimaan toteutus- ja opetussuunnitelmansa perusteiden mukaisesti ja lisää välillisesti koulutuksellista tasa-arvoa.

Uudistamamme Opintopolku otettiin käyttöön marraskuussa 2021. Syksyn korkeakoulujen yhteishaku toteutettiin onnistuneesti uudistuneessa palvelussa. Myös kevään 2022 yhteishakujen tarjonta niin peruskoulun jälkeisen koulutuksen kuin korkeakoulujen osalta julkaistiin uudessa Opintopolussa. Oppijoiden ja muiden palvelua käyttävien näkökulmasta tärkeimmät uudistukset liittyvät koulutusten käytettävyyteen, löydettävyyteen ja selkeyteen. Oppilaitosten näkökulmasta koulutustarjontaa on mahdollista julkaista joustavammin eri koulutustyyppit mahdollistaen. Opetushallituksen näkökulmasta uusi koulutustarjonta on toteutettu niin, että uusia koulutustyyppisiä on mahdollista lisätä kustannustehokkaasti ja mahdollinen kehittäminen pystytään toteuttamaan kaikille koulutustyypeille helposti. Tämä kaikki tukee myös jatkuvan oppimisen digitaalisen kehittämisen tavoitteita.

Varhaiskasvatuksen tietovaranto Vardan käyttö viranomaistyössä vahvistui. Kunnallisessa varhaiskasvatuksessa olevien lasten tietojen luovutukset Vardasta Kelalle alkoivat suunnitellusti vuonna 2021. Vuonna 2021 Vardasta tehtiin yhteensä seitsemän yksittäistä tietojenluovutusta viranomaisille (vuonna 2020: viisi). Tietopyyntöjen määrään vaikuttaa valmisteilla olevat selvitykset ja lainsäädäntömuutokset.

Opetushallituksen tunnistuksenvälityspalvelun MPASSid käyttö lisääntyi merkittävästi 2021. Palvelun avulla oppijat, opettajat ja muu kouluhenkilökunta voivat kirjautua eri sähköisiin oppimispalveluihin käyttämällä omia koulusta saamiaan käyttäjätunnuksia. Palvelu tekee kouluarjesta sujuvampaa ja vähentää käyttäjätunnuksien pyörittämiseen liittyvää hallinnollista työtä niin koulutuksen järjestäjien kuin palveluntarjoajien päässä.

Viime vuoden aikana MPASSid:n kautta kirjaututtiin eri oppimispalveluihin yli yhdeksän miljoonaa kertaa, mikä on noin kolme ja puoli miljoonaa kirjautumista enemmän kuin edellisvuonna. MPASSid on tällä hetkellä käytössä 227 koulutuksen järjestäjäorganisaatiossa, noin 70 prosenttia Suomen kunnista kuuluu MPASSid:n käyttäjiin. Helppokäyttöisyyden lisäksi käyttöä ovat lisänneet poikkeusolojen käytännöt kouluissa sekä sähköisiin oppimateriaaleihin siirtyminen.

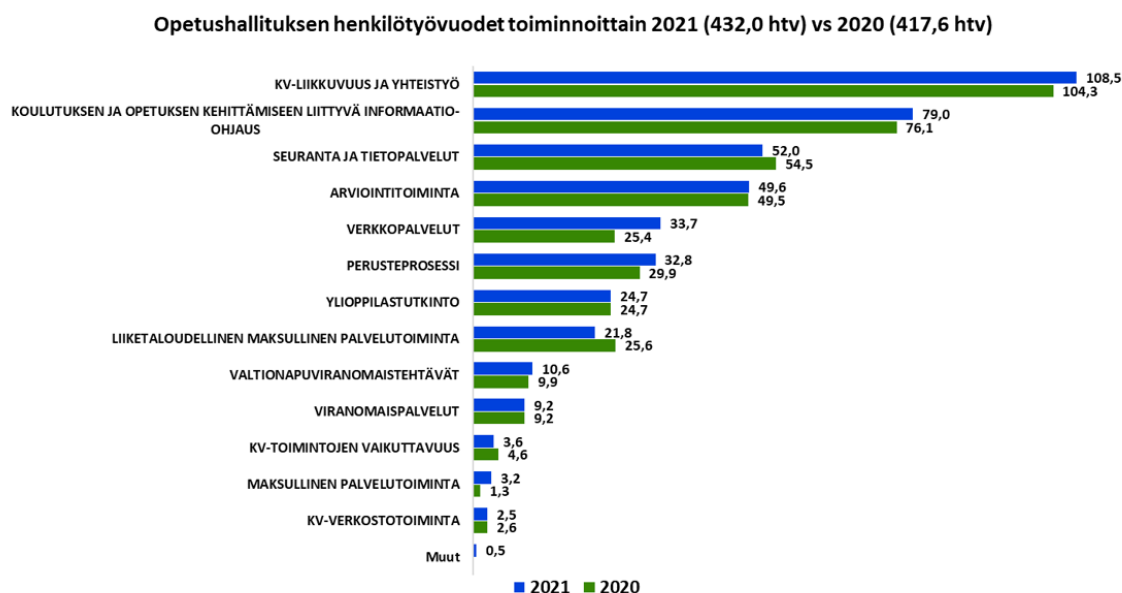
1.4 Toiminnallinen tehokkuus

Opetushallituksen toiminnallisen tehokkuuden, tuottavuuden ja taloudellisuuden kuvaaminen tuotetaan kustannuslaskennan tietojen pohjalta. Opetushallitus on ottanut valtion yhteisen kustannuslaskentamallin käyttöön vuoden 2021 aikana. Kustannuslaskenta on aikaisemmin ostettu palveluna ja toteutettu erillisessä järjestelmässä. Valtion yhteinen kustannuslaskenta mahdollistaa kustannuslaskennan toteuttamisen ja raportoinnin valtion yhteisessä Kieku-järjestelmässä. Valtion oppilaitosten osalta maksullisen toiminnan kustannuslaskenta on toteutettu Kieku-järjestelmän ulkopuolella vuoden 2021 osalta. Kustannuslaskentaa kehitetään edelleen, jotta koko kirjanpitoyksikön kustannuslaskenta voidaan toteuttaa Kieku-järjestelmässä.

Yhtenäisen kustannuslaskennan käyttö takaa yhdenmukaisen tietojen käsittelyn ja laskennan kirjanpitoyksikössä.

Kokonaisuudessaan Opetushallituksen henkilötövuodet ovat kasvaneet noin 15 henkilötövuotta verrattuna edelliseen vuoteen lisääntyneiden tehtävien ja vastuiden myötä. Opetushallituksessa on vuoden 2021 aikana aloittanut mm. Opetusalan kehitysyhteistyön osaamiskeskus ja uusi erillisyyksikkö, Jatkuvan oppimisen ja osaamisen palvelukeskus. Kansainväliseen liikkuvuuteen ja yhteistyöhön kohdistui kokonaisuutena eniten Opetushallituksen henkilötövuosia ja se on jonkin verran kasvanut uuden ohjelmakauden rahoituksen kasvun myötä. Opetushallituksen muista ydintoiminnoista verkkopalveluihin ja perusteprosesseihin käytetty työaika on jonkin verran kasvanut. Erillisyyksiköiden henkilötövuodet ovat edellisen vuoden tasolla.

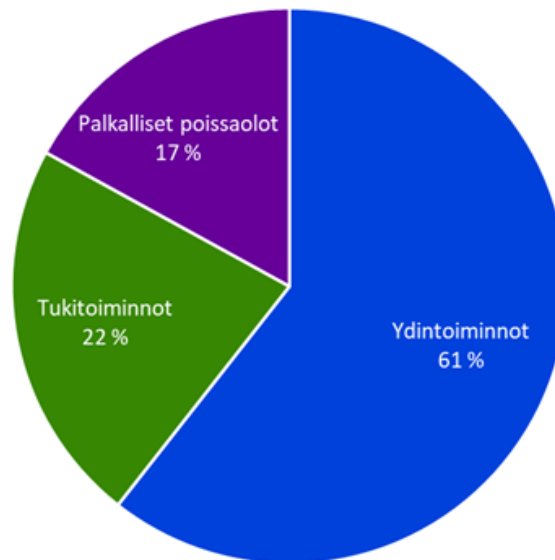
Kuva 1. Opetushallituksen henkilötövuodet toiminnoittain

Opetushallituksen (virasto ja erillisyyksiköt) henkilötövuodet 432 htv jakautuivat lähes samoin kuin edellisvuonna ydintoimintaan (em. graafin kohteet), tukitoimintaan ja palkalliseen poissaoloon.

Kuva 2. Opetushallituksen henkilötövuodet toimintoluokittain

**Opetushallituksen henkilötövuosien kohdistuminen
ydintoimintoihin, tukitoimintoihin ja palkalliseen poissaoloon
vuonna 2021**

Toimintojen bruttokustannukset nousivat vuodelle 2021 n. 1,5 milj. euroa verrattuna edelliseen vuoteen. Tämä on kuitenkin edelleen lähes 5,0 milj. euroa vähemmän kuin vuoden 2019 kustannukset. Koulutuksen ja opetuksen kehittämiseen liittyvä informaatio-ohjaus sisältää kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskevan tiedotus- ja selvitystoiminnan menot (14,7 milj. euroa), joka yksittäisenä eränä vaikuttaa merkittävästi toimintokustannuksiin.

Kuva 3. Toimintojen bruttokustannukset

Toimintojen bruttokustannukset vuonna 2021 (72,827 milj.) vs. 2020 (71,276 milj.)

1.4.1 Toiminnan tuottavuus

Valtionavustuspäätöksiä Opetushallituksessa tehtiin 2 165 kpl (2020 2 624 kpl) ja kansainväliseen toimintaan liittyen apurahapäätöksiä 2 099 kpl (2020 4500 kpl) päätösten lukumäärä laski huomattavasti edellisvuoteen verrattuna.

Koulutus- ja tapahtuma-alan toimijoiden yleinen tilanne näkyy koulutettavapäivien laskuna myös toisena poikkeusvuonna. Tämän vuoksi tavoite jäi saavuttamatta.

Taulukko 1. Toteuma tulossopimuksen mukaisista tavoitteista

Mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma	2021 tavoite
Valtionavustuspäätökset kpl/htv	257	265	203	250
Kansainvälisten toimintojen apurahapäätökset kpl/htv	41	43	19*)	60
Koulutettava-päivät/htv	597	224	346	860

*) sisältää hyväksytyt ja hylätyt apurahahakemukset

Toiminnan taloudellisuus Valtionavustusprosessin ja kansainvälisen liikkuvuuden- ja yhteistyöohjelmien mittareiden arvot vaihtelevat hiukan vuosittain riippuen toiminnan

kehittämisen painopisteistä. Ensimmäisen osalta tavoitteeseen ei ole päästy ja tehokkuus on laskenut myös vuoteen 2020 verrattuna. Jälkimmäisen osalta ei myöskään tehokkuustavoitteeseen päästy ja toisaalta tavoitteena on tehdä suurempia apurahapäätöksiä.

Taulukko 2. Toteuma tulossopimuksen mukaisista tavoitteista

Mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma	2021 tavoite
Valtionavustusprosessi 1 000 euroa/htv	78	95	107	80
Kansainväliset liikkuvuus- ja yhteistyöohjelmat 1 000 euroa/htv	120	101	105	100

Taulukko 3. Koko kirjanpitoyksikön talousarviomäärärahojen käyttö (netto) ja käytön jakauma v. 2021

Opetushallituksen (kirjanpitoyksikkö 660) talousarviomäärärahojen käyttö vuonna 2021

	Käyttö 2020	siirtynyt vuodelta 2020	TA 2021	käytettävissä 2021	%-osuus koko määrä- rahasta	Käyttö 2021	%-osuus koko käytöstä	Siirtyy vuodelle 2022
Opetushallituksen toimintamenot	24 401 269	5 657 963	24 652 300	30 310 263		24 188 018	13 %	6 122 245
Kehittämis-, palvelu- ja hallintotehtävien sekä yhteiskunnan kansainvälistymisen edistäminen	30 401 849	5 202 201	26 142 000	31 344 201		24 623 445	13 %	6 718 637
Kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskevan tiedotus- ja selvitystoiminnan menot	14 672 155	10 535	14 676 700	14 687 235		14 670 155	8 %	17 081
Opetushallituksen toimintamenomomentti yhteensä	69 475 272	10 870 700	65 471 000	76 341 700	27 %	63 481 618	33 %	12 857 963
Opetushallituksen yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot								
Kansallinen koulutuskeskuksen arviointikeskus	4 064 200	1 916 905	3 122 000	5 038 905		3 501 569	2 %	1 537 336
Ylioppilastutkintolautakunnan kanslia	3 741 833	1 063 840	2 100 000	3 163 840		2 424 792	1 %	739 049
Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus			49 100 000	49 100 000		50 357	0 %	49 049 643
Opetushallituksen yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot yhteensä	7 806 034	2 980 745	54 322 000	57 302 745	20 %	5 976 717	3 %	51 326 028
Valtion oppilaitosten toimintamenot	50 754 116	16 341 920	50 713 000	67 054 920		51 930 402	27 %	15 124 518
Valtion oppilaitosten toimintamenot	50 754 116	16 341 920	50 713 000	67 054 920	24 %	51 930 402	27 %	15 124 518
Kansainvälinen yhteistyö	3 033	4 467		4 467		793		0
Jatkuva oppiminen ja osaamisen kehittäminen	18 140	46 860		46 860		46 860		0
Yleissivistävän koulutuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot	3 325 729	4 723 730	2 339 075	7 062 805		3 395 163		3 618 341
Ammatillisen koulutuksen yhteiset menot	23 821 280	12 631 636	17 055 073	29 686 709		22 733 654		6 719 901
Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot	1 737 720	11 410	325 000	336 410		2 979		325 000
Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot	189 862	352 071	60 000	412 071		301 677		5 388
Valtionavustukset (arviomäärärahat ja muut)	57 848 102	300 000	43 781 000	44 081 000		41 859 337		1 000 000
Valtionavustus järjestöille (kiinteä mr)	1 526 000		1 526 000	1 526 000		1 526 000		
Rahapelitoiminnan voittovarot (arviomäärärahat)	801 211		542 500	542 500		393 000		
Muiden pääluokkien määrärahat	70 737	343 750	249 014	592 764		182 404		410 360
Muu rahoitus yhteensä	89 341 813	18 413 924	65 877 662	84 291 586	30 %	70 441 868	37 %	12 078 990
Kaikki yhteensä	217 377 235	48 607 289	236 383 662	284 990 951	100 %	191 830 604	100 %	91 387 499

Kuva 4. Talousarviomäärärahojen käytön jakauma 2021

Opetushallituksen (kpy) talousarviotaloudesta, joka on yhteensä 284,9 milj. euroa, 57 % kohdistui valtionavustus- ja erilaisiin kehittämismäärärahoihin. Edellisvuonna talousarviotalouden kokonaissumma oli 261,7 milj. euroa, muutos selittyy pääasiassa uuden erillisyksikön Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toimintamenoista (49,1 milj. euroa) ja vähentyneestä valtionavustus- ja kehittämismäärärahoista. Talousarviomäärärahojen käyttötoteuma oli 191,8 milj. euroa, ja siirtyvien talousarviomäärärahojen kanta lisääntyi 35,8 milj. eurosta 91,3 milj. euroon. Siirtyvistä talousarviomäärärahoista 54 % on uudelle erillisyksikölle siirtyvää. Siirtyvissä talousarviomäärärahoissa on mukana sekä Opetushallituksen itsensä siirtämät että ministeriön määrärahakirjeillä kohdistamat siirtyneet määrärahat.

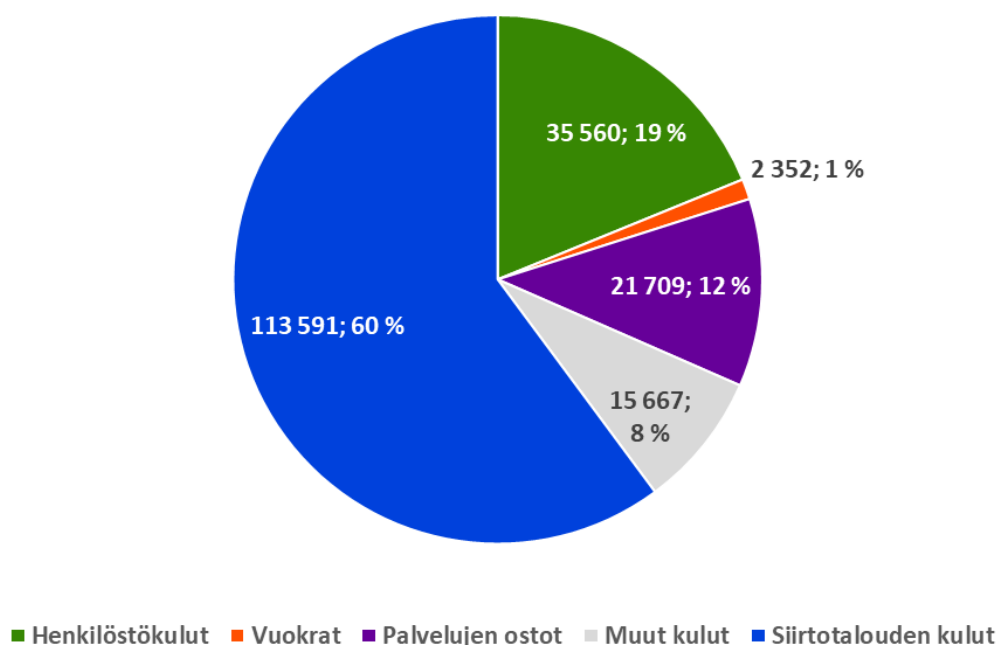
Opetushallitus hallintoviraston käytössä oleviin ns. perustoimintamenoihin oli käytettävissä vuonna 2021 30,3 milj. euroa (2020: 30,0 milj. euroa), joka on n. 13 % koko talousarvio-rahastuksesta. Tämä on huomattavan vähän ottaen huomioon koko kirjanpitoyksikön toiminta ja sen vastuut.

Taulukko 4. Opetushallitus (virasto, sis. erillisyksiköt) toiminnan kulujen jakauma ja muutos vv. 2018-2021

Kulujakauma (1 000 euroa)	2021	2020	2019	2 018	Muutos 2020-2021	Muutos- prosentti 2020-2021
Henkilöstökulut	35 560	34 613	33 524	32 297	947	2,7 %
Vuokrat	2 352	2 020	2 877	2 917	332	16,4 %
Palvelujen ostot	21 709	21 386	25 072	23 259	323	1,5 %
Muut kulut	15 667	15 850	17 560	16 993	-183	-1,2 %
Siirtotalouden kulut	113 591	170 073	188 611	175 377	-56 482	-33,2 %
Yhteensä	188 879	243 942	267 644	250 842	-55 063	-22,6 %

Kuva 5. Opetushallituksen kulujakauma 2021

Opetushallitus (virasto, sis. erillisyksiköt) 189 milj. euron
kulujakauma 2021 (1 000 euroa)

Opetushallituksen (virasto, sis. erillisyksiköt) toiminnan kulut 188,8 milj. euroa jakautuvat oheisen taulukon 4 ja graafien mukaisesti. Henkilöstökulut ja vuokrat ovat kasvaneet edelliseen vuoteen verrattuna. Virkapalkat sivukuluineen ovat lisääntyneet 2,4 milj. eurolla, mutta lomapalkkavelan muutos sivukuluineen on pienentynyt 1,3 milj. euroa. Opetushallituksen toimitilahanke päättyi vuoden 2021 aikana ja uudet toimitilat otettiin käyttöön. Tämän vuoksi muiden rakennusten vuokratulot nousivat. Toimitilojen uudistuksen myötä erillisyyksiköt siirtyivät samoihin tiloihin Opetushallituksen kanssa.

Toisen peräkkäisen poikkeusvuoden seurannaisvaikutuksina satunnaiset tilavuokrat sekä matkustus vähenivät edelliseen vuoteen verrattuna. Siirtotalouden kulut ovat 60 % kaikista viraston kuluista. Ne vähentyivät 33 % edelliseen vuoteen verrattuna (ks. muutoksen analyysi luku 1.7.2.)

Taulukko 5. Opetushallitus (omat nettoutetut perustoimintamenot) toiminnan tuottojen ja kulujen kehitys sekä kulujakauma vv. 2018—2021

Käytön jakauma (1 000 euroa)	2021	2020	2019	2 018	Muutos 2020-2021	Muutos- prosentti 2020- 2021
Muut toiminnan tuotot	-7 076	-4 971	-6 874	-6 016	-2 105	42,3 %
Maksullisen toiminnan tuotot	-1 629	-1 596	-2 139	-2 019	-33	2,0 %
Tuotot yhteensä	-8 705	-6 567	-9 013	-8 035	-2 138	32,6 %
Henkilöstökulut	21 200	19 516	20 874	19 580	1 684	8,6 %
Palvelujen ostot	9 238	8 896	10 684	11 146	342	3,8 %
Vuokrat	1 910	1 263	1 980	1 999	647	51,3 %
Muut kulut	349	380	1 209	1 260	-31	-8,1 %
Siirtotalouden kulut	0	500	0	0	-500	-100,0 %
Kulut yhteensä	32 697	30 555	34 747	33 985	2 142	7,0 %
Nettokäyttö	23 993	23 988	25 734	25 950	5	0,0 %

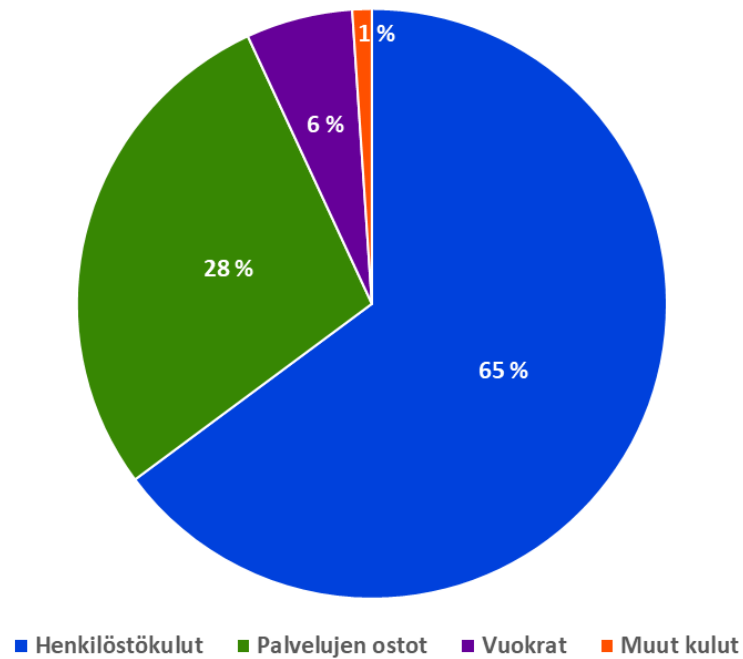
Palvelujen ostot nousivat hieman edelliseen vuoteen verrattuna. Tähän vaikutti seminaarien, tapahtumien yms. järjestelymenojen, asiantuntija- ja tutkimuspalveluiden sekä muiden sisäisten palveluiden kasvu. Etätyön vaikutus näkyy ravitsemuspalvelujen käytössä ja muissa näihin liittyvissä menoissa. Vuokrien nousu johtuu pääasiassa Hakaniemen toimitilahankkeen päättymisestä ja uusien tilojen käyttöönotosta. Muissa kuluissa näkyy matkustuksen väheneminen.

Viraston yhteisiä menoja (Valtori, Palkeet, työterveyshuolto) on kohdistettu edelleen aiheuttamisperiaatteella muille momenteille ja erillisrahoitteisille projekteille yhteisten kustannusten veloituksina kertyneiden henkilötyövuosien tai rahoittajan määräämään kiinteään prosenttiosuuden mukaisesti. Nämä erät kuitenkin budjetoidaan kokonaisuudessaan rahoitettavaksi perustoimintamenoista (hankitaan yhteisesti viraston käyttöön).

Alla perustoimintamenojen 32,7 milj. euroa jakauma kuvattuna prosenttiosuuksina. Henkilöstömenot kaikkina ovat 65 prosenttia määrärahan käytöstä.

Kuva 6. Opetushallituksen (virasto) perustoimintamenojen menojakauma

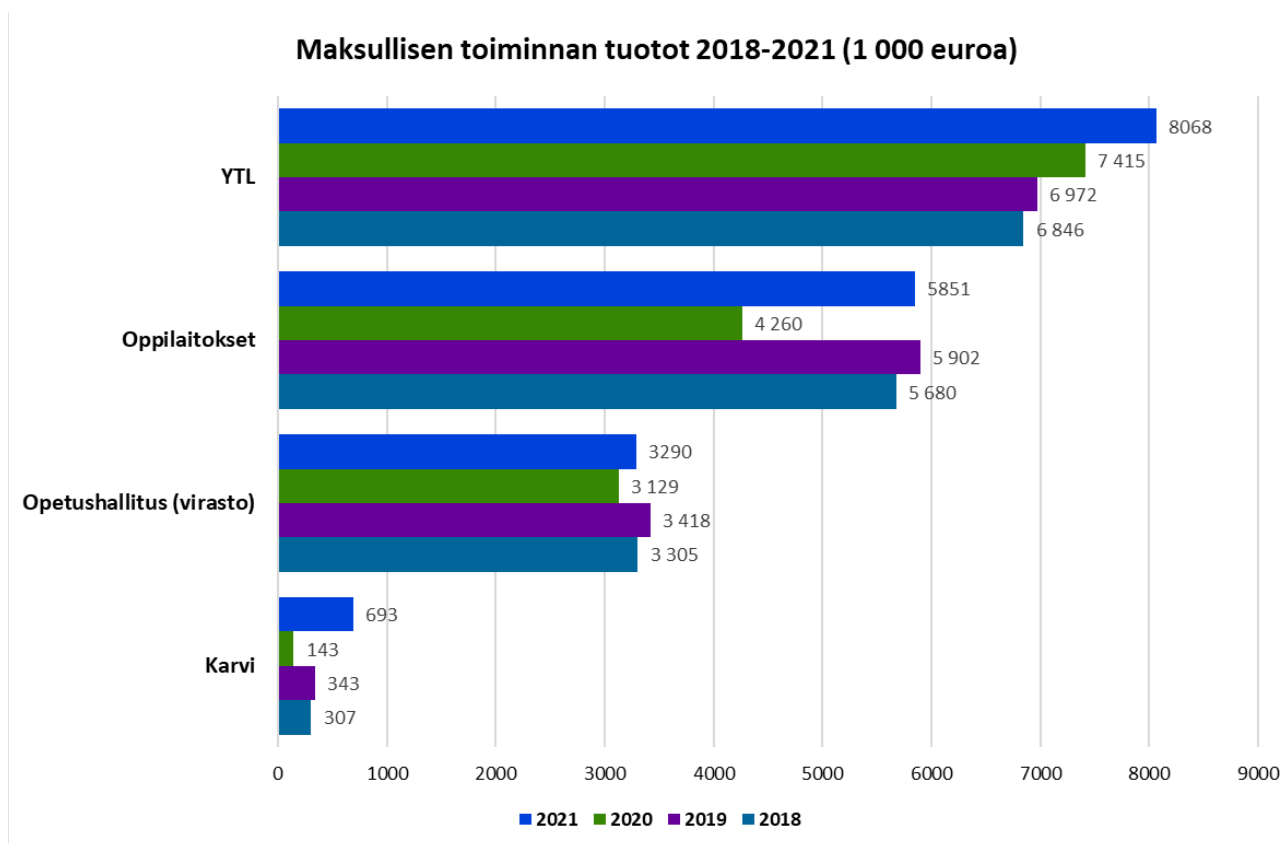
Perustoimintamenojen menojakauma OPH (virasto, ilman
erillisyksiköitä

1.4.2 Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat

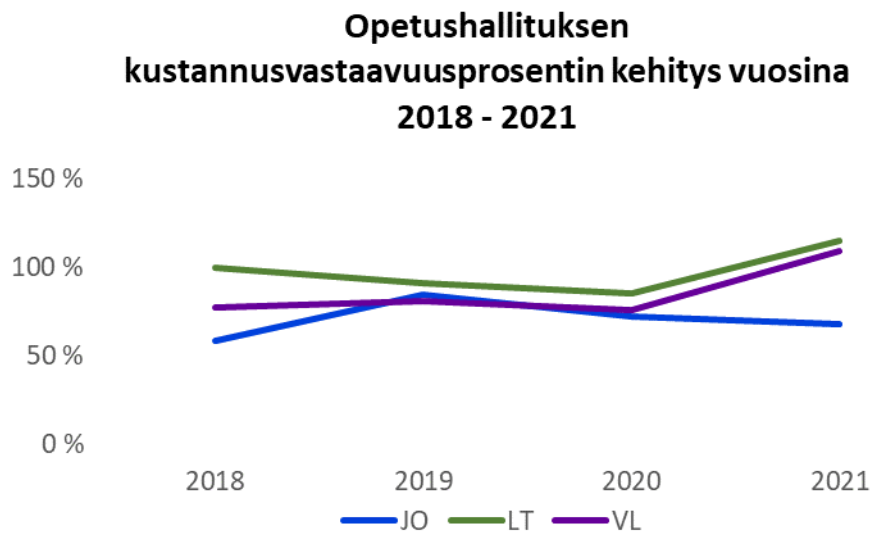
Opetushallitus on ottanut valtion yhteisen kustannuslaskentamallin käyttöön vuoden 2021 aikana. Valtion oppilaitosten osalta maksullisen toiminnan kustannuslaskenta on toteutettu Kieku-järjestelmän ulkopuolella vuoden 2021 osalta.

Kuva 7. Maksullisen toiminnan tuotot 2018–2021

Opetushallituksen (virasto) kustannusvastaavuuden kehitys näkyy oheisessa kuvaajassa.

Kuva 8. Opetushallituksen (virasto) kustannusvastaavuusprosentin kehitys

1.4.4. Julkisoikeudellinen maksullinen toiminta

Taulukko 6. Opetushallituksen (virasto) julkisoikeudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma vuosilta 2019—2021

Opetushallituksen (virasto) julkisoikeudellinen toiminta sisältää kielitutkinnot, kääntäjätutkinnot, opetushallinnon tutkinnot, tutkintojen tunnustamiset, oikeustulkinkirekisterin ja muut viranomaispalvelut.

(1 000 euroa)	2021	2021	2020	2019
	Toteuma	Tavoite	Toteuma	Toteuma
TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot				
Maksullisen toiminnan myyntituotot	624	500	524	533
Maksullisen toiminnan muut tuotot	0	0	0	1
Tuotot yhteensä	624	500	524	534
KOKONAISKUSTANNUKSET				
Erilliskustannukset				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0	0	2	1
Henkilöstökustannukset	341	0	298	265
Vuokrat	10	0	28	33
Palvelujen ostot	225	0	91	122
Muut erilliskustannukset	6	0	14	13
Erilliskustannukset yhteensä	582	0	433	434
Osuus yhteiskustannuksista				
Tukitoimintojen kustannukset	342		292	196
Poistot	1		3	2
Korot				
Muut yhteiskustannukset				
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	342	0	295	198
Kokonaiskustannukset yhteensä	924	900	728	632
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-300	-400	-204	-98
(tuotot - kustannukset)				
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki				
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-300	-400	-204	-98
Kustannusvastaavuus %	68 %	56 %	72 %	84 %

Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki

Taulukko 7. Opetushallituksen koko kirjanpitoyksikön, Ylioppilastutkintolautakunnan ja Valteri-koulun julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuslaskelmat vuosilta 2019–2021

	Kirjanpitoyksikön julkisoikeudellinen toiminta yhteensä			Ylioppilastutkintolautakunnan julkisoikeudellinen toiminta			Valteri-koulun julkisoikeudellinen maksullinen toiminta		
(1 000 euroa)	2021	2020	2019	2021	2020	2019	2021	2020	2019
	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Toteuma
TUOTOT									
Maksullisen toiminnan tuotot									
Maksullisen toiminnan myyntituotot	11 117	9 700	9 540	8 014	7 358	6 913	1 565	1 072	1 362
Maksullisen toiminnan muut tuotot			1						
Tuotot yhteensä	11 117	9 700	9 541	8 014	7 358	6 913	1 565	1 072	1 362
KOKONAISKUSTANNUKSET									
Erilliskustannukset									
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	114	117	202	28	27	125	55	54	54
Henkilöstökustannukset	9 730	9 082	9 000	6 500	6 344	6 061	1 635	1 294	1 567
Vuokrat	36	378	347	0	327	288	26	16	21
Palvelujen ostot	2 257	604	698	1 757	255	249	13	35	79
Muut erilliskustannukset	151	132	253	20	29	118	103	69	95
Erilliskustannukset yhteensä	12 288	10 312	10 499	8 305	6 982	6 842	1 832	1 467	1 816
Osuus yhteiskustannuksista									
Tukitoimintojen kustannukset	3 721	3 125	3 593	783	583	970	1 438	1 230	1 461
Poistot	1	15	18				1	11	15
Korot									
Muut yhteiskustannukset									
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	3 722	3 140	3 610	783	583	970	1 438	1 242	1 476
Kokonaiskustannukset yhteensä	16 010	13 452	14 110	9 088	7 565	7 812	3 271	2 709	3 292
KUSTANNUSVASTAAVUUS (tuotot - kustannukset)	-4 893	-3 753	-4 569	-1 074	-207	-898	-1 706	-1 636	-1 930
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki									
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-4 893	-3 753	-4 569	-1 074	-207	-898	-1 706	-1 636	-1 930
Kustannusvastaavuus %	69 %	72 %	68 %	88 %	97 %	89 %	48 %	40 %	41 %
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki									

1.4.5. Liiketaloudellinen maksullinen toiminta

Taulukko 8. Kirjanpitoyksikön (sisältää myös oppilaitokset ja erillisyyksiköt) liiketaloudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma ilman hintatukea ja hintatuen kanssa vuosilta 2019—2021

	KPY:n liiketaloudellinen maksullinen toiminta			KPY:n liiketaloudellinen maksullinen toiminta pl. hintatuettu toiminta		
(1 000 euroa)	2021 Toteuma	2020 Toteuma	2019 Toteuma	2021 Toteuma	2020 Toteuma	2019 Toteuma
TUOTOT						
Maksullisen toiminnan tuotot						
Maksullisen toiminnan myyntituotot	6 803	5 201	7 150	3 643	2 755	4 665
Maksullisen toiminnan muut tuotot	0	1	54	0	1	1
Tuotot yhteensä	6 803	5 202	7 204	3 643	2 756	4 666
KOKONAISKUSTANNUKSET						
Erilliskustannukset						
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	419	377	472	85	70	162
Henkilöstökustannukset	2 721	2 848	3 116	1 372	1 498	1 851
Vuokrat	1 595	1 432	1 701	35	111	312
Palvelujen ostot	1 172	1 492	2 116	321	499	1 019
Muut erilliskustannukset	367	377	489	5	52	149
Erilliskustannukset yhteensä	6 274	6 526	7 894	1 817	2 229	3 494
Osuus yhteiskustannuksista						
Tukitoimintojen kustannukset	3 732	3 761	3 757	1 695	1 848	1 967
Poistot	13	174	174	1	8	11
Korot						
Muut yhteiskustannukset						
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	3 745	3 934	3 932	1 696	1 856	1 978
Kokonaiskustannukset yhteensä	10 019	10 461	11 826	3 513	4 085	5 471
KUSTANNUSVASTAAVUUS	-3 216	-5 259	-4 621	130	-1 329	-805
(tuotot - kustannukset)						
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatu	2830	2590 *	3020			
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	-386	-2 669	-1 601	130	-1 329	-805
Kustannusvastaavuus %	96 %	74 %	86 %	104 %	67 %	85 %
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki						
- talousarviossa	3020	3020	3020			
- siirtynyt edelliseltä vuodelta	430	0	0			
- yhteensä	3450	3020	3020			

*Vuonna 2020 OPH:n hintatuetun liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmalla on esitetty, että hintatukea olisi käytetty 620.000, vaikka hintatukea on käytetty 190.000. Laskelmaa on muutettu 2020 käytetyn hintatuen osalta.

Taulukko 9. Opetushallituksen, Valteri-koulun ja Meriturvan liiketaloudellisen maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat vuosilta 2019—2021

	OPH (virasto) liiketaloudellinen maksullinen toiminta				OPH hintatuettu liiketaloudellinen maksullinen toiminta				Valteri-koulun liiketaloudellinen toiminta				Meriturvan liiketaloudellinen toiminta (hintatuettu)			
(1 000 euroa)	2021	2021	2020	2019	2021	2021	2020	2019	2021	2021	2020	2019	2021	2021	2020	2019
	Toteuma	Tavoite	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Tavoite	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Tavoite	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Tavoite	Toteuma	Toteuma
TUOTOT																
Maksullisen toiminnan tuotot																
Maksullisen toiminnan myyntituotot	1 006	2 000	1 082	1 613	1 660	1 200	1 531	1 279	1 714	1 655	1 086	2 253	1 500	1 000	914	1 207
Maksullisen toiminnan muut tuotot	0		0	1				2	0	0	0	0			53	53
Tuotot yhteensä	1 006	2 000	1 082	1 615	1 660	1 200	1 531	1 281	1 714	1 655	1 086	2 253	1 500	1 000	967	1 259
KOKONAISKUSTANNUKSET																
Erilliskustannukset																
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0		8	7	1		6	12	69	3	46	140	333	400	302	298
Henkilöstökustannukset	291		375	491	511		568	536	792	664	760	1 026	838	900	782	730
Vuokrat	33		90	195	0		43	66	2	3	2	23	1 560	1 320	1 278	1 322
Palvelujen ostot	187		261	541	598		761	846	65	46	96	438	254	280	232	251
Muut erilliskustannukset	-44		17	65	229		313	327	40	18	18	74	133	10	12	12
Erilliskustannukset yhteensä	467	0	752	1 299	1 339	0	1 691	1 788	968	734	922	1 700	3 117	2 910	2 606	2 613
Osuus yhteiskustannuksista																
Tukitoimintojen kustannukset	408		515	470	585		566	564	829	925	867	1 067	1 452	900	1 347	1 227
Poistot	1		5	5	1		6	7	0	2	3	6	11		159	157
Korot	0									0						
Muut yhteiskustannukset	0									0						
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	409	0	521	475	586	0	572	570	829	927	869	1 073	1 463	900	1 506	1 384
Kokonaiskustannukset yhteensä	876	1 800	1 273	1 774	1 925	1 820	2 263	2 358	1 798	1 661	1 791	2 773	4 580	3 810	4 112	3 997
KUSTANNUSVASTAAVUUS	130	200	-191	-160	-266	-620	-732	-1 077	-84	-6	-705	-520	-3 080	-2 810	-3 145	-2 737
(tuotot - kustannukset)																
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki					430	620	190 *	620					2400	2400	2400	2400
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	130	200	-191	-160	164	0	-542	-457	-84	-6	-705	-520	-680	-410	-745	-337
Kustannusvastaavuus %	115 %	111 %	85 %	91 %	109 %	100 %	76 %	81 %	95 %	100 %	61 %	81 %	85 %	89 %	82 %	92 %
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki																
- talousarviossa					620	620	620	620					2400	2400	2400	2400
- siirtynyt edelliseltä vuodelta					430	0	0	0					0	0	0	0
- yhteensä					1050	620	620	620					2400	2400	2400	2400

*Vuonna 2020 OPH:n hintatuettun liiketaloudellisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmalla on esitetty, että hintatukea on käytetty 620.000, vaikka hintatukea on käytetty 190.000. Laskelmaa on muutettu 2020 käytetyn hintatuen osalta.

1.4.6. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma

Taulukko 10. Kirjanpitoyksikön (sisältää myös oppilaitokset ja erillisyksiköt) yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelma (laskelma omarahoitusosuudesta) vuosilta 2019–2021

(1 000 euroa)	2021 Toteuma	2020 Toteuma	2019 Toteuma
YHTEISRAHOITTEISEN TOIMINNAN TUOTOT			
Muilta valtion virastoilta saatu rahoitus	308	211	425
EU:lta saatu rahoitus	4 822	4 009	5 393
Muu valtionhallinnon ulkopuolinen rahoitus	97	150	169
Yhteisrahoitteisen toiminnan muut tuotot	1 216	499	452
Tuotot yhteensä	6 442	4 869	6 439
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Yhteisrahoitteisen toiminnan erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	32	53	123
Henkilöstökustannukset	4 210	4 466	6 344
Vuokrat	11	379	911
Palvelujen ostot	2 801	2 239	4 751
Muut erilliskustannukset	332	407	1 782
Erilliskustannukset yhteensä	7 386	7 544	13 912
Yhteisrahoitteisen toiminnan yhteiskustannusosuus			
Tukitoimintojen kustannukset	5 361	1 287	1 345
Poistot	10	3	7
Korot			
Muut yhteiskustannukset			
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	5 371	1 290	1 352
Kokonaiskustannukset yhteensä	12 757	8 834	15 263
OMARAHOITUSOSUUS	-6 315	-3 965	-8 824
(tuotot - kustannukset)			
Omarahoitusosuus, %	-50 %	-45 %	-58 %

Taulukko 11. Opetushallituksen (kpy) kilpailutilanteessa markkinoilla tapahtuvan taloudellisen toiminnan tuloslaskelma vuodelta 2020–2021

(1 000 euroa)	2021 toteuma	2021 tavoite	2020 toteuma
TUOTOT			
Kilpailullisen toiminnan tuotot			
Kilpailullisen toiminnan myyntituotot	1 358		1 058
Kilpailullisen toiminnan muut tuotot	0		
Tuotot yhteensä	1 358		1 058
KOKONAISKUSTANNUKSET			
Erilliskustannukset			
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	0		8
Henkilöstökustannukset	266		393
Vuokrat	33		94
Palvelujen ostot	173		263
Muut erilliskustannukset	-44		21
Erilliskustannukset yhteensä	428		780
Osuus yhteiskustannuksista			
Tukitoimintojen kustannukset	384		531
Poistot	1		5
Korot	0		0
Muut yhteiskustannukset	0		0
Osuus yhteiskustannuksista yhteensä	384		536
Kokonaiskustannukset yhteensä	812		1 316
TULOS	546		-258
(tuotot - kustannukset)			
Käytetty MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki			
KUSTANNUSVASTAAVUUS HINTATUEN JÄLKEEN	546		-258
Kustannusvastaavuus %	167 %		80 %
Käytettävissä ollut MPL 7.1 §:n mukainen hintatuki			

1.5 Tuotokset ja laadunhallinta

1.5.1. Suoritteiden määrät ja aikaansaadut julkishyödykkeet

Taulukko 12. Suoritemäärät – toteuma tulossopimuksen mukaisista tavoitteista

Mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma	2021 tavoite
Opintopolku-palvelun kävijämäärä (lkm.)	12 400 000	14 950 000	17 913 268	9 000 000
Opintopolku-palvelussa julkaistujen koulutusten määrä (lkm.)	17 848	18 500	22 386	24 000
Oma Opintopolussa tarjolla olevat palvelut (lkm.)	3	3	4	6
KOSKI, kansalaisten kirjautumiset (lkm.)	515 786	936 606	1 064 000	485 000
KOSKI, kansalainen jakanut tietojaan linkillä	28 745	81 147	149 000	23 000
Asiakaspalveluratkaisussa käsiteltävät asiat (lkm.)	15 800	29 800	37 400	24 000
Myynnissä olevien julkaisujen ja vähälevikkisten oppimateriaalien määrä (kpl)	417	430	418	500
Saatavilla olevien oppimista tukevien kustannettujen digimateriaalien määrä (kpl)	216	227	145	230
Maksullisten koulutusten ja tapahtumien koulutettavapäivät (kpl)	6 572	5 722	7 556	7 000
Julkaistujen opsien määrä ePerusteet - palvelussa (lkm.)	625	819	1 294	620

Vuoden 2021 tulossopimuksen laatimisen yhteydessä sopimukseen otettiin lukuisia uusia mittareita, joiden tavoitearvojen asetanta oli haastavaa palvelun käyttöönoton alkaessa, joten näiltä osin osa mittaritavoitteista on asetettu jo lähtökohtaisesti alhaiselle tasolle. Näitä tavoitteita on tarkistettu ja päivitetty vuosien 2022–2023 tulossopimukseen.

Opintopolku-palvelun kävijämäärä: Opintopolkupalvelun kävijämäärän ennakoituun suurempaan kasvuun vaikutti muun muassa poikkeuksellinen vuosi, joka kasvatti ennakoitua enemmän Opintopolun käyttöä oppijoiden ja koulutustoimijoiden tietolähteenä erityisesti opiskelijavalintojen toteuttamisessa. Kävijämäärät ovat olleen muutoinkin kasvussa. Palvelua on myös uudistettu toimintavuoden aikana. Opintopolussa oli lähes 18 miljoonaa kävijää, joista vanhassa Opintopolussa oli runsaat 16 miljoonaa kävijää ja uudessa Opintopolussa lähes 1,9

miljoonaa kävijää. Uuden Opintopolun kävijämäärät alkoivat kasvaa lokakuusta alkaen. Osa kävijöistä on käyttänyt kumpaakin palvelua useamman kerran vuodessa.

Opintopolku-palvelussa julkaistujen koulutusten määrä: Opintopolun tarjontapalvelu uudistettiin. Koulutustarjonnan siirtyminen uuteen palveluun aloitettiin vuoden 2021 aikana. Julkaistujen koulutusten määrässä jäätin tavoitteesta, sillä tavoitetta suunnitellessa on todennäköisesti laskettu mukaan koulutustyyppejä, joita ei vielä viime vuoden aikana ole ollut mahdollista tallentaa Opintopolkuun.

Oma Opintopolussa tarjolla olevat palvelut: Vuonna 2021 uutena palveluna uuden opintopolun käyttöönoton myötä Oma Opintopolku-kokonaisuuteen tuli eHOKS täydentäen Oma Opintopolun kautta tarjottavien palveluiden määrän 4:ään. Oma Opintopolku on tarkoitus korvata uuteen opintopolku.fi -sisällöntuotantojärjestelmään perustuvalla ratkaisulla vuonna 2022, jonka vuoksi ei ole ollut järkevää kehittää palvelua pitämään sisällä lisää palveluita. Lisäksi Oma Opintopolun kokonaisuuteen sopivia palvelukokonaisuuksia ei ole muita tällä hetkellä olemassa. Ohjaus- ja kartoitus -palvelut toteutetaan osana JOD-hanketta vuosien 2022–2023 aikana. Valpas-palvelu tulee osaksi Oma Opintopolku palvelua vuoden 2022 aikana.

KOSKI, kansalaisten kirjautumiset (lkm.): Vuoden 2021 tavoite kansalaisten kirjautumisten osalta noudatti sille asettua arviota. Kirjautumisia on tullut kuukausitasolla varsin tasaisesti. Suurimmat lukumäärät ajoittuvat maaliskuu-, touko-, kesä-, elo- ja marraskuulle. Nämä nousukohdat voivat selittyä opiskelijahakuun ja -valintoihin sekä valmistumisiin liittyen.

KOSKI, kansalainen jakanut tietojään linkillä: Suoritusjakojen määrä sen sijaan ylitti reilusti sille asetetun arvion. Suurimmat lisäysmäärät tapahtuivat elo- ja syyskuussa. Tähän voi olla selityksenä, että valmistuneet opiskelijat ovat hyödyntäneet tutkintotietojään aktiivisemmin. Mitään yksittäistä selittävää tekijää ei ole.

Asiakaspalveluratkaisussa käsiteltävät asiat: Vuoden 2021 tavoite on ylittynyt, vuoden 2021 aikana asiakaspalveluratkaisun käyttöönotto Opetushallituksessa on edennyt ja lisäksi esimerkiksi oppivelvollisuuden laajentamiseen liittyvät uudistukset (yhteishaun uudistus, Valpas -järjestelmä, tulkinnat) ovat lisänneet asiakkaiden yhteydenottojen määrää.

Maksullisten koulutusten ja tapahtumien koulutettavapäiviä kertyi 7 556 tavoitteen ollessa 7 000. Vuonna 2020 koronapandemia vaikutti tulokseen merkittävästi. Vuonna 2021 onnistuttiin ottamaan muuttunut toimintaympäristö paremmin huomioon kehittämällä virtuaalitapahtumien toteutuksia ja markkinointiviestintää. Tämä johti siihen, että liiketaloudellisesti hinnoitellun maksullisen palvelutoiminnan kustannusvastaavuus kehittyi 115 prosenttiin.

Myynnissä olevien julkaisujen ja vähälevikkisten oppimateriaalien määrä oli 418. Vuoden 2021 lopussa valikoimasta poistettiin vanhentuneita oppimateriaaleja. Oppimateriaalimyynti kehittyi positiivisesti samoin kuin liiketaloudellisen julkaisu-toiminnan tuotto. Saatavilla olevien oppimateriaalien tukevien kustannettujen digimateriaalien määrää pienennettiin huomattavasti vuonna 2021, jolloin tarjonnasta poistettiin vanhentuneeseen Flash-tekniikkaan pohjautuvat digimateriaalit. Digimateriaaleja oli vuoden 2021 lopussa tarjolla 145 kappaletta. Vuonna 2021 kilpailutettiin uusi oppimateriaali, joka tulee jatkossa toimimaan digimateriaalien keskitettynä jakelukanavana.

Julkaistujen opsiin määrä ePerusteet -palvelussa: Julkaistujen opsiin määrä ylitti reilusti sille asetetun tavoitteen. Palvelua on kehitetty ja muun muassa sen myötä paikallisten työkalujen käyttöaste kasvanut.

1.5.2. Palvelukyky sekä suoritteiden ja julkishyödykkeiden laatu**Taulukko 13. Toteuma tulossopimuksen mukaisista tavoitteista**

Mittarit	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma	2021 tavoite
Tutkinnon tunnustaminen (päättösten käsittelyaika, kk)	3	2,6	1,7	2,7
Kansainvälinen ohjelmatoiminta (joka 3. vuosi; 1–100)	-	-	96	92
Maksullinen koulutus (1–5)	4,1	4,3	4,3	4,1
Hakijapalaute Opintopolusta (1–5)	4,0	4,1	4,3	4,2
Kuljettajakoulutuksen tarkastusten määrä (lkm.) perustaso ja jatkokoulutus	20	19	20	20

Taulukkoon on ilmoitettu tutkinnon tunnustamispäättösten keskimääräinen käsittelyaika (kk) viimeisestä asiakirjasta ratkaisuun. Keskimääräinen käsittelyaika kirjauksesta ratkaisuun oli 2,5 kk. Käsittelyajat ovat lyhentyneet mm. toiminnan sähköistämisen ja prosessien edelleen kehittämisen seurauksena.

Kv-ohjelmatoiminta: Opetushallituksen kansainvälisen toiminnan asiakastyytyväisyyttä oli seurattu viimeksi vuonna 2018 koko Opetushallituksen asiakas- ja sidosryhmäkyselyn yhteydessä. Vuonna 2021 sekä kerättiin numeerista tietoa kansainvälisen toiminnan asiakastyytyväisyydestä että laadullista tietoa sidosryhmien näkemyksistä (yhteistyössä Pentagon Insight Oy:n kanssa). Näiden lisäksi toivottiin tukea kerätyn tiedon jalostamisessa alustaviksi kehittämisideoiksi. Tavoitteena oli myös laajentaa toimintamallia koskemaan muita Opetushallituksen palveluita. Asiakastyytyväisyyskysely tehtiin verkkokyselynä, joka lähetettiin sähköpostitse kaikille, jotka olivat osallistuneet rahoitushakuihin vuoden 2021 aikana, tai 2020 aikana sellaisten hakujen kohdalla, jossa hakua ei järjestetty vuonna 2021; myös kielteisen rahoituspäätöksen saaneille. Kyselyyn lähetettiin 1050 kutsua ja siihen tuli 200 vastausta. Tyytyväisyys Opetushallituksen kansainvälistymisen edistämisen palveluihin oli edelleen erittäin korkealla tasolla, 96 % vastaajista oli valmis suosittelemaan palveluita (2018: 92 %).

Maksullinen koulutus: Maksullisena palvelutoimintana toteuttavien koulutusten ja tapahtumien asiakastyytyväisyys saavutti jälleen erinomaisen tason (4,3). Koulutus- ja tapahtumasisältöjen keskiarvo oli 4,2, järjestelyjen keskiarvo oli 4,4 ja verkkototeutuksen teknisen toteutuksen keskiarvo oli 4,5. Huomionarvoista on, että verkkototeutusten keskiarvo nousi 0,2 edellisvuoteen verrattuna. Muut keskiarvot noudattavat viime vuoden tasoa.

Opintopolun hakijapalaute: Opintopolun hakemuspalvelun hakulomakkeiden asiakaskokemus on parantunut muun muassa palvelun asiakaslähtöisemmän kehittämisen ansiosta. Palvelun toimintavarmuus ja tuttuus sekä hakijoille että virkailijoille voi vaikuttaa myös hakijoiden antamaan positiivisempaan palautteeseen.

1.5.3. Valtion oppilaitosten keskeiset tuotokset

Opetushallitus kirjanpitoyksikköön kuuluu kuusi valtion oppilaitosta: kaksi kielikoulua, Valteri-koulu, Helsingin eurooppalainen koulu, Saamelaisalueen koulutuskeskus (SAKK) ja Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus (Meriturva). Opetushallitus vastaa näiden oppilaitosten tulosohjauksesta. Lisäksi Opetushallitus ohjaa valtion koulukotien perusopetusta sekä huolehtii Eurooppa-koulujen hallinto- ja tarkastustehtävistä.

Valtion oppilaitokset raportoivat vuosiraporteissaan tulossopimuksensa mukaisten tavoitteiden toteutumisesta. Oppilaitosten johtokunnat käsittelevät oppilaitoskohtaiset vuosiraportit ja ne käydään palautekeskusteluin läpi yhdessä Opetushallituksen tulosohjaajien kanssa. Tässä tilinpäätöksessä käsitellään oppilaitosten kustannusvastaavuuslaskelmat, tuotokset, määrärahat sekä oppilaitosten henkilöstön osalta keskeisimmät tunnusluvut. Oppilaitokset sisältyvät myös tilinpäätöslaskelmiin ja niiden liitteisiin kaikilta osin. Oppilaat ja oppilastunnit ovat vakiintuneita. Meriturvan osalta vuosi 2021 oli kertauskurssien kysynnän osalta vilkasta ja mapatuoton kasvu 2021 rakentui pitkälti STCW-kertaussyklin viisivuotiskauden viimeisen vuoden ansiosta. Tuloksesta ei siis voida vetää johtopäätöksiä tulotasosta tuleville vuosille. Jatkonut koronapandemia on haastanut myös valtion oppilaitosten toimintaa ja opetuksen järjestämistä vuonna 2021.

Kielikoulut

Valtion kielikouluja ovat Helsingissä sijaitsevat Helsingin ranskalais-suomalainen koulu ja Suomalais-venäläinen koulu.

Helsingin ranskalais-suomalainen koulu on erityisen koulutustehtävän saanut valtion kielikoulu, jossa laaja-alainen opetus painottaa monikielisyyttä, avointa mieltä, yhteisöllisyyttä ja vuorovaikutustaitoja. Koulu pyrkii korkeaan sivistystasoon turvallisessa oppimisympäristössä ja perehdyttää ranskan kieleen sekä ranskankieliseen kulttuuriin. Helsingin ranskalais-suomalaisen koulun erityisenä tehtävänä on antaa oppilailleen ranskan kielessä ja ranskankielisessä kulttuurissa sellaiset tiedot ja taidot, että opiskelijat koulusta valmistuttuaan ovat ranskalaisuuden tuntijoita ja kielen taitajia, joilla on hyvät valmiudet jatko-opintoihin ja työelämään.

Suomalais-venäläinen koulu on valtion yleissivistävä oppilaitos, jonka tehtävänä on antaa esiopetusta, perusopetusta, lukiokoulutusta ja lisäopetusta. Koulussa on aamu- ja iltapäivätoimintaa ja muuta toimintaa, kuten lukuisia kerhoja. Suomalais-venäläinen koulu on kielikoulu, jonka erityisenä koulutustehtävänä on venäjän kieleen ja kulttuuriin painottunut opetus. Opetuksen tavoitteena on antaa oppilaille ja opiskelijoille tavanomaista A-venäjän perusopetusta ja lukiokoulutusta laajemmat tiedot ja taidot venäjän kielessä ja kulttuurissa.

Koulun toimintakielet ovat suomi ja venäjä. Opetusta annetaan molemmilla kielillä. Venäjän kielellä on keskeinen asema sekä oppiaineena että opetus- ja toimintakielenä. Oppilailla on mahdollisuus saavuttaa hyvä ja monipuolinen venäjän kielen taito ja venäläisen kulttuurin tuntemus sekä hyvä yleissivistys turvallisessa ja innostavassa oppimisympäristössä. Koulun oppilaat saavat suomalaisen perusopetuksen oppimäärää vastaavat tiedot ja taidot sekä jatko-opintokelpoisuuden toisen asteen opintoihin. Koulun yhteydessä toimii lukio, jossa oppilaalla on mahdollisuus jatkaa venäjän kieleen ja kulttuuriin painottunutta opetusta. Lukio-opetuksen päätteeksi opiskelijat suorittavat suomalaisen ylioppilastutkinnon.

Toiminnan laajuus/Tuotokset	2018 Toteuma	2019 Toteuma	2020 Toteuma	2021 Toteuma
Opetus				
Oppilaat yhteensä	1 520	1 487	1 500	1 521
Esiopetuksen oppilaat	120	119	127	127
Esiopetuksen oppilastunnit	96 938	97 166	103 816	103 968
Perusopetuksen oppilaat	1 096	1 082	1 090	1 094
Perusopetuksen oppilastunnit	1 111 903	1 109 714	1 118 112	1 117 816
Lukion oppilaat	304	286	283	300
Lukion oppilastunnit	305 904	281 542	282 416	298 197
Opetusta tukevat palvelut				
Iltapäivätoiminnan oppilaat	165	151	151	168
Iltapäivätoiminnan oppilastunnit	109 725	100 415	101 745	118 330

Helsingin eurooppalainen koulu

Helsingin eurooppalainen koulu vastaa Euroopan kemikaaliviraston, muiden Euroopan unionin toimielimien, ulkomailta muihin määräaikaisiin työtehtäviin tulevien sekä Suomeen palaavien perheiden lasten monikielisen opetuksen tarpeeseen tarjoamalla laadukasta opetusta esikoulusta lukioon.

Koulun erityisenä tehtävänä on kasvattaa oppilaita kansainvälisyyteen, aktiiviseen eurooppalaiseen kansalaisuuteen, monikulttuurisuuteen, eurooppalaisiin arvoihin sekä monipuoliseen ja hyvään kielitaitoon. Oppimaan oppimisen taidot, innostuneisuuden ja motivoituneisuuden ylläpitäminen oppimista kohtaan kulkevat punaisena lankana koko koulupolun ajan. Koulun päättötutkintona on EB-tutkinto, joka antaa hyvät jatko-opintovalmiuden akateemisiin opintoihin Suomessa, Euroopassa ja muualla maailmassa.

Toiminnan laajuus/Tuotokset	2018 Toteuma	2019 Toteuma	2020 Toteuma	2021 Toteuma
Opetus				
Esiopetuksen oppilaat	27	27	25	23
I kategorian oppilaat	19	18	14	14
II kategorian oppilaat	8	9	11	9
Esiopetuksen oppilastunnit	31 800	32 400	30 000	27 600
Alakoulun oppilaat	102	98	102	104
I kategorian oppilaat	70	64	62	62
II kategorian oppilaat	32	34	40	42
Alakoulun oppilastunnit	127 300	122 300	127 300	129 800
Yläkoulu-lukion oppilaat	151	163	159	163
I kategorian oppilaat	78	87	88	90
II kategorian oppilaat	73	76	71	73
Yläkoulu-lukion oppilastunnit	180 200	194 500	189 700	194 500
Oppilaat yhteensä	280	288	286	290
I kategorian oppilaat	167	169	164	166
II kategorian oppilaat	113	119	122	124
Oppilastunnit yhteensä	339 300	349 200	347 000	351 900
Opetusta tukevat palvelut				
Iltapäivätoiminnan oppilaat	123	125	107	106
Iltapäivätoiminnan oppilastunnit	25 600	22 970	16 200	18 000

Valteri-koulu

Valteri-koulu on valtakunnallinen oppimis- ja ohjauskeskus, joka tukee lähikouluperiaatteen toteutumista. Valterin tavoitteena on, että mahdollisimman moni saa opiskella omassa lähikoulussaan ja saa siellä tarvitsemansa tuen. Valteri-koulu edistää yhdessä kotikunnan kanssa tuen tarpeessa olevan koulunkäyntiä monialaisella asiantuntijuudella. Valteri-koulun toteumat kuvaavat hyvin koulun uuden strategian mukaista toiminnan painopisteen muutosta, inklusion tukeminen, vaativa erityinen tuki, varhainen puuttuminen, syrjäytymisen ehkäisy, osallistuminen, monikulttuurisuus ja digitalisaation mahdollisuuksien hyödyntäminen.

Vuoden 2021 koronaepidemian aikana lasten ja nuorten tuen tarpeet nousivat yhä voimakkaammin esille. Samaan aikaan menossa oli useita lakiuudistuksia, jotka koskettivat myös tukea tarvitsevia lapsia ja nuoria. Näihin seikkoihin liittyen nousi vuosina 2020–2021 Valterin palveluita koskeva subvention nosto uudelleen keskusteluun. Tämä johti lopulta myönteiseen päätökseen subvention nostosta julkisoikeudellisten (JO) suoritteiden osalta 50%:sta 70%:iin vuoden 2022 alusta.

Vaikuttavuuden ja tuloksellisuuden parantamiseksi Oppimis- ja ohjauskeskus Valterin ohjauspalvelutoiminnan järjestämistä uudistettiin kevään 2021 aikana. Toiminta uudessa muodossa alkoi 1.8.2021. Valterin ohjauspalvelut jaettiin kolmeen maantieteelliseen alueeseen sekä ruotsinkielisiin palveluihin. Ohjausalueet mukailevat sosiaali- ja terveydenhuollon uudistusta ja olemassa olevia erityisvastuualueita ('erva'). Ohjauspalvelu-uudistusta arvioidaan ja kehitetään aktiivisesti.

Koronasta huolimatta tuki kohdentui edelleen paitsi suoraan yksittäisten lasten ja nuorten oppimiseen ja kuntoutumiseen niin myös hänen kanssaan työskentelevien lähiaikuisten työhön tavoitteena ko. lapsen tai nuoren tarpeista lähtevän ammatillisen osaamisen kehittäminen.

Toiminnan laajuus/Tuotokset	2018	2019	2020	2021
	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Toteuma
Opetus				
Oppilasmäärä yhteensä	330	337	326	314
Esiopetuksen oppilaat	14	13	7	2
Esiopetuksen oppilastunnit	10 658	9 540	4 940	1 520
Perusopetuksen oppilaat	305	311	309	304
Perusopetuksen oppilastunnit	312 611	317 905	313 310	305 678
Lisäopetuksen oppilaat	11	13	10	8
Lisäopetuksen oppilastunnit	11 533	14 125	11 970	9 060
 Tukijaksopäivät	 3 350	 3 141	 2 340	 3 302
Tukijakson oppilaat	566	478	425	575
Opetusta tukevat palvelut				
Kuntoutustunnit	35 246	30 989	34 944	35 403
Majoitusvuorokaudet	15 058	13 795	9 961	8 696
Aamu- ja iltapäivätoiminnan oppilaat	115	111	114	110
Asiantuntijapalvelut (päätuotteet)				
Ohjauskäynnit yhteensä	919	766	590	869
erityisluokanopettajat	753	680	535	799
josta ohjauskäynnit muu kuin opetushenkilöstö	116	86	55	68
Nepsyjen* määrä, kaikki toimijat	936	820	418	579
Koulutustapahtumat yhteensä	480	534	326	329
josta lähikoulutuksena- ja luentona	386	424	259	190
josta etäkoulutustapahtumia (monimuoto, verkko ja webinaari etc)	94	137	67	139
Koulutettavapäivät	15 123	21 664	16 264	33 742

*Nepsy=Neuropsykologinen valmennus

Saamelaisalueen koulutuskeskus

Saamelaisalueen koulutuskeskus on toisen asteen ammatillinen valtion oppilaitos. Oppilaitoksen tarkoituksena on lisätä erityisesti saamelaisväestön ammatillista osaamista, järjestää saamelaisten kotiseutualueen elinkeinoelämän tarpeita vastaavaa koulutusta ja edistää alueen työllisyyttä sekä säilyttää ja kehittää saamelaiskulttuuria. Saamelaiskulttuuri on SAKK:n toiminnan perusta. Tarkoituksen saavuttamiseksi SAKK tuottaa saamen kielen ja kulttuurin sekä saamelaiselinkeinojen koulutusta monipuolisesti eri kohderyhmät huomioiden lähi-, monimuoto- ja etäopetuksena sekä oppisopimuskoulutuksena.

Toiminnan laajuus/Tuotokset	2018	2019	2020	2021
	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Toteuma
Opiskelijat				
Ammatillinen perustutkinto	150	136	127	137
Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot, muu koulutus	108	101	106	62
Työvoimakoulutus	30	5	3	3
Saamen kielen ja kulttuurin opetus lukuvuosikoulutukset	47	34	31	32
Saamen kielen ja kulttuurin opetus lyhytkoulutukset	552	463	302	326
Opiskelijavuodet				
Ammatillinen perustutkinto	119	117	110	121
Työvoimakoulutus		1	1	0
Oppisopimus		3	3	5
Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot, muu koulutus		7	7	6
Osaamispisteet				
Ammatillinen perustutkinto	7 348	8 117	7 083	8 277
Opiskelijatyöpäivät				
Saamen kielen ja kulttuurin opetus lukuvuosikoulutukset	7 163	5 440	4 960	4 604
Saamen kielen ja kulttuurin opetus lyhytkoulutukset	4 933	4 220	2 609	3 868

Merenkulun turvallisuuskoulutuskeskus (Meriturva)

Meriturvan toiminta-ajatus on tuottaa merenkulun ammattilaisille, merellisille viranomaisille, merenkulkualan opiskelijoille, alalle hakeutuville ja merellä toimiville muille sidosryhmille sekä lentävälle henkilöstölle laadukasta turvallisuuskoulutusta ja edistää turvallisuutta. Koulutus täyttää merenkulkijoiden koulutuksesta, pätevyyskirjoista ja vahdinpidosta annetut kansainväliset STCW (Standards for Training, Certification and Watch-keeping for Seafarers) -vaatimukset sekä kansalliset säädökset.

Tehtävänä ja tavoitteena on lisäksi koulutusmenetelmien ja koulutukseen oleellisesti liittyvien nykyaikaisten laitteiden ja järjestelmien kehittäminen sekä eri yhteisöjen ja organisaatioiden sisäisen toiminnan ja laiteympäristöjen turvallisuuden parantaminen. Meriturvassa otetaan huomioon sekä työelämän tarpeet ja tavoitteet että nykyaikaiset käsitykset oppimisesta. Tuotosten vuosivaihtelu on tasaantunut (merenkulun pakolliset STWC-kertauskurssit), vaikkakin kilpailutilanne markkinoilla on tiukentunut.

Vuonna 2021 toimintaa sävytti edelleen koronapandemia ja valtakunnallinen "lockdown" eli kolmen viikon täystauko koulutuksessa keväällä, joka oli kuitenkin lyhyempi kuin vuonna 2020. Ulkomaisten asiakkaiden tulo maahan keskeytyi osaksi vuotta tai oli hyvin rajoitettua. Koronan turvatoimet pitivät sisällään myös oppilasryhmien koon rajoittamisen, jolloin kurssikohtainen volyymi ei ollut aivan optimissaan. Ulkopuoliset koulutukset ovat perinteisesti näytelleet suurta roolia Lohjalla, mutta nyt niiden määrä jäi edellisvuoden tapaan pieneksi. Koska 2021

oli STCW-viisivuotissyklin viimeinen kertausvuosi, oli kertauskurssien kysyntä kuitenkin vilkasta ja koulutettujen ammattilaisten määrä ylittikin jopa suunnitelman luvut selvästi.

Toiminnan laajuus/Tuotokset	2018 Toteuma	2019 Toteuma	2020 Toteuma	2021 Toteuma
Kursseja	331	359	289	423
Kurssipäiviä	508	491	439	612
Koulutettuja	4 355	4 792	3 067	4 664
Koulutettavapäiviä	6 666	6 597	4 792	6 673
Toiminnan laajuus/Tuotokset	2018 Toteuma	2019 Toteuma	2020 Toteuma	2021 Toteuma
Kursseja	331	359	289	423
Kurssipäiviä	508	491	439	612
Koulutettuja	4 355	4 792	3 067	4 664
Koulutettavapäiviä	6 666	6 597	4 792	6 673
Toiminnan laajuus/Tuotokset	2018 Toteuma	2019 Toteuma	2020 Toteuma	2021 Toteuma
Kursseja	331	359	289	423
Kurssipäiviä	508	491	439	612
Koulutettuja	4 355	4 792	3 067	4 664
Koulutettavapäiviä	6 666	6 597	4 792	6 673

Valtion koulukotikoulu

Valtion koulukotien toiminta perustuu Lakiin Terveiden ja hyvinvoinnin laitoksen alaisista lastensuojeluyksiköistä (1379/2010). Koulukotitoiminnan tulosoajauksesta vastaa THL:n Valtion palvelut osasto ja perusopetuksen järjestämisen osalta Opetushallitus. Koulukotitoimintaa ohjaa vuonna 2013 hyväksytty ”Valtion koulukotien strategia vuoteen 2020”. Valtakunnallisina sijaishuollon ja perusopetuksen palveluntuottajina koulukotiyksiköiden tehtävänä on vaativimman lastensuojelun asiakasryhmän kasvattaminen, hoitaminen ja opettaminen. Koulukotien perusopetuksen tavoitteena on, että peruskoulun päättötodistuksen saavat kaikki ne nuoret, joiden kohdalla se on tavoitteena – tässä on kyse keskeisestä koulukotien vahvuustekijästä.

Oppilasmäärä on laskenut kahden viime vuoden aikana osastojen koon pienemisen myötä. Erityistason osastoja on muutettu vaativan hoidon osastoiksi. Myös erityisen huolenpidon osastohoidon tarve on kasvanut merkittävästi viime vuosina. Valtion koulukodit ovat vastanneet tähän lisäämällä erityisen huolenpidon osastojen määrää. Tämä on osittain vaikuttanut myös oppilaspaikkojen vähenemiseen.

Opetus järjestetään osastoittain sijoituksen tavoitteiden toteutumiseksi ja ryhmien yhdistäminen opetuksessa on haastavaa. Oppilaiden tuen tarpeet ovat monialaisia ja usein kasautuneita. Oppilaat tulevat koulukotiin perusopetuksen loppuvaiheessa ja siksi myös lisäopetustarve on ilmeinen. Keskeistä tällä hetkellä on kehittää nivelvaiheita ja huomioida oppivelvollisuusiän laajenemisen mukanaan tuovat haasteen ja vaikutuksen opetuksen järjestämiseen. Samoin tulee huomioida osastoittain opettamisen vaikutus oppilaskohtaisen tuntimäärässä.

PERUSOPETUS	2018	2019	2020	2021
Toiminnan laajuus/Tuotokset	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Toteuma
Oppilasmäärä	107	106	103	98
Tytöt	47	45	42	39
Pojat	61	61	61	59
Ruotsinkieliset oppilaat			3,5	4
Vieraskieliset oppilaat	13	10	7,5	10
Erityistä tukea tarvitsevat oppilaat (erityisen tuen päätös)	107	106	103	83
Tehostetun tuen piirissä olevat oppilaat				
Vuosiluokkien 1-6. oppilaat	4	4	3,5	1
Vuosiluokan 7. oppilaat	15	18	14,5	16
Vuosiluokan 8. oppilaat	31	32	29,5	27
Vuosiluokan 9. oppilaat	52	42	45,5	39
Lisäopetuksen/tuvan oppilaat	5	11	10	9
Aikuisten perusopetus				6
Opetushenkilöstö/oppilas	0,40	0,42	0,47	0,51

Eurooppa-koulut

Opetushallitus on hoitanut Eurooppa-koulujärjestelmän hallintoon, päätöksentekoon ja kehittämiseen sekä opetuksen laadunvarmistukseen, valvontaan ja arviointiin liittyvän yleissopimuksen edellyttämät tehtävät. Opetushallituksessa toimii Suomen Eurooppa-koulujen delegaatio, jonka johtaja hoitaa järjestelmään kuuluvat tehtävät johtokunnassa ja budjettikomiteassa sekä Suomen kaksi tarkastajaa opetuslautakunnissa.

Toimintavuonna on hoidettu toimielinten kokoukset, säädösten edellyttämät opettajien tarkastukset, lähetettävien opettajien rekrytoinnit sekä heidän koulutuksensa. Eurooppa-koulujen johtotehtävissä on tällä hetkellä yksi suomalainen apulaisrehtorin tehtävässä ja yksi henkilö avustavan apulaisrehtorin tehtävässä.

Toiminnan laajuus/Tuotokset	2018	2019	2020	2021
	Toteuma	Toteuma	Toteuma	Toteuma
Kouluja	13	13	13	13
Opettajat	29	27	27	27
Apulaisrehtorit ja muu johto	1	1	2	2
Suomalaisia oppilaita	525	526	493	401
Oppilaita yhteensä	27 176	27 176	27 708	28 278
Ylioppilastutkinnon (European Baccalaureate) suorittaneita				
Suomalaisen kieliosaston oppilaat	41	53	46	49
Tutkinnon suorittaneita yhteensä	2 077	2 136	2 238	2 359
Keskimääräiset tulokset				
Suomalaisten kieliosastojen oppilaat	83	80	80	77
Kaikki tutkintoon osallistuneet yhteensä	78	79	80	78
Järjestelmään akkreditoituja kansallisia kouluja (mm. Helsingin Eurooppalainen koulu)	14	18	20	20

1.5.4. Opetushallituksen erillisyyksiköiden keskeiset tuotokset

Jatkuvan oppisen ja työllisyyden palvelukeskus (JOTPA)

Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus perustettiin vuonna 2021. Palvelukeskus toimii Opetushallituksen erillisyyksikkönä. Palvelukeskusta koskeva lakiesitys annettiin eduskunnalle toukokuussa ja se tuli voimaan syyskuun alussa. Palvelukeskuksen tehtävänä on edistää työikäisten osaamisen kehittämistä ja osaavan työvoiman saatavuutta. Kirsi Heinivirta aloitti palvelukeskuksen johtajana 11.10.2021. Muu henkilöstö rekrytoitiin pääosin marras-joulukuussa.

Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (Karvi)

Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) toiminta kattoi vuonna 2021 yhteensä 78 koulutusjärjestelmän toimivuutta ja laatua, koulutuksellista tasa-arvoa ja osaamista koskevaa arviointia. Vuonna 2021 arviointitoiminta painottui varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden toteutumiseen, oppimistuloksiin perusopetuksessa ja ammatillisessa koulutuksessa, koulutusala-arviointeihin korkeakoulutuksessa, varhaiskasvatuksen ja korkeakoulutuksen laatuun ja laatuksitekijöiden kehittämiseen sekä poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutusten arviointiin kaikilla koulutusasteilla.

Karvi tuotti koulutuksen tilaa kuvaavia synteesejä koulutuspoliittisessa keskustelussa ja päätöksenteossa hyödynnettäväksi. Arviointitietoa hyödynnettiin kansallisella tasolla esimerkiksi uusien varhaiskasvatusta ja koulutusta koskevien kansallisten kehittämisohjelmien laadinnassa sekä kansallisessa ohjauksessa. Arviointituloksia tuotettiin myös paikalliselle tasolle, varhaiskasvatuksen ja koulutuksen järjestäjille sekä korkeakouluille. Karvi tuki arviointiosaamista ja tiedon käyttöä kehittämisessä myös järjestämällä koulutuksia ja työpajoja. Kaikki arvioinnit toteutettiin digitaalisina, ja arviointien verkkototeutukset otettiin laajasti käyttöön.

Kansallisen arviointitiedon tuottamiseen osallistui 1 988 toimijaa, jotka edustivat varhaiskasvatuksen, opetuksen ja koulutuksen järjestäjiä, oppilaitoksia ja korkeakouluja. Karvi järjesti yhteensä 95 arviointitiedon käyttöä ja vaikuttavuutta edistävää tilaisuutta eri toimijaryhmille paikallisella ja kansallisella tasolla. Tilaisuudet järjestettiin webinaareina, mikä mahdollisti aiempaa suuremman osanottajamäärän ja paremman alueellisen kattavuuden. Osanottajia tilaisuuksissa oli yhteensä 5 490. Kansallisessa Arviointifoorumissa keskusteltiin koulutuksen yhdenvertaisuuden nykytilasta ja tulevaisuudesta osallisuuden, osaamisen eriytymisen ja saavutettavuuden tasa-arvon näkökulmista. Arviointifoorumin toteutustapa oli vuorovaikutteinen, ja yleisö pääsi osallistumaan keskusteluun verkkoalustan kautta. Tilaisuuden tavoitteena oli edistää koulutusta koskevan arviointi- ja tutkimustiedon käyttöä. Karvi julkaisi tapahtuman yhteydessä koulutuksen yhdenvertaisuuden tilaa koskevan synteesin, joka pohjautuu tutkittuun tietoon ja kansallisiin analyyseihin. Laadunhallinta suomalaisessa kasvatusta ja koulutusjärjestelmässä -julkaisuun koottiin Karvin toteuttamiin laadunhallintajärjestelmien arviointeihin ja laadunhallinnan tukeen liittyvät tehtävät eri kasvatusta ja koulutusaloille.

Karvin toinen arviointisuunnitelma kattaa vuodet 2020–2023. Se perustuu strategiaan, jonka tavoitteena on ohjata kansallisen arviointitoiminnan vaikuttavuutta ja kehittää arviointikeskuksen asemaa luotettavan, asiantuntevana ja avoimena arviointitiedon tuottajana Suomessa. Arviointitoiminnan vaikuttavuustavoitteet liittyvät oppimisen ja osaamisen kehittämiseen, yhdenvertaisuuden edistämiseen, koulutusjärjestelmän toimivuuden lisäämiseen ja jatkuvan kehittämisen tukemiseen.

Strategian toimeenpanosuunnitelma muodostuu strategiakaudeksi asetetuista tavoitteista sekä yksityiskohtaisemmista toimenpiteistä. Toimenpiteitä päivitetään sitä mukaa, kun strategian toteutumiseen

tähtääviä toimenpiteitä toteutetaan ja uusista päätetään johtoryhmässä. Tavoitteena on vahvistaa organisaation yhtenäisyyttä, yhteisesti sovittujen toimintatapojen mukaisesti toimimista ja yhdensuuntaista kehittämistä, edistää tiimimäistä työskentelyä ja hyvien käytäntöjen ja osaamisen jakamista sekä vahvistaa arviointitoiminnan vaikuttavuutta ja arviointi- ja viestintäosaamista.

Vaikuttavaa arviointia vuonna 2021

Varhaiskasvatus

Vuoden 2021 aikana valmistui 5-vuotiaiden maksuttoman varhaiskasvatuskokeilun arvioinnin 3. vaihe, Varhaiskasvatuksen johtamisen nykytila, vahvuudet ja kehittämiskohteet -arvioinnin 1. vaihe sekä Arviointi viisivuotiaiden pedagogiikasta ja taito- ja taidekasvatuksen nykytilasta ja kehittämistarpeista varhaiskasvatuksessa. Käynnissä oli Varhaiskasvatuksen laadun arvioinnin kehittäminen ja järjestäjien tukeminen -hanke, jonka osana varhaiskasvatukseen kehitetään kansallinen laadun arviointijärjestelmä sekä tutkimusperusteisia arviointityökaluja. Lisäksi käynnistettiin Varhaiskasvatuksen johtamisen nykytila, vahvuudet ja kehittämiskohteet -arvioinnin 2. vaihe.

Yleissivistävä koulutus

Vuonna 2021 valmistui 5 hanketta. Teema- ja järjestelmäarvioinneista valmistuivat Lukion tuntijakokeilun arviointi, Esi- ja perusopetuksen opetussuunnitelmien perusteiden toimeenpanon arvioinnin neljäs osahanke, Selvitys sukupuolten välisten ja sisäisten oppimistuloseröjen syistä ja taustoista sekä Opiskelijoiden kasvu aktiivisiksi ja kriittisiksi kansalaisiksi toisella asteella. Vuoden aikana Karvi toteutti myös Perusopetuksen laadunhallinnan nykytilan kartoituksen osana opetus- ja kulttuuriministeriön laatutyönsäkin työtä.

Meneillään oli kolme perusopetuksen oppimistulosarviointia: A-englannin oppimistulosten 9. vuosiluokan arviointi, jonka aineisto kerättiin maaliskuussa 2021 ja matematiikan 9. luokan oppimistulosten arviointi, jonka aineisto kerättiin keuhuussa 2021 ja jonka ensituloksia raportoitin joulukuussa 2021. Lisää syventäviä tuloksia julkaistaan vuoden 2022 aikana. Meneillään oli myös A ja B-ruotsin oppimistulosten arvioinnin 2022 aineistonkeruun valmistelu. Vuonna 2021 käynnistettiin digitaalisen oppimistulosten arviointijärjestelmän kehittäminen yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön ja Opetushallituksen kanssa. Uusi arviointijärjestelmä tullaan ottamaan käyttöön vuonna 2024.

Teema-arviointina vuonna 2021 käynnistettiin Sitouttavan kouluyhteisötyön arviointi, Kiusaamista ehkäisevien sekä hyvinvointia ja työrauhaa parantavien menetelmien arviointi sekä Valmistavan opetuksen ja oppilaan oman äidinkielen opetuksen arviointi. Lisäksi käynnistettiin Saamen kielten etäopetuspilotin arviointihankkeen suunnittelu ja lukiouudistuksen arviointi.

Ammatillinen koulutus

Vuoden 2021 aikana valmistui logistiikan ja sosiaali- ja terveysalan perustutkintojen oppimistulosten arvioinnit sekä Erityisen tuen järjestäminen ammatillisessa koulutuksessa -arviointi ja Opiskelijoiden kasvu aktiivisiksi ja kriittisiksi kansalaisiksi toisella asteella -arviointi. Ammatillisen koulutuksen oppimistulosten arviointijärjestelmän kehittämistä jatkettiin. Käynnissä olivat Ammatillisen koulutuksen järjestäjien laadunhallintajärjestelmien arviointi, Koulutusjärjestelmän kyky vastata äkillisiin rakennemuutoksiin -arviointi sekä Merenkulkualan koulutusten arviointi. Lisäksi käynnistettiin Yksilöllisten opintopolkujen toteutuminen ammatillisessa koulutuksessa -arviointi, Työelämäläheisyys ja työelämäyhteistyö ammatillisessa koulutuksessa -arviointi sekä Sähkö- ja automaatioalan perustutkinnon, ammattitutkinnon ja erikoisammattitutkinnon oppimistulosten arviointi.

Korkeakoulutus

Vuoden aikana valmistui 7 korkeakoulujen laatujärjestelmän auditointia, jotka kaikki tehtiin verkkovälitteisesti. Kolme auditointia toteutti kansainvälinen arviointiryhmä ja Itävallan University of Grazin auditointi oli maksupalvelutyö. Meneillään on 10 korkeakoulujen laatujärjestelmien auditointia Suomessa. Keväällä korkeakoulujen arviointijaosto myönsi ensimmäisen Excellence-laatuleiman auditoidulle korkeakoululle. Excellence-laatuleiman sai Jyväskylän ammattikorkeakoulu arviointialueelta Kehittyvä ja hyvinvoiva korkeakoulu.

Vuoden kuluessa valmistui sosiaali- ja terveysalan sekä oikeustieteellisen alan alakohtainen arviointi. Tulosten julkistamisseminaarit saivat verkkovälitteisesti laajan kansallisen yleisön. Koulutusjärjestelmän kyky vastata äkillisiin rakennemuutoksiin -arviointi jatkuu yhteistyössä ammatillisen koulutuksen kanssa. Merenkulkualan koulutusten arvioinnin vierailut korkeakouluissa saatiin toteutettua osin lähivierailuina. Karvi akkreditoi kaksi ammattikorkeakoulun tekniikan alan tutkinto-ohjelmaa perusten eurooppalaiseen EUR-ACE-standardiin. Lisäksi käynnistyi prosessi, jolla Karvi pyrkii saamaan oikeudet myöntää EUR-ACE-standardin mukaisia akkreditointeja yliopistojen toteuttamille tekniikan alan tutkintokoulutuksille.

Syksyllä toteutettiin verkkovälitteisesti ENQA:n (European Association for Quality Assurance in Higher Education) järjestämä vierailu, jossa arvioidaan Karvin korkeakoulujen arviointitoimintojen yhdenmukaisuutta yhteisten eurooppalaisten periaatteiden kanssa (ESG). Arviointivierailua edelsi laaja itsearviointiprosessi. Lopullinen arviointiraportti julkaistaan maaliskuussa 2022. Asiatarkastukseen tulleen raporttiluonnoksen pohjalta voi todeta, että ulkoinen arviointi oli Karvin kannalta menestyksekkäs.

Vapaa sivistystyö

Vapaan sivistystyön tilannetta käsiteltiin Poikkeuksellisten opetusjärjestelyjen vaikutukset tasa-arvon ja yhdenvertaisuuden toteutumiseen -arvioinnissa. Lisäksi aloitettiin maahanmuuttajien lukutaitokoulutusta koskeva arviointi, joka täydentää Maahanmuuttajien koulutuspolut -arvioinnin tuloksia.

Maksullinen palvelutoiminta

Karvi toteutti kansallisessa koulutuksen arviointisuunnitelmassa mainittujen arviointien lisäksi arviointeja myös maksullisena palvelutoimintana. Maksullisena palvelutoimintana toteutettiin oppimistulosten arviointeja,

kasvatuksen ja koulutuksen toimialaan liittyviä tilausarviointeja, korkeakoulujen laatujärjestelmien auditointeja, tekniikan tutkinto-ohjelmien EUR-ACE-laatuilemaan johtavia akkreditointeja ja merenkulkualan koulutusten arviointeja. Maksullista palvelutoimintaa toteutettiin myös kansainvälisesti. Suomalaistyyppisten koulujen auditointien auditointikriteerit hyväksyttiin pilotointia varten ja auditointimallista julkaistiin käsikirja. Karvin maksullinen palvelutoiminta on laajentunut viimeisten vuosien aikana.

Arviointitoiminnan kehittäminen

Karvin laatujärjestelmään kuuluvan palautejärjestelmän avulla tuotettiin kumuloituvaa seurantatietoa, jonka pohjalta arviointitoimintaa kehitetään systemaattisesti. Uusi Karvin arviointiosaamisen kehittämisohjelma otettiin käyttöön. Ohjelman avulla voidaan varmistaa henkilöstön osaaminen kehittävässä arvioinnissa, arviointiprosessin hallinnassa, projektinhallinnassa, menetelmien hallinnassa sekä vuorovaikutuksessa ja viestinnässä. Karvi osallistuu myös vuonna 2021 käynnistettyyn Yle:n ja Erätaukosäätiön järjestämään Hyvin sanottu / Bra Sagt- hankkeeseen, jonka avulla voidaan edistää eri ryhmien osallisuutta koulutuksen kehittämiseen. Perusopetuksen oppimistulosarviointien kehittämistyö jatkui ja uuden digitaalisen oppimistulosten arviointijärjestelmän kehittäminen käynnistettiin yhteistyössä opetus- ja kulttuuriministeriön sekä Opetushallituksen kanssa. Uusi perusopetuksen oppimistulosten arviointijärjestelmä valmistuu vuonna 2024. Varhaiskasvatuksen digitaalisen arviointialustan ja digitaalisen arviointi- ja julkaisualustan kehittäminen jatkuivat.

Ylioppilastutkintolautakunnan kanslia

Ylioppilastutkintolautakunnan kanslian keskeiset tavoitteet vuodelle 2021 olivat ylioppilastutkinnon toimeenpano sekä siihen liittyvät kehittämistoimet. Ylioppilastutkintolautakunta ja opetus- ja kulttuuriministeriö tarkastelivat Ylioppilastutkinnon toimeenpano- ja kehittämissuunnitelmaa 2019–2022 puolivälikatsauksessa.

Koronatilanne edellytti lautakunnalta tiivistä yhteistyötä opetus- ja kulttuuriministeriön, Opetushallituksen, Terveystieteiden ja hyvinvoinnin laitoksen sekä korkeakoulujen opiskelijavalintaa koordinoivan verkoston kanssa. Keväällä 2021 kaksi reaalkoepäivää jaettiin neljäksi koepäiväksi ja matematiikan koepäivä jaettiin kahdeksi koepäiväksi. Lautakunta antoi lukioille ohjeita myös koejärjestelyistä, lähikontaktien vähentämisestä ja maskien käytöstä. Lautakunta antoi erilliset ohjeet ilmoittautumisen mitätöimisen hakemisesta kokeilulle, jotka eivät voineet osallistua kokeeseen esimerkiksi flunssaoireiden tai karanteenin vuoksi. Koronavirustilanteesta huolimatta tutkinnon kokeet järjestettiin kaikissa lukioissa keväällä ja syksyllä 2021.

Uusi ylioppilastutkintoa koskevan lainsäädäntö tuli voimaan 1.8.2019. Muutosten toimeenpano jatkuu vuosina 2019–2022. Lautakunta julkaisi päivitettyt yleiset määräykset ja ohjeet 15.10.2021 lausuntokierroksen jälkeen. Uudet määräykset ja ohjeet koskevat ensimmäisen kerran tutkinnon toimeenpanoa keväällä 2022. Keväällä 2022 tai sen jälkeen tutkinnon aloittavien kokeilajien tulee suorittaa vähintään viisi koetta, joista yksi on äidinkielen ja kirjallisuuden koe. Kevään 2022 tutkinnosta alkaen otetaan käyttöön myös uusi kompensatiomalli.

Oppivelvollisuuslain muutosten toimeenpano jatkuu vuosina 2021–2023. Oppivelvollisuuden laajeneminen vaikuttaa ylioppilastutkinnosta perittäviin tutkintomaksuihin. Maksuttomuus koskee pääasiassa niitä opiskelijoita, jotka aloittavat lukion syksyllä 2021 tai myöhemmin. Kokeilas voi ilmoittautua maksuttomasti viiteen ensimmäiseen kokeeseen. Syksyllä 2021 vasta yksi kokeilas suoritti maksuttomia ylioppilastutkinnon kokeita, mutta määrä kasvaa merkittävästi syksystä 2022 lähtien.

Kevästä 2019 lähtien kaikki kokeet on järjestetty digitaalisesti. Tutkinnon digitalisointiprojektin viimeistely jatkui vuoteen 2021, sillä lakimuutosten toimeenpano oli priorisoitu viimeistelyn edelle. Syksyllä 2021 selkeytettiin näkö-

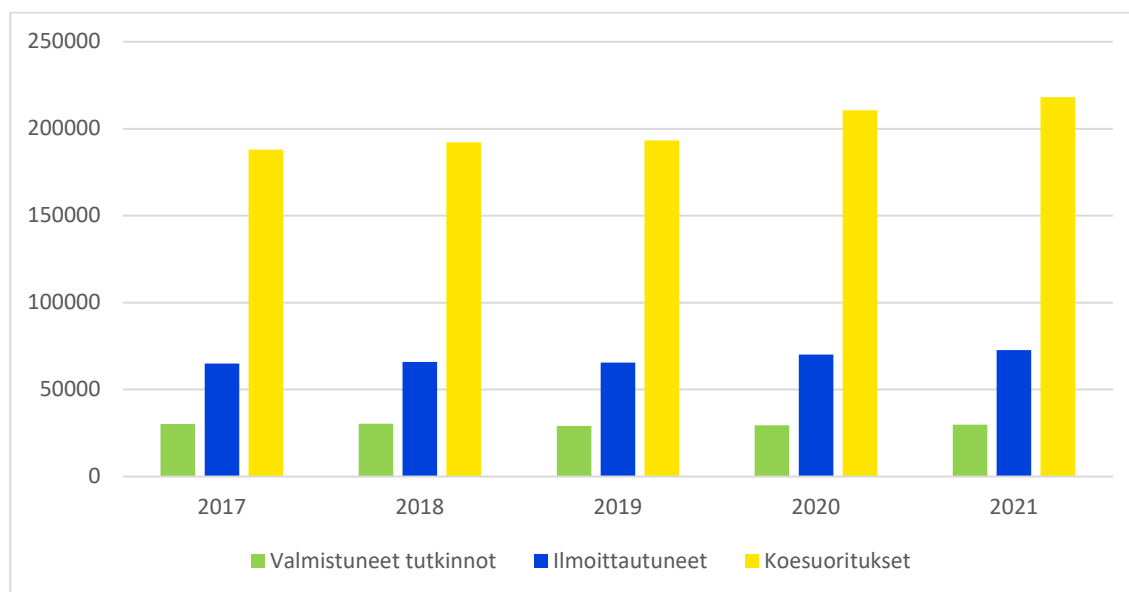
ja kuulovammaisten koejärjestelyjä osana digitaalista koejärjestelmää. Näkövammaisten kokelaiden erityisjärjestely, jossa korvaavia tehtäviä sisältävä koe toimitettiin erillisinä tekstinkäsittelytiedostoina, muuttui näkövammaisten apuvälineillä koejärjestelmässä suoritettavaksi kokeeksi. Erityisjärjestely, jossa kokelas vapautetaan kuullun ymmärtämisen osasta, muuttui ääniaineistoiltaan rajoitetuksi kokeeksi, jossa kokelas ei voi vahingossa vastata kuullun ymmärtämisen tehtäviin.

Oheisesta taulukosta käyvät ilmi valmistuneet tutkinnot, ilmoittautuneiden eri henkilöiden määrä ja koesuoritusten määrä vuosittain. Ylioppilastutkinnon saa vuosittain valmiiksi noin 30 000 henkilöä. Ikäluokan koko ja opiskelijoiden sijoittuminen lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen välillä vaikuttavat valmiiden tutkintojen määrään. Hyväksytyjen tutkintojen laskentatapa muuttui 1.8.2019 lakimuutoksen johdosta. Ylioppilaskokeisiin ilmoittautuu vuosittain noin 70 000 eri henkilöä. Osa kokelaista osallistuu kokeisiin sekä syksyn että kevään tutkinnossa. Ylioppilastutkinnon kokeita suoritetaan noin 200 000 vuosittain. Koesuoritusten määrä on ollut viime vuosina kasvussa.

Taulukko 14. Valmistuneet tutkinnot, ilmoittautuneet ja koesuoritukset 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Valmistuneet tutkinnot	30 189	30 365	29 078	29 371	29 808
Ilmoittautuneet	64 994	65 961	65 584	70 048	72 640
Koesuoritukset	187 908	192 134	193 264	210 513	218 124

Kuva 9. Valmistuneet tutkinnot, ilmoittautuneet ja koesuoritukset 2017–2021

Ylioppilastutkintolautakunta järjestää kaksi kertaa vuodessa 42 koetta. Matematiikan, reaaliaineiden ja vieraiden kielten kokeet järjestetään suomeksi ja ruotsiksi. Taulukosta käy ilmi, kuinka monta koesuoritusta eri aineissa ja oppimäärissä on vuosittain tehty.

Taulukko 15. Koesuoritukset tutkinnon kokeissa 2017–2021

	2017	2018	2019	2020	2021
Biologia	9 100	9 173	10 727	12 084	13 229
Elämäncätsomustieto	195	184	224	307	387
Englanti, lyhyt	822	825	970	1 242	1 556
Englanti, pitkä	37 491	37 043	38 010	39 834	42 089
Espanja, lyhyt	960	896	823	920	856
Espanja, pitkä	61	64	55	104	100
Ev.lut. uskonto	2 135	1 737	1 859	2 687	3 528
Filosofia	1 155	1 411	1 957	1 943	2 008
Fysiikka	6 474	7 157	7 723	9 963	10 643
Historia	6 478	6 074	6 696	7 556	8 280
Inarinsaame, lyhyt	.	1	5	1	3
Italia, lyhyt	108	114	82	94	92
Kemia	7 267	7 652	7 910	9 984	10 062
Koltansaame, lyhyt	.	1	13	.	.
Latina, lyhyt	31	28	36	31	26
Latina, laajempi	8	3	7	4	3
Maantiede	3 535	3 773	4 458	4 578	4 670
Matematiikka, lyhyt	15 846	17 298	12 552	15 656	16 660
Matematiikka, pitkä	11 454	13 154	13 170	15 992	16 530
Ortodoksinen uskonto	19	18	19	27	35
Pohjoissaame, lyhyt	8	3	5	3	4
Portugali, lyhyt	14	24	21	22	13
Psykologia	7 891	7 785	8 565	9 396	9 929
Ranska, lyhyt	965	961	838	755	660
Ranska, pitkä	250	271	287	336	298
Ruotsi toisena kielenä	20	35	24	30	19
Ruotsi, keskipitkä	13 031	13 687	14 037	13 718	12 761
Ruotsi, pitkä	1 566	1 615	1 588	1 447	1 420
Saksa, lyhyt	1 619	1 502	1 627	1 560	1 391
Saksa, pitkä	454	486	446	487	445
Suomi toisena kielenä	1 325	1 489	1 584	2 001	2 133
Suomi, keskipitkä	477	588	618	639	805
Suomi, pitkä	1 875	1 952	1 914	1 811	1 833
Terveystieto	13 103	11 381	9 707	8 678	8 708
Venäjä, lyhyt	614	623	504	392	421
Venäjä, pitkä	377	405	443	538	549
Yhteiskuntaoppi	8 478	9 610	10 646	9 733	9 198
Äidinkieli, inarinsaame	2	.	.	3	.
Äidinkieli, pohjoissaame	5	5	12	6	6
Äidinkieli, ruotsi	2 322	2 503	2 396	2 578	2 610
Äidinkieli, suomi	30 373	30 603	30 706	33 373	34 164
Yhteensä	187 908	192 134	193 264	210 513	218 124

1.6 Henkisten voimavarojen hallinta ja kehittäminen

Konsernitavoitteiden mukaisesti Opetushallitus kehittää ja johtaa työyhteisöään tavoitteena henkilöstön hyvä työkyky ja hyvinvointi, asiantuntijuus, vahva osaaminen ja sen kehittäminen, liikkuvuuden edistäminen sekä valtion työnantajakuva uudistaminen. Opetushallitus kehittää toimintakulttuuriaan, pääprosessejaan ja organisaatiotaan tukemaan laadukasta vaikutustavoitteiden toteuttamista ja tiukan resurssitilanteensa mukaista tehtävien priorisointia.

Henkilöstöjohtamisen ohjelman toimeenpanoa jatkettiin ja sen nimi muutettiin Hyvä työpaikka -ohjelmaksi. Nimen muutoksella haluttiin viestiä koko työyhteisön osallisuudesta hyvän työpaikan rakentamisessa. Ohjelma koostuu nyt kuudesta eri osa-alueesta ja niille asetetuista tavoitteista, joiden avulla Opetushallituksen toimintaa työyhteisönä ja työpaikkana halutaan pitkäjänteisesti kehittää. Ohjelma sisältää kuusi osa-aluetta: henkilöstösuunnittelu, palkkaus, johtaminen ja esihenkilötyö, aktiivinen työkaveruus sekä työhyvinvointi ja työsuojelu. Työnantajana Opetushallitus tarjoaa innostavan ja kannustavan työyhteisön, jossa jokainen voi kehittää omaa osaamistaan ja kasvaa potentiaaliinsa. Tavoitteenamme on positiivinen työntekijäkokemus, joka muodostuu hyvästä henkilöstöjohtamisesta palvelussuhteen koko elinkaaren aikana.

Koronapandemia ja etätyö toivat edellisvuoden tapaan oman erityispiirteensä työyhteisön toimintakykyyn ja työskentelyolosuhteisiin. Henkilöstö työskenteli pääsääntöisesti etätyössä koko kalenterivuoden. Valmistautuminen monipaikkaiseen työhön siirtymiseen aloitettiin kesän lomakauden jälkeen, kun pandemia antoi varovaisia merkkejä tilanteen paranemisesta. Koronan ilmaantuvuuden jälleen lisääntyttyä syksyllä jatkettiin etätyössä loppuvuoden ajan. Toimistolla oli mahdollista työskennellä satunnaisesti perustelluista, työtehtävien hoidosta johtuvista syistä, kuitenkin huolellisesti terveysturvallisia ohjeita noudattaen.

Työyhteisön kehittämisessä panostettiin erityisesti rakentavan keskustelukulttuurin ja vuorovaikutuksen edistämiseen. Opetushallitus osallistui Ylen Hyvin sanottu -hankkeeseen, joka oli esillä useilla foorumeilla. Toukokuussa järjestettiin henkilöstötilaisuus, jonka teemoina oli aktiivinen työkaveruus ja epäasiallisen kohtelun nollatoleranssi. Tavoitteena oli herättää keskustelua koko työyhteisön vastuusta ja jokaisen yksittäisen työntekijän roolista siinä, millaista työkaveruutta kehitämme omassa yhteisössämme. Kaikille johtajille ja esihenkilöille suunnatussa valmennuksessa käsiteltiin työnjohdollisten ja oikeudellisten keinojen käyttämistä epäasialliseen käytökseen ja häirintään puuttumiseksi. Yksiköiden esihenkilöille tarjottiin tarvittaessa ulkopuolista asiantuntijatukea työyhteisöjen haasteellisiin tilanteisiin.

Oppimisen foorumin tapaamisia jatkettiin vuoden 2021 aikana. Foorumi toimii koko henkilöstön yhteisenä keskustelufoorumina, tavoitteenaan avoimen ja ketterän toimintakulttuurin edistäminen. Foorumin teemat valikoituivat henkilöstön ehdotuksista ja puhujiksi kutsuttiin asiantuntijoita sekä viraston ulkopuolelta että sisältä. Foorumi kokoontui noin kerran kuukaudessa ja tapaamisten aiheina oli mm. antirasismi oppimisessa, opetuksessa ja kasvatuksessa, kielitietoisuus, digituki ja työn muokkaaminen omien motivaatioiden kautta.

Edellisenä vuonna hyviksi havaittuja virtuaalisia kahvitilaisuuksia jatkettiin joka toinen viikko yhteisöllisyyden kannattelemiseksi etätyön aikana. Kahvihetket kokosivat henkilöstön ajankohtaisten teemojen äärelle ja henkilöstöltä saatiin runsaasti ehdotuksia teemoiksi ja puhujiksi. Kahvihetkien teemoina oli mm. globaali oppimiskriisi, koulujen etäopetukseen siirtyminen ja taide uusissa toimitiloissa.

Vuoden 2021 henkilöstökoulutuksen painopisteitä olivat digitaalisuuteen, vuorovaikutuskyvykkyyteen ja johtamiseen liittyvien osaamisten vahvistaminen. Kaikki henkilöstökoulutus toteutettiin etätöyön aikana verkossa.

Digitaalisiin työkaluihin ja järjestelmiin perustuva yhteydenpito ja työskentely korosti henkilöstön digiosaamisen tarvetta. Sitä tuettiin muun muassa Digituki-alustalla, johon koottiin lyhyitä videomuotoista koulutuspaketteja Opetushallituksen digitaalisen työskentelyn ympäristöistä ja ohjelmista. Monipaikkaisen työn digivalmiudet – itsearviointi ja -opiskelukokonaisuus toteutettiin eOppivan Moodle-ympäristössä. Virtuaalisen vuorovaikutuksen tukemiseksi jatkettiin virtuaalisen fasilitoinnin valmennuksia. Hyvä virkakieli -koulutus toteutettiin webinaarina ja sitä suositeltiin kaikille opetushallituslaisille.

Oppisopimuskoulutuksena vuonna 2020 käynnistynyt Johtamisen ja yritysjohtamisen erikoisammattitutkinto jatkui Opetushallitukselle räätälöitynä koulutuksena, teemoina mm. ihmisten, toiminnan ja talouden johtaminen sekä vaikuttavuus ja uudistuminen. Tutkinnon suorittamiseen osallistui yhteensä 11 päällikköä ja johtajaa.

Vuodesta 2017 lähtien neuvoteltu virkaehtosopimus palkkausjärjestelmästä tuli voimaan 1.12.2020 ja järjestelmän käyttö ja soveltaminen vakiintui osaksi toimintaa vuoden 2021 aikana.

1.6.1 Henkilöstön määrä ja rakenne

Taulukko 16. Henkisten voimavarojen hallinta (Opetushallitus)

Mittari	2019 toteuma	2020 toteuma	2021 toteuma	2021 tavoite
Henkilötyövuodet (perustoimintamenot, htv)	326	307	318	324
Henkilötyövuodet, muut momentit	36	35	39	-
Työtyytyväisyys-indeksi (VM Baro)	3,3	3,4	3,5	3,6
Sairauspoissaolot (pv/htv)	6,8	4,7	4,6	6,0
Koulutuspäivät (työpäiviä/htv)	1	1	0,4	3
Johtaminen (VM Baron johtajuusindeksi)	3,1	3,3	3,3	3,6
Tilat (tilatehokkuus m ² /hlö)	22,1	22,1	15,4	15,5
Sopimuksista Hanselin kilpailuttamia (%)	21	tietoa ei saatavilla	12,4*	30
Yhdenvertaisuutta ja tasa-arvoa koskeva mittari (onko laadittu yhdenvertaisuus- ja tasa-arvosuunnitelmat sekä konkreettiset toimet)	kyllä	kyllä	kyllä	kyllä
Kestävää kehitystä koskeva mittari (konkreettiset toimet)	ei	ei	ei	ei
Digitaalisuutta koskeva mittari (konkreettiset toimet)	ei	kyllä	ei	ei

*Vuonna 2021 toteuma on ilmoitettu Hansel-yhteishankintojen osuutena (%) kaikista hankinnoista (pl. valtion sisäiset ostot)

Vuonna 2021 viraston henkilötyövuosien määrä oli 357 (ulkomaan lehtorit mukaan lukien 371,6, Eurooppa-koulut mukaan lukien 401,6). Tulossopimuksessa asetettu tavoite on asetettu perustoimintamenoille, joten mittariston

toteumia on tarkistettu myös tältä osin. Henkilöstön lähtövaihtuvuuteen lasketaan irtisanoutumiset ja eläköitymisten lisäksi pitkät palkattomat virkavapaudet ja määräaikaisten virkasuhteiden päättyminen. VMBaro-kyselyn tuottama johtajuusindeksi (3,5) lähestyy tavoitetta (3,6). Sairauspoissaolojen määrä henkilötyövuotta kohden on edellisvuoden tasolla (4,6).

1.6.2 Työtyytyväisyys

Henkilöstön jaksamista ja kokemuksia etätyöstä selvitettiin fiiliskyselyillä helmikuussa ja toukokuussa 2021. Molempien kyselyjen tuloksissa oli havaittavissa kaikkien kysymysten vastauksissa suurta hajontaa. Osa koki etätyön edelleen itselleen hyvänä työskentelytapana. Samalla oli tunnistettavissa kuva etätyössä tylsistymisestä ja psykososiaalisesta kuormittumisesta. Vaikka etätyö oli kohentanut kokemuksia työelämästä, se oli osalla tuottanut uudenlaisia kuormituksenlähteitä ja haasteita.

Työn psykososiaalinen kuormittavuus oli tunnistettu jo aikaisempien kyselyjen perusteella työhyvinvointia vaarantavaksi tekijäksi. Yli puolet toukokuun fiiliskyselyn vastaajista koki työtilanteensa kuormittavaksi tai erittäin kuormittavaksi. Kuormitusta koskevista huolenaiheista nousi esiin mm. puuttuva tuki esihenkilöiltä ja kollegoilta tai johtajilta, työn määrä ja töiden epätasainen jakautuminen sekä itsensä johtamisen haasteet. Vastauksissa nousi esiin myös kuormittavaksi koettu työilmapiiiri ja keskustelukulttuuri.

Työyhteisön keskisenä voimavarana ja kannattelevana tekijänä tuli esiin tuen saaminen kollegoilta ja esihenkilöltä. Yhteistyö kollegoiden kanssa nousi tuloksissa esiin erityisenä vahvuutena. Lähes 90 % koki yhteistyön sujuvan erittäin hyvin tai hyvin. Samoin myönteinen työilmapiiiri ja rakentava keskustelukulttuuri tunnistettiin voimavaroina.

VMBaro-kyselyn (27.9.–10.10.2021) tulokset vahvistivat fiiliskyselyjen perusteella tunnistettuja työyhteisön vahvuuksia ja kehittämisen kohteita. Kokonaisuutena työtyytyväisyys on parantunut kaikilla VMBaron osa-alueilla ja yleisarvosana nousi monissa hyvän 3,5 pisteen keskiarvon yläpuolelle. Työtyytyväisyys oli yhteensä 3,52, kun se edellisenä vuonna oli 3,37.

Työn sisältö ja vaikuttamismahdollisuudet siihen olivat aikaisempien vuosien tapaan selkeitä voimavaroja. Niitä olivat myös oikeudenmukainen kohtelu lähiesihenkilön ja työtovereiden osalta. Vahvuuksia olivat myös työn ja yksityiselämän yhteensovittaminen sekä sitoutuminen työnantajan tavoitteisiin. Positiivisesta kehityksestä huolimatta VMBaron tuloksissa nousi kuitenkin esiin teemoja, joissa ei ollut kolmeen vuoteen tapahtunut toivottua muutosta. Näitä olivat johtaminen ja esihenkilötyö, epäasiallinen käytös sekä työhyvinvointi. Johtotiimi valitsi teemat kehittämisen kohteiksi vuodelle 2022. Päätös ryhtyä valmistelemaan organisaation tasapainottamista tehtiin loppusyksystä ja sen tavoitteena on mm. johtamisen ja esihenkilötyön reunaehtojen varmistaminen. Jotta päästäisiin syvemmälle ilmiöiden taustalla oleviin syihin, päätettiin jatkaa VMBaro-kyselyn tekstivastausten analyysiä yhdessä johdon, HRD:n ja henkilöstöjärjestöjen edustajien kanssa. Priorisoitujen kehittämisteemojen parissa työskentelyä jatketaan koko henkilöstölle suunnattujen tilaisuuksien sekä johtotiimin ja yhteistyötoimikunnan yhteisen työskentelyn avulla.

1.6.3 Toimitilat

Opetushallituksen uusi, valtion työympäristökonseptin mukainen monitilaratkaisu valmistui heinäkuussa 2021. Kaikkiaan kolme vuotta kestänyt hanke eteni ja toteutui suunnitellusti. Ylioppilastutkintolautakunnan kanslia ja Karvi muuttivat uusittuihin tiloihin keväällä 2021.

Uuden työympäristön yhteiskäyttöisyysaste mitoitettiin maltillisesti 70 prosenttiin. Koronavuoden aikana uudistuneet työnteon tavat, jotka osin muodostunevat pysyviksi, varmistavat yhdessä maltillisen yhteiskäyttöisyysasteen kanssa, että Opetushallitukseen sijoitettavat uudet valtiohallinnon toiminnot ovat sijoitettavissa Opetushallituksen yhteyteen myös tilojen riittävyyden osalta. Opetushallitus tulee seuraamaan työskentelyn normalisoiduttua pandemian jälkeen, millaiseksi tilojen käyttöaste asettuu ja arviomaan, onko tilojen mitoitusta ja yhteiskäyttöisyysastetta perusteltua tarkentaa. Tarkastelun lähtökohtiin vaikuttaa myös valtion uusittu toimitilastrategia.

Toimitilojen uudistaminen vähensi Opetushallituksen ja sen erillisyyksiköiden toimitilojen neliömäärää 30 %. Tilatehokkuus on remontin jälkeen 15,4 m²/HTV. Uusien toimintojen sijoittaminen Opetushallitukseen lisäsi tilatehokkuutta noin 7 m²/HTV.

Työympäristön uudistaminen ei tilankäytön tehostumisen vuoksi lisännyt vuokratkustannuksia.

1.7 Tilinpäätösanalyysi

Tilinpäätösanalyysi laskelmineen kattaa koko Opetushallituksen kirjanpitoyksikön, sisältäen myös valtion oppilaitokset.

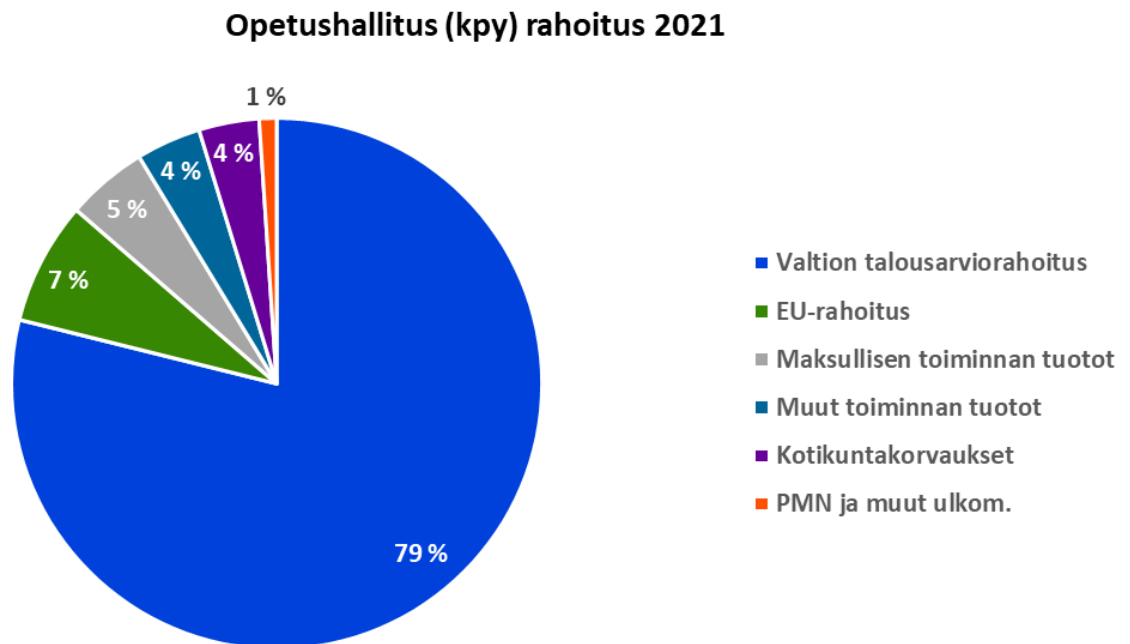
1.7.1 Rahoituksen rakenne

Opetushallituksen kokonaistalous vuonna 2021 oli yhteensä 361,3 milj. euroa. Talousarvion kautta Opetushallituksella oli käytössään määrärahoja 285,0 milj. euroa (sisältää vuodelta 2020 siirtyneet talousarviotilien siirtomäärärahat 49 milj. euroa). EU-rahoitusta saatiin käyttöön 27,0 milj. euroa sekä valtion yleissivistävien oppilaitosten toimintaan kotikuntakorvauksia 13,3 milj. euroa. Maksullisesta toiminnasta ja sen muutoksista on raportoitu luvussa 1.4.3. Talousarviorahoitusta oli kaikkiaan 79 prosenttia ja muuta ulkopuolista rahoitusta 12 prosenttia. Siirtomenoja Opetushallitus maksoi lähes 114 milj. euroa eli n. 32 prosenttia koko taloudesta.

Taulukko 17. Opetushallituksen rahoituksen rakenteen muutos 2018–2021

Rahoituksen rakenne (kpy) miljoonaa euroa	2021	2020	2019	2018	Muutos	Muutos % 2020-2021
Valtion talousarviorahoitus	284,99	261,74	308,96	319,52	23,25	8,9 %
EU-rahoitus	27,04	38,43	39,25	34,46	-11,39	-29,6 %
Maksullisen toiminnan tuotot	17,9	14,95	16,63	16,14	2,95	19,7 %
Muut toiminnan tuotot	14,29	28,22	13,43	13,79	-13,93	-49,4 %
Kotikuntakorvaukset	13,27	12,58	12,40	12,34	0,69	5,5 %
PMN ja muut ulkom.	3,82	5,19	4,56	4,46	-1,37	-26,4 %
Yhteensä	361,31	361,11	395,23	400,71	0,20	0,1 %

Kuva 10. Opetushallituksen rahoitus

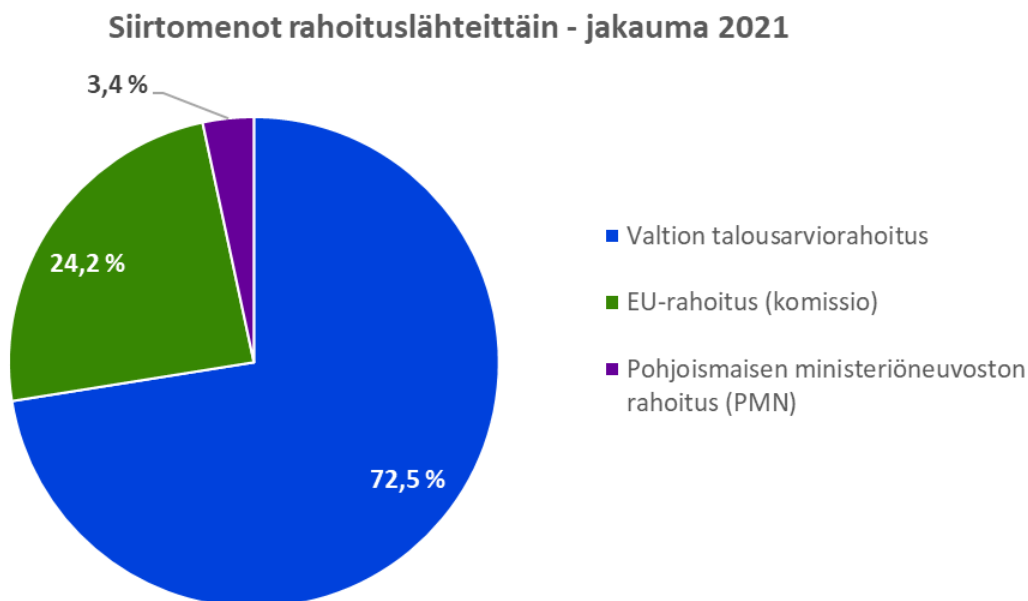
1.7.2 Siirtomenojen rahoituslähteet ja kohdistuminen tuensaajittain

Siirtomenojen osalta valtion talousarviorahoitus väheni edelleen toisen poikkeuksellisen vuoden johdosta (-43,5 milj. eurolla) mm. koronaviruksen aiheuttamien tukitoimien ja tulonmenetysten painotuksina määrärahoissa. EU-rahoitus väheni samoin 11,5 milj. euroa liikkuvuuden pysähtyessä.

Taulukko 18. Opetushallituksen siirtomenot rahoituslähteittäin 2018–2021

Rahoituslähde (siirtomenot)	2021	2020	2019	2018	Muutos 2020-2021	Muutosprosentti 2020-2021
Valtion talousarviorahoitus	82 322 789	125 905 895	143 972 737	135 731 409	-43 583 106	-34,6 %
EU-rahoitus (komissio)	27 445 859	38 898 299	39 810 438	35 039 890	-11 452 440	-29,4 %
Pohjoismaisen ministeriöneuvoston rahoitus (PMN)	3 822 582	5 060 921	4 698 520	4 476 126	-1 238 339	-24,5 %
Muu rahoitus (Business Finland)	0	56 400	129 300	129 219	-56 400	-100,0 %
Yhteensä	113 591 229	169 921 515	188 610 995	175 376 644	-56 330 286	-33,2 %

Kuva 11. Siirtomenot rahoituslähteittäin 2021

Avustus- ja apurahapäätösten lukumäärä 4264 (2020 7 124 kpl). Vuoden 2021 avustus- ja apurahapäätösten lukumäärä sisältää hyväksytyt ja hylätyt päätökset. Maksettu avustus on keskimäärin 30 200 euroa (2020 23 900 euroa), ollen suurempi kuin vuonna 2020.

Alla oleva taulukosta käy ilmi maksettujen siirtomenojen kohdistuminen tuensaajittain vuonna 2021.

Taulukko 19. Opetushallituksen siirtomenot tuensaajittain v. 2021.

Käyttötalouden kulujen jakautuminen (LKP)	2021	Osuus prosentteina
Valtionavustukset käyttötalous, paikallishallinto	62 544 993	55,1 %
Valtionavustukset käyttötalous, yliopistot	17 089 516	15,0 %
Valtionavustukset käyttötalous, voittoa tavoittele	25 234 517	22,2 %
Valtionavustukset käyttötalous, elinkeinoelämä	4 554 693	4,0 %
Siirtotalouden kulut käyttötalous, EU jäsenvaltiot	2 290 497	2,0 %
Valtionavustukset käyttötalous, kotitaloudet	815 127	0,7 %
Siirtotalouden kulut käyttötalous, ulkomaat	1 111 744	1,0 %
Muut siirtotalouden kulut käyttötalous, valtionhal	-49 857	0,0 %
Muut valtionosuudet yhteensä	0	0,0 %
Yhteensä	113 591 229	100 %

1.7.3 Talousarvion toteutuminen

Opetushallitukselle myönnettiin vuoden 2021 valtion talousarviosta kaiken kaikkiaan n. 246,8 milj. euroa. Lisäksi tilikaudella oli käytettävissä siirtyneitä määrärahoja n. 48,6 milj. euroa (17 % määrärahoista), jolloin käytettävissä oli yhteensä 295,4 milj. euroa tilikauden menoihin. Määrärahojen kokonaiskäyttö oli 202,2 milj. euroa. Siirtomäärärahakanta kasvoi kokonaisuudessaan edellisvuodesta 42 milj. eurolla. Vuodelle 2022 siirtyi yhteensä 91,3 milj. euroa, josta Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen osuus on 54 %. Käytettävissä olevista

arviomäärärahoista, joita oli 54,7 milj. euroa, jäi käyttämättä valtionavustuksina 1,4 milj. euroa. Käyttämättä jääneitä siirtyneitä määrärahoja, joita ei voitu enää siirtää vuodelle 2021, peruutettiin yhteensä noin 402 000 euroa.

Vuoden 2021 talousarviossa nettotutettaviin talousarviotileihin esitetty bruttotuloarvio oli 84,3 milj. euroa, tilikauden toteumaksi kertyi 74,6 milj. euroa.

Opetushallituksella (virasto) oli vuoden 2021 talousarviossa osoitettuja toimintamenoja käytettävissään 65,5 milj. euroa ja lisäksi siirtyneitä määrärahoja 10,8 milj. euroa, yht. 76,3 milj. euroa. Vuodelle 2022 siirtyi 12,8 milj. euroa. Ns. perustoimintamenoja siirtyi 6,1 milj. euroa. Muilta toimintamenomomentin alajaottelun kohdista siirtyi vuodelle 2022 yhteensä 6,7 milj. euroa.

Valtion oppilaitosten toimintamenojen kokonaiskäyttö oli 51,9 milj. euroa ylitti 1,2 milj. eurolla vuotuisen talousarviomäärärahan (50,7 milj. euroa). Tästä syystä oppilaitosten siirtomäärärahakanta supistui vastaavalla summalla. Vuodelle 2022 siirtyi 15,1 milj. euroa.

1.7.4 Tuotto- ja kululaskelma

Toiminnan tuotot

Opetushallitus kirjanpitoyksikön toiminnan tuotot olivat vuonna 2022 yhteensä 32,2 milj. euroa. Laskua edelliseen vuoteen oli noin 11,0 milj. euroa. Edellisenä vuonna Opetushallitus maksoi 17 milj. euron avustukset lukiokoulutuksen järjestäjille opiskelijoiden opintojen kertaamiseen ja tukitoimenpiteisiin. Tämä avustus laskutettiin ministeriöltä ja tämä sisältyy Opetushallituksen muihin tuottoihin vuonna 2020. Toiminnan tuotoista maksullisen toiminnan tuottoja oli 56 % (17,9 milj. euroa), josta julkisoikeudellisen toiminnan tuotot olivat 11,1 milj. euroa. Opetushallituksen (virasto) maksullisen liiketoiminnan volyymi oli noin 3,3 milj. euroa ja julkisoikeudellisen volyymi 0,6 milj. euroa. Muut toiminnan tuotot olivat 13,8 milj. euroa, joka kertyi pääosin yhteistoiminnan kustannusten korvauksista (6 milj. euroa) ja yhteisrahoitteisesta toiminnasta (6,5 milj. euroa).

Toiminnan kulut

Koko kirjanpitoyksikön toiminnan kulut olivat tilinpäätösvuonna yhteensä 150,9 milj. euroa. Toiminnan kuluista 55 prosenttia muodostuu henkilöstökuluista, noin 82,5 milj. euroa, josta Opetushallituksen (virasto, sisältäen ulkomaan lehtorit) osuus on 35,5 milj. euroa. Palvelujen ostot olivat toiseksi suurin kuluerä 20 prosentin osuudella (30,6 milj. euroa) ja erilaisiin vuokramenoihin käytettiin 11 prosenttia kuluista, yht. 17,0 milj. euroa. Tästä Opetushallituksen (virasto) osuus on 2,3 milj. euroa. Muut kulut, 16,2 milj. euroa, sisältävät Kopiosto ry:lle ja AV-Tuottajien tekijänoikeusyhdistykselle maksetut käyttöoikeuskorvausmaksut 14,6 milj. euroa.

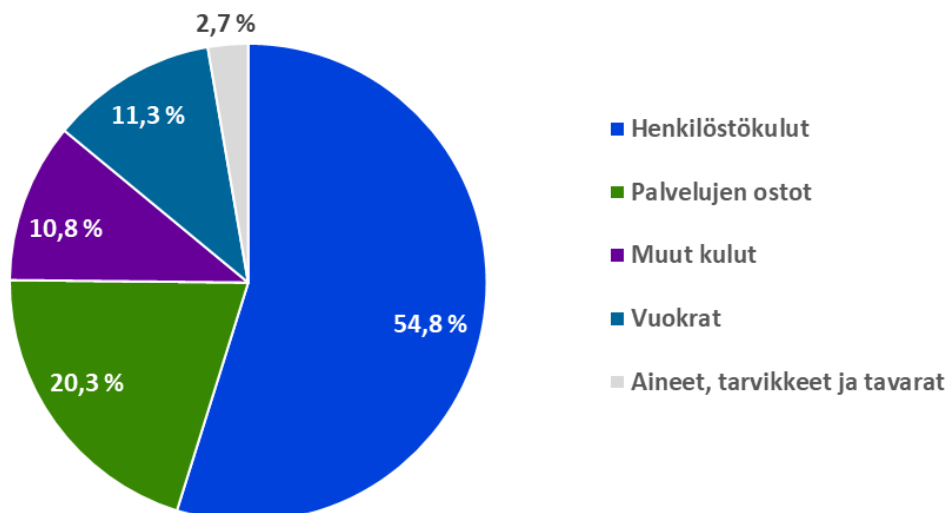
Suomalais-venäläinen koulu siirtyi uudisrakennukseen 1.7.2021 alkaen. Tämä näkyy Opetushallituksen toiminnan vuokrakuluissa sekä hankinnat aineet, tarvikkeet ja tavarat kuluryhmässä. Alla olevassa taulukossa ei ole otettu huomioon valmisteveraston muutosta.

Taulukko 20. Toiminnan kulut 2021 ja niiden muutos

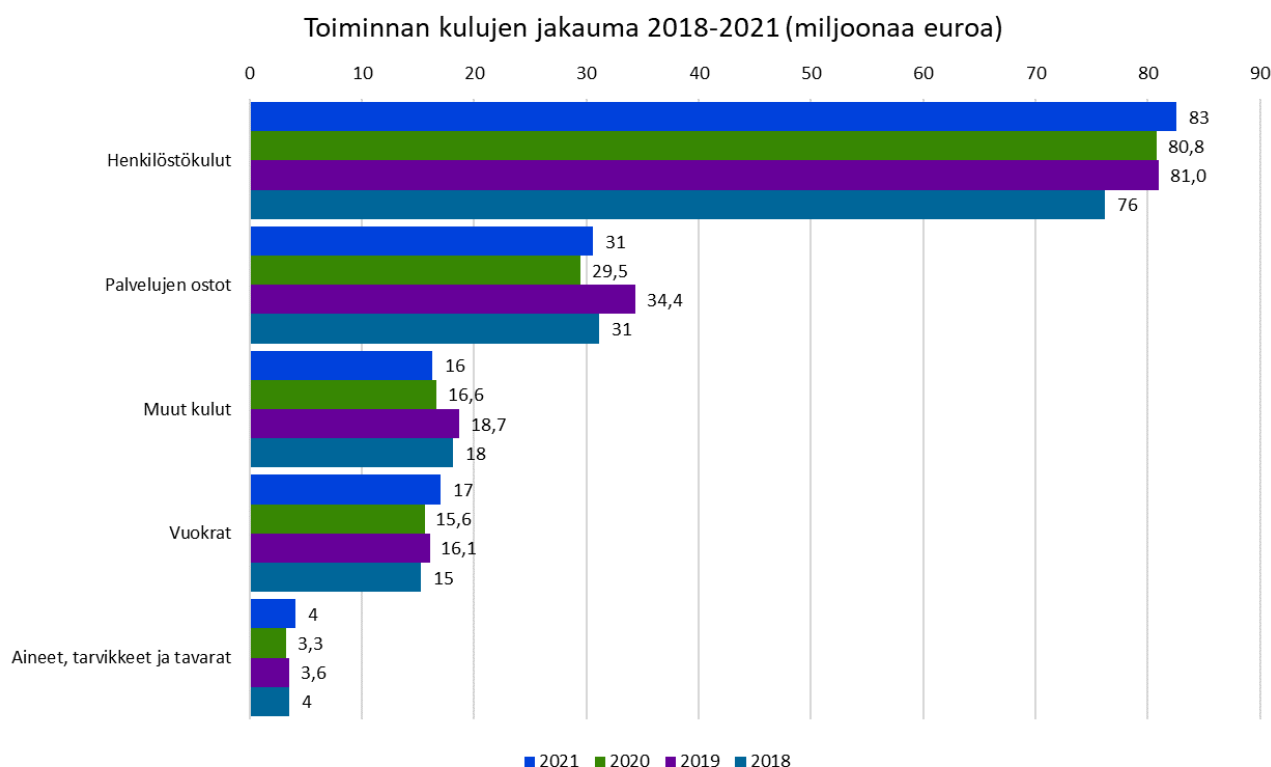
Toiminnan kulut (1 000 euroa)	2021	2020	2019	2018	Muutos	Muutosprosentti
Henkilöstökulut	82 543	80 778	80 963	76 217	1 765	2,2 %
Palvelujen ostot	30 614	29 509	34 385	31 119	1 105	3,7 %
Muut kulut	16 275	16 634	18 697	18 161	-359	-2,2 %
Vuokrat	17 007	15 590	16 053	15 262	1 417	9,1 %
Aineet, tarvikkeet ja tavarat	4 097	3 256	3 555	3 579	841	25,8 %
Poistot	400	426	475	450	-26	-6,2 %
Yhteensä	150 936	146 193	154 128	144 787	4 743	3,2 %

Kuva 12. Toiminnan kulujen jakauma vuonna 2021

Toiminnan kulujen jakauma 2021

Kuva 13. Toiminnan kulujen jakauma 2018–2021

Rahoitustuotot, siirtotalouden tuotot ja kulut

Rahoitustuotot (141 885,63 euroa) koostuvat pääosin valtionavustusten takaisinperintöjen koroista. Siirtotalouden tuotot olivat vuonna 2021 yhteensä 44,1 milj. euroa. Tuotot paikallishallinnolta, 13,3 milj. euroa, koostuivat suurimmaksi osaksi valtion oppilaitoksille maksetuista oppilaiden kotikuntakorvauksista. Tuotot EU:n toimielimiltä ja muilta elimiltä 27,0 milj. euroa, koostuu Erasmus+ ja European Solidarity Corps (ESC) -apurahaohjelmien sekä Euroopan Unionin muihin ohjelmiin saatavasta rahoituksesta. Muut siirtotalouden tuotot ulkomailta, 3,8 milj. euroa, koostuu Pohjoismaiden ministeriöneuvoston (PMN) myöntämästä rahoituksesta.

Opetushallitus maksoi valtionavustuksia ja apurahoja vuonna 2021 yhteensä 113,6 milj. euroa. Valtionavustusten omaehtoisia palautuksia oli 3,7 milj. euroa ja takaisin perintöjä 98 000 euroa. Kv-toiminnan apurahapalautuksia eri pankkitileille kertyi 9,3 milj. euroa.

1.7.5 Tase

Opetushallitus kirjanpitoyksikön taseen loppusumma vuonna 2021 oli 138,0 milj. euroa. Suurin muutos käyttöomaisuudessa ja pitkävaikutteisissa sijoituksissa oli muissa pitkävaikutteisissa menoissa (1,0 milj. euroa). Muutos johtuu itse valmistetuista ja teetetyistä tietojärjestelmistä. Käyttöomaisuuden muut suuret erät olivat rakennukset (0,75 milj. euroa) ja koneet ja laitteet (0,66 milj. euroa).

Vaihto-omaisuus, 0,7 milj. euroa, muodostuu pääosin Opetushallituksen kustantamista oppikirjoista ja muista koulutusmateriaaleista.

Lyhytaikaisten saamisten (7,7 milj. euroa) kasvu johtuu muista lyhytaikaisista saamisista, joka koostuu siirtotalouden vastikkeettomiin tuottoihin liittyvistä saamisten kasvusta edelliseen vuoteen verrattuna noin 4,5 milj. euroa. Myyntisaamiset olivat tilikaudella yhteensä 2,3 milj. euroa ja siirtosaamisia oli yhteensä 369 000 euroa.

Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat olivat vuonna 2021 yhteensä 47,0 milj. euroa. Muut pankkitilit, 42,6 milj. euroa, koostuu Opetushallituksen ns. saldollisista pankkitileistä, joilta maksetaan EU-rahoitteisiin apurahaohjelmiin sekä PMN:n ohjelmiin liittyviä apurahoja ja avustuksia.

Muut rahat ja pankkisaamiset, 4,4 milj. euroa, koostuu pääosin Valteri-koulun Skillan toimipisteen rahastoiduista testamenteilla saadusta varoista 4,0 milj. euroa. Valteri-koulu Onervan toimipisteellä oli pienempiä rahastoituja varoja yhteensä 0,3 milj. euroa. Mikaelin toimipisteen rahasto 66 000 euroa on lahjoitettu Mikael-koulun edeltäjälle ja jäänyt kirjanpidosta epähuomiossa. Rahaston varat on tuotu Opetushallituksen kirjanpitoon vuonna 2021.

Lyhytaikaiset velat olivat tilikauden päätyessä yhteensä 67,4 milj. euroa. Suurin osa, 46,0 milj. euroa, koostuu pääosin saatuihin ennakoihin kirjatusta EU- ja PMN- rahoitteisten apurahaohjelmien rahoituksesta. Siirtovelat, 12,5 milj. euroa, koostuu koko kirjanpitoyksikön lomapalkkavelasta 12,1 milj. euroa sekä muista siirtoveloista 242 300 euroa.

1.8 Sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausuma

Opetushallituksen johto vastaa talousarvioasetuksen 69 §:n mukaan siitä, että virastossa toteutetaan sen talouden ja toiminnan laajuuteen ja sisältöön sekä niihin liittyviin riskeihin nähden asianmukaiset menettelyt, jotka varmistavat viraston talouden ja toiminnan laillisuuden ja tuloksellisuuden, viraston hallinnassa olevien varojen ja omaisuuden turvaamisen, viraston vastattavana ja välitettävänä olevien varojen hoidon sekä viraston johtamisen ja ulkoisen ohjauksen edellyttämät oikeat ja riittävät tiedot viraston taloudesta ja toiminnasta.

Opetushallituksen johto on arvioinut viraston sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan nykytilaa sekä kehittämistarpeita. Arvioinnissa on käytetty Opetushallituksen vuonna 2021 tehtyä koko organisaation kattavaa riskiarviointia sekä henkilöstölle teetettyä kyselyä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tilasta, joka perustuu valtiovaramin controller -toiminnon suosituksen mukaiseen sisäisen valvonnan arviointikehikkoon. Opetushallituksen riskienhallintaa kehitetään, ja tavoitteena on, että se on proaktiivista ja osa jatkuvaa toimintaa. Vuonna 2021 riskienkäsittelysuunnitelmat käytiin yksikkökohtaisesti läpi, päivitettiin ja niistä koottiin koko organisaation kattava riskianalyysi, joka toteutettiin dynaamisena raporttina. Raportti on koko henkilöstön nähtävillä Opetushallituksen intrassa.

Arviointien perusteella Opetushallituksen sisäinen valvonta ja siihen liittyvä riskienhallinta on toiminnan laajuuteen nähden asianmukaisesti järjestetty. Käytössä olevat menettelyt antavat kohtuullisen varmuuden sisäisen valvonnan toimivuudesta virastossa.

Arviointien perusteella Opetushallitukseen kohdistuvat olennaisimmat riskit ovat:

1. Voimavaroihin liittyvät riskit: henkilöstöressurssien riittävyys, henkilöstön työhyvinvointi, jaksaminen ja osaaminen, henkilöstöressurssien rahoitus (perustoimintamenot)
2. Tietoon, tietoturvaan ja tietojärjestelmiin liittyvät riskit
3. Toimintaympäristöön liittyvät riskit

Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan henkilöstökyselyn perusteella keskeisimmiksi Opetushallituksen vahvuuksiksi tunnistettiin hallinnollisten ohjeiden ajantasaisuus ja noudattaminen, vaikutustavoitteiden, yksikön tavoitteiden sekä yksikön tavoitteita uhkaavien riskien ja niiden hallintakeinojen tunnistaminen sekä sidosryhmäyhteistyö. Kehittämiskohteiksi tunnistettiin henkilöstöressurssien riittävyys ja osaaminen sekä näiden tarpeiden määrittely, työajanseurannan luotettavuus, organisaatorakenteen toimivuus sekä toimintaympäristön muutosten arviointi.

Merkittävin riski Opetushallituksen toimintaedellytyksille on perustoiminnan vajaa rahoitustaso sekä samaan aikaan jatkuvasti laajentuvat uudet vastuut ja kirjanpitoyksikön monimuotoistuminen. Vuonna 2021 Opetushallituksen yhteyteen perustettiin jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (erillisyyksikkö) sekä kehitysyhteistyöhön kytkeytyvä osaamiskeskus. Useassa yhteydessä todettu perustoimintamenoissa oleva rakenteellinen alijäämä vaikuttaa Opetushallituksen pidemmän aikavälin suunnitteluun sekä henkilöstön jaksamiseen. Uupumiseen ja jaksamiseen liittyvät riskit ovat merkittävät henkilöstön työtyytyväisyyskyselyn sekä arviointi- ja vahvistuslausumaa varten tehdyn henkilöstökyselyn perusteella. Kyselyiden perusteella Opetushallitus on ryhtynyt toimiin myös muin keinoin, kuten järjestämällä henkilöstölle erilaisia keskustelutilaisuuksia kehitysehdotusten esille tuomiseksi. Tavoitteena on myös tulevaisuudessa kehittää Opetushallituksen toimintaa selkeämmäksi, esimerkiksi kuvaamalla systemaattisesti Opetushallituksen prosessit sekä vastuut ja roolit. Toiminnan selkeyttäminen helpottaa myös resurssi- ja osaamistarvekartoitusta sekä töiden priorisointia.

Tietoon, tietoturvaan ja tietojärjestelmiin liittyvät riskit ovat korostuneet mm. etätyöhön siirtymisen myötä. Opetushallituksessa tähän teemaan tunnistetut riskit liittyvät organisaation käytäntöihin ja prosesseihin, ulkopuolisten hallintoimien järjestelmien toimivuuteen sekä henkilöstön osaamiseen. Opetushallitus osallistui jälleen vuonna 2021 Taisto-harjoitukseen. Tulosten mukaan toimintaan kannattaa osallistua jatkossakin kriisitilanteessa toimimisen vahvistamiseksi. Opintopolku-palvelukokonaisuuden jatkuvuussuunnitelma ja sen ohjeistus tulee päivittää henkilövaihdosten ja uudelleen organisoitumisen myötä. Erityishuomiota tulee jatkossa kiinnittää organisaation sisäisen vastuunjaon selkeyttämiseen kriisitilanteen alkuvaiheessa sekä tiedonkulun varmistamiseen substanssi- ja viestintäyksiköiden välillä koko kriisin ajan. Kaiken kaikkiaan sisäisen kommunikaation ja yhteistyön katsottiin kuitenkin sujuneen harjoituksessa hyvin, kun toimintatavat oli saatu sovittua yhteisesti. Lisäksi Opetushallituksen hallintoimiin järjestelmiin tehdään säännöllisesti auditointeja, joiden perusteella järjestelmiä ja kontroleja kehitetään. Vuonna 2022 IT-toimintojen sisäisen tarkastuksen kohteeksi on valittu tietoturvaprosessi. Tarkastuksessa käydään läpi Opetushallituksen tietoturvan kokonaisprosessi sekä siihen liittyvät tietoturvan perusteet, johtaminen ja organisointi. Myös tietosuoja- ja tietoturvaosaamiseen panostetaan entistä enemmän jatkossa. Opetushallituksessa on järjestetty sisäisesti tietoturva- ja tietosuojakoulutusta, mutta tämän lisäksi eOppivan tietosuoja- ja tietoturvakurssit asetetaan pakollisiksi koulutuksiksi.

Kolmantena merkittävän teemana on sekä ulkoiseen että sisäiseen toimintaympäristöön ja niiden systemaattiseen analysointiin liittyvät riskit. Koronapandemia on vaatinut organisaatioilta merkittävää muutoksyvykkyyttä, ja osoittanut myös ennakkoinnin tarpeen merkityksen. Edellä mainittu etätyöskentelyyn siirtyminen vuonna 2020 on ollut yksi suurimpia myös Opetushallituksen toimintaympäristöön liittyviä muutoksia. Koronatilanteen pitkittymisen, osittaisen arvaamattomuuden ja siitä irtaantumisen lisäksi muita ulkoiseen toimintaympäristöön liittyviä riskejä tunnistettiin esimerkiksi Opetushallituksen tehtäviä koskevan lainsäädännön muutoksiin liittyen. Sisäisen toimintaympäristöön liittyvät tunnistetut riskit liittyivät organisaation rakenne- ja tehtävämuutoksiin sekä niiden vaikutusten systemaattisen arvioinnin puutteeseen. Sekä sisäiseen että ulkoiseen toimintaympäristöön tunnistetut riskit linkittyvät vahvasti myös henkilöstöressursoinnin vajaukseen – on olemassa riski, että suurempiin toimintaympäristön muutoksiin on vaikea vastata substanssialoilla, kun resurssit ovat niukat. Opetushallituksen

organisaation toimivuuden parantamiseksi ja esihenkilöiden kuormituksen helpottamiseksi on käynnistetty tasapainottamishanke, joka valmistuu vuoden 2022 alkupuolella.

Kunkin valtion oppilaitoksen johto vastaa oman oppilaitoksensa osalta sisäisen valvonnan toimivuudesta ja on toteuttanut sisäisen valvonnan tilan arvioinnin valtiovarain controller -toiminnon arviointikehikon mukaisesti. Oppilaitoskohtaiset sisäisen valvonnan arviointi- ja vahvistuslausumat esitetään oppilaitosten tuloksellisuusraporteissa.

1.9 Arviointien tulokset

Opetushallituksesta ei ole kertomusvuonna tehty ulkoista arviointia.

1.10 Yhteenveto havaituista väärinkäytöksistä

1.10.1 Virheitä ja väärinkäytöksiä koskevat yhteenvetotiedot

Vuonna 2021 ei tullut esille uusia väärinkäytöksiä.

Vuoden 2020 tilinpäätöksessä raportoitu, tuomioistuimessa avustuspetoksena vireillä olleessa rikosasiassa kärjäoikeus antoi langettavan tuomion joulukuussa 2021. Asian käsittely jatkuu hovioikeudessa.

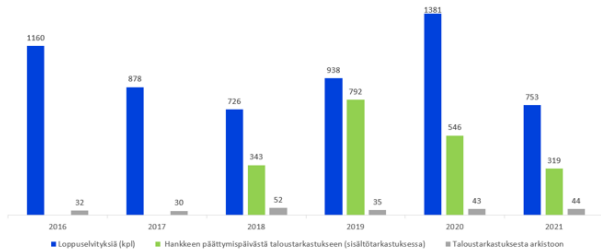
Toinen vuoden 2020 tilinpäätöksessä raportoitu asia oli valtionavustukseen liittyvä väärinkäytösepäily, jonka osalta oli selvitettävänä mahdollisuudet tehokkaaseen takaisinperintään ja arvioitavana asian rikosoikeudellinen puoli. Väärinkäytöksen enimmäismäärä oli noin 40 000 euroa. Takaisinperintää sekä vahingonkorvaus- ja rikosvastuuta koskeva oikeudellinen arvio tilanteesta oli sellainen, että sen ja muiden tarkoituksenmukaisuusnäkökohtien vuoksi, asiassa ei ryhdytty oikeudellisiin toimenpiteisiin.

1.10.2 Takaisinperintää koskevat yhteenvetotiedot

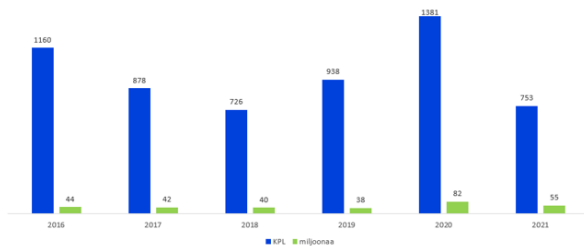
Valtionavustusten takaisinperintäpäätöksiä tehtiin 3 kappaletta ja apurahojen käyttämättä jääneen osan laskutuksia tehtiin 312 kpl, yhteissummaltaan 9,4 milj. euroa. Niiden pääasiallinen syy oli ylimaksatus eli käyttämätön avustus tai apuraha, suurin osa kohdistui liikkuvuus ja koulutusyhteistyöhankkeisiin. Takaisinperittyjen valtionavustustapauksissa ei ollut syynä avustuksen käytönvastaisuus. Avustusten omaehtoisia palautuksia kertyi 3,7 milj. euroa.

Oheisena tiivistelmä valtionavustusten tarkastuksista vuodesta 2016 lähtien.

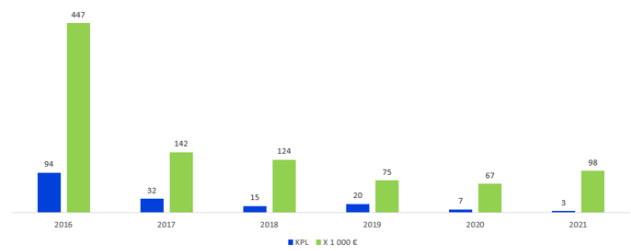
Vuosina 2016–2021 keskimääräinen tarkastusaika loppuselvityksien viimeisestä palautuspäivästä arkistoon

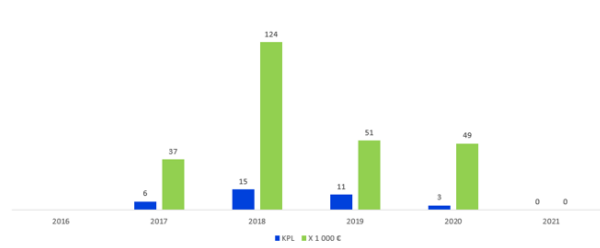
Tarkastetut loppuselvitykset vuosina 2016 – 2021

Takaisinperinnät vuosina 2016 – 2021

Käytön vastainen käyttö avustuksissa vuosina 2016 – 2021

2 Opetushallituksen talousarvion toteutumalaskelma

Osaston, momentin ja tilijaottelun numero ja nimi		Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 (TA + LTA:t)	Tilinpäätös 2021	Vertailu Tilinpäätös - Talousarvio	Toteutuma %
11. Verot ja veronluonteiset tulot		889 619,34	1 148 220	1 148 220,27	0,00	100
11.04.01.	Arvonlisävero	889 619,34	1 148 220	1 148 220,27	0,00	100
12. Sekalaiset tulot		2 365 403,80	4 338 060	4 338 059,92	0,00	100
12.29.99.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan muut tulot	2 206 274,95	3 929 686	3 929 685,82	0,00	100
12.39.04.	Siirrettyjen määrärahojen peruutukset	155 003,69	401 685	401 684,95	0,00	100
12.39.10.	Muut sekalaiset tulot	4 125,16	6 689	6 689,15	0,00	100
Tuloarviotilit yhteensä		3 255 023,14	5 486 280	5 486 280,19	0,00	100

Pääluokan, momentin ja tilijaottelun numero, nimi ja määrärahalaji		Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2021 määrärahojen		Tilinpäätös 2021	Vertailu Talousarvio -Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2021	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2021	Käyttö vuonna 2021 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
23. Valtioneuvoston kanslia			17 940	17 940,00		17 940,00	0,00	119 750,00	119 750,00	74 750,00	45 000,00
23.01.25.	Terveet tilat 2028 (S3)							119 750,00	119 750,00	74 750,00	45 000,00
	23.01.25.1. Terveet tilat 2028 (KPY)							119 750,00	119 750,00	74 750,00	45 000,00
23.01.29.	Arvonlisäveromenot (A)		17 940	17 940,00		17 940,00	0,00				
24. Ulkoministeriön hallinnonala								143 000,00	143 000,00	0,00	143 000,00
24.90.68.	Itämeren, Barentsin ja arktisen alueen yhteistyö (S3)							143 000,00	143 000,00		143 000,00
25. Oikeusministeriön hallinnonala			4 228	1 649,44	2 578,56	4 228,00	0,00	0,00	4 000,00	1 421,44	2 578,56
25.01.01.	Oikeusministeriön toimintamenot (nettob) (S2)		4 000	1 421,44	2 578,56	4 000,00	0,00		4 000,00	1 421,44	2 578,56
25.01.29.	Oikeusministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)		228	228,00		228,00	0,00				
28. Valtiovarainministeriön hallinnonala		81 000,00	11 285	11 284,50		11 284,50	0,00	81 000,00	81 000,00	47 018,75	33 981,25
28.01.29.	Valtiovarainministeriön hallinnonalan arvonlisäveromenot (A)		11 285	11 284,50		11 284,50	0,00				
28.70.22.	Hallinnon palveluiden digitalisoinnin tuki (S3)	81 000,00						81 000,00	81 000,00	47 018,75	33 981,25
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala		198 292 947,72	246 518 579	162 587 044,06	82 560 372,31	245 147 416,37	1 371 162,93	48 263 539,48	239 548 687,10	148 169 862,91	90 977 139,24
29.01.01.	Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (nettob) (S2)	500 000,00	60 000	54 612,02	5 387,98	60 000,00	0,00	352 070,71	412 070,71	301 676,85	5 387,98
	29.01.01.1. Toimintamenot (KPY)		60 000	54 612,02	5 387,98	60 000,00	0,00		60 000,00	54 612,02	5 387,98
	29.01.01.2. Koulutusvienti ja maakuvatyö	500 000,00		0,00		0,00	0,00	352 070,71	352 070,71	247 064,83	0,00
29.01.02.	Opetushallituksen toimintamenot (nettob) (S2)	66 956 000,00	65 471 000	52 613 037,31	12 857 962,69	65 471 000,00	0,00	10 870 699,91	76 341 699,91	63 481 617,64	12 857 962,69
	29.01.02.1. Toimintamenot	28 162 300,00	24 652 300	18 530 055,23	6 122 244,77	24 652 300,00	0,00	5 657 963,04	30 310 263,04	24 188 018,27	6 122 244,77

29.01.02.2. Kehittämis-, palvelu- ja hallintotehtävien sekä yhteiskunnan kansainvälistymisen edistäminen	23 142 000,00	25 942 000	19 419 929,64	6 522 070,36	25 942 000,00	0,00	5 002 679,77	30 944 679,77	24 420 489,83	6 522 070,36
29.01.02.2.01. Ruotsinkielisen ja muun vähälevikkisen oppimateriaalimyyntin liikeloudellisten suoritteiden hintojen alentaminen (EK) (enintään)		620 000	0,00	620 000,00	620 000,00	0,00		620 000,00	0,00	620 000,00
29.01.02.2.02. Avustukset vähälevikkisen ruotsinkielisen oppimateriaalin tuottamiseen (EK) (enintään)		80 000	80 000,00		80 000,00	0,00		80 000,00	80 000,00	0,00
29.01.02.2.03. Avustus saamelaiskäräjille saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen (EK)		1 000 000	500 000,00	500 000,00	1 000 000,00	0,00		1 000 000,00	500 000,00	500 000,00
29.01.02.2.04. Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksaminen (EK)		15 506 000	15 424 290,50	81 709,50	15 506 000,00	0,00		15 506 000,00	15 424 290,50	81 709,50
29.01.02.2.05. Kielitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano, auktorisoitujen kääntäjien koulutus ja tutkintojen kehittäminen sekä oikeustulkikirekisterin kehittäminen ja ylläpito (EK)		524 000	178 397,11	345 602,89	524 000,00	0,00		524 000,00	178 397,11	345 602,89
29.01.02.2.06. Suomalaisen koulutuksen tunnettuuden ja yhteistyön edistäminen (47 htv) (EK)		1 600 000	993 080,43	606 919,57	1 600 000,00	0,00		1 600 000,00	993 080,43	606 919,57
29.01.02.2.07. Opiskelija-, harjoittelija-, opettaja-, nuoriso- ja asiantuntijavaihto sekä virkamiesvaihtoon myönnettävät stipendit, apurahat ja avustukset (EK)		2 870 000	263 585,61	2 606 414,39	2 870 000,00	0,00		2 870 000,00	263 585,61	2 606 414,39
29.01.02.2.08. EU:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamien hankkeiden ja ohjelmien kansallinen rahoitus, monenkeskinen ja kahdensivlinen yhteistyö, korkeakoulutuksen tunnetuksi tekeminen, kansainvälistämistä edistävät apurahat sekä Saamelaisen korkeakoulun pohjoismainen tutkimustoiminta (EK) (enintään)		2 942 000	1 581 586,78	1 360 413,22	2 942 000,00	0,00		2 942 000,00	1 581 586,78	1 360 413,22
29.01.02.2.09. Eräät eduskunnan päättämät määrärahat		800 000	398 989,21	401 010,79	800 000,00	0,00		800 000,00	398 989,21	401 010,79

29.01.02.2.09.1. Luku- ja kirjoitustaidon parantamista edistävät toimenpiteet (EK) (enintään)		500 000	98 989,21	401 010,79	500 000,00	0,00		500 000,00	98 989,21	401 010,79
29.01.02.2.09.2. Rauhantöön ja globaalikasvatuksen vahvistaminen (EK) (enintään)		300 000	300 000,00		300 000,00	0,00		300 000,00	300 000,00	0,00
29.01.02.2.1. Ruotsinkielisen ja muun vähälevikkisen oppimateriaalimyyntin liiketaloudellisten tuotteiden hintojen alentaminen (EK) (enintään)	620 000,00		0,00		0,00	0,00	430 009,31	430 009,31	430 009,31	0,00
29.01.02.2.2. Avustukset vähälevikkisen ruotsinkielisen oppimateriaalin tuottamiseen (EK) (enintään)	80 000,00									
29.01.02.2.3. Avustus saamelaiskäräjille saamenkielisen oppimateriaalin tuottamiseen (EK)	500 000,00									
29.01.02.2.4. Opetustoimen ja varhaiskasvatuksen henkilöstökoulutuksesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksaminen (EK)	14 506 000,00						508 745,50	508 745,50	508 745,50	0,00
29.01.02.2.4.2. Henkilöstökoulutuksesta aiheutuvien menojen ja avustusten maksaminen muille	14 506 000,00						508 745,50	508 745,50	508 745,50	0,00
29.01.02.2.5. Kielitutkintojen kehittäminen ja toimeenpano, auktorisoitujen kääntäjien koulutus ja tutkintojen kehittäminen sekä oikeustulkikirekisterin kehittäminen ja ylläpito (EK)	524 000,00		0,00		0,00	0,00	465 497,21	465 497,21	465 497,21	0,00
29.01.02.2.6. Suomalaisen koulutuksen tunnettuuden ja yhteistyön edistäminen (47 htv) (EK)	1 600 000,00		0,00		0,00	0,00	444 191,26	444 191,26	444 191,26	0,00
29.01.02.2.7. Opiskelija-, harjoittelija-, opettaja-, nuoriso- ja asiantuntijavaihto sekä virkamiesvaihtoon myönnettävät stipendit, apurahat ja avustukset (EK)	2 870 000,00		0,00		0,00	0,00	1 697 818,74	1 697 818,74	1 697 818,74	0,00
29.01.02.2.8. EU:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamien hankkeiden ja ohjelmien kansallinen rahoitus, monenkeskinen ja kahdenvälinen yhteistyö, korkeakoulutuksen tunnetuksi tekeminen, kansainvälistämistä	1 942 000,00		0,00		0,00	0,00	956 417,75	956 417,75	954 298,17	0,00

	edistävät apurahat sekä Saamelaisen korkeakoulun pohjoismainen tutkimustoiminta (EK) (enintään)										
	29.01.02.2.9. Education Finland -ohjelman toimeenpano (EK) (enintään)	500 000,00						500 000,00	500 000,00	500 000,00	0,00
	29.01.02.3. Kopiointia, tallennusta ja käyttöoikeuksia koskeva tiedotus- ja selvitystoiminta (EK) (enintään)	14 676 700,00	14 676 700	14 659 619,10	17 080,90	14 676 700,00	0,00	10 535,45	14 687 235,45	14 670 154,55	17 080,90
	29.01.02.4. Osaamistason nostaminen ja jatkuvan oppimisen uudistaminen, EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelma (RRF pilari3) (EK) (varattu)	975 000,00	200 000	3 433,34	196 566,66	200 000,00	0,00	199 521,65	399 521,65	202 954,99	196 566,66
29.01.03.	Opetushallituksen yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (netto) (S2)	6 682 000,00	5 222 000	2 945 615,32	2 276 384,68	5 222 000,00	0,00	2 980 745,16	8 202 745,16	5 926 360,48	2 276 384,68
	29.01.03.1. Kansallinen koulutuksen arviointikeskus (EK) (enintään)	3 494 000,00	3 122 000	1 584 664,15	1 537 335,85	3 122 000,00	0,00	1 916 904,69	5 038 904,69	3 501 568,84	1 537 335,85
	29.01.03.2. Ylioppilastutkintolautakunnan kanslia (EK) (enintään)	3 188 000,00	2 100 000	1 360 951,17	739 048,83	2 100 000,00	0,00	1 063 840,47	3 163 840,47	2 424 791,64	739 048,83
29.01.04.	Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskuksen toimintamenot (S2)		49 100 000	50 356,57	49 049 643,43	49 100 000,00	0,00		49 100 000,00	50 356,57	49 049 643,43
	29.01.04.1. Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (KPY)		1 100 000	50 356,57	1 049 643,43	1 100 000,00	0,00		1 100 000,00	50 356,57	1 049 643,43
	29.01.04.2. Koulutus ja osaamispalvelut, kohderyhmien tavoittaminen, koulutuksen aikaiset tukitoimet, ennakointi ja osaamiskartoitus sekä kehittäminen ja kokeilut (EK) (enintään)		42 800 000	0,00	42 800 000,00	42 800 000,00	0,00		42 800 000,00	0,00	42 800 000,00
	29.01.04.3. Jatkuvan oppimisen uudistus, EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelma (RRF pilari3) (EK) (varattu)		5 200 000		5 200 000,00	5 200 000,00	0,00		5 200 000,00		5 200 000,00
29.01.21.	Kansainvälinen yhteistyö (S2)	7 500,00						4 467,15	4 467,15	792,55	0,00
29.01.29.	Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonalan arvonnäköveromenot (A)	9 972 552,51	10 383 932	10 383 931,68		10 383 931,68	0,00				
29.01.53.	Jatkuvan oppimisen ja osaamisen kehittäminen (S2)	50 000,00						46 859,92	46 859,92	46 859,92	0,00
29.10.01.	Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (netto) (S2)	36 245 000,00	42 260 000	29 134 007,24	13 125 992,76	42 260 000,00	0,00	14 282 229,82	56 542 229,82	43 416 237,06	13 125 992,76
	29.10.01.1. Kielikoulut	5 105 000,00	7 271 000	5 698 384,66	1 572 615,34	7 271 000,00	0,00	1 399 716,92	8 670 716,92	7 098 101,58	1 572 615,34
	29.10.01.2. VALTERI-koulu	24 931 372,00	26 764 000	16 150 711,43	10 613 288,57	26 764 000,00	0,00	12 541 603,06	39 305 603,06	28 692 314,49	10 613 288,57
	29.10.01.3. Koulukotien perusopetus	493 000,00	1 900 000	1 745 861,66	154 138,34	1 900 000,00	0,00	104 329,83	2 004 329,83	1 850 191,49	154 138,34
	29.10.01.4. Eurooppa-koulut	1 333 628,00	2 562 000	2 224 225,52	337 774,48	2 562 000,00	0,00	0,48	2 562 000,48	2 224 226,00	337 774,48

	29.10.01.5. Helsingin eurooppalainen koulu	3 183 000,00	3 763 000	3 314 823,97	448 176,03	3 763 000,00	0,00	236 579,53	3 999 579,53	3 551 403,50	448 176,03
	29.10.01.6. Suomalais-venäläisen koulun väliaikaiset tilajärjestelyt (EK) (enintään)	1 199 000,00								0,00	0,00
29.10.20.	Perusopetuksen, varhaiskasvatuksen ja vapaan sivistystyön yhteiset menot (S3)	2 835 096,00	2 339 075	1 222 152,78	1 116 922,22	2 339 075,00	0,00	4 723 729,78	7 062 804,78	3 395 163,42	3 618 340,59
	29.10.20.1. Perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen kokeilu-, tutkimus-, kehittämis-, koulutus- ja arviointihankkeet sekä muut yhteiset menot (KPY)	560 100,00	1 454 000	941 981,74	512 018,26	1 454 000,00	0,00	722 932,55	2 176 932,55	1 409 786,04	717 845,74
	29.10.20.1.01. Jakamaton (KPY)		22 000		22 000,00	22 000,00	0,00		22 000,00		22 000,00
	29.10.20.1.02. ePerusteiden, organisaatiopalvelun ja koodistopalvelun kehittäminen (KPY)		104 000	102 217,50	1 782,50	104 000,00	0,00		104 000,00	102 217,50	1 782,50
	29.10.20.1.03. Laajennettu oppivelvollisuus / ICT (KPY)		396 000	326 000,00	70 000,00	396 000,00	0,00		396 000,00	326 000,00	70 000,00
	29.10.20.1.04. Ohjaus ja kartoituspalvelut (KPY)		99 000		99 000,00	99 000,00	0,00		99 000,00		99 000,00
	29.10.20.1.05. Rahoituksen palvelut VALOS II (KPY)		273 000	53 547,01	219 452,99	273 000,00	0,00		273 000,00	53 547,01	219 452,99
	29.10.20.1.06. Koski Omadata - palvelun kehitys (KPY)		20 000		20 000,00	20 000,00	0,00		20 000,00		20 000,00
	29.10.20.1.07. MPASS ID -palvelun ylläpito (KPY)		400 000	399 848,11	151,89	400 000,00	0,00		400 000,00	399 848,11	151,89
	29.10.20.1.08. Perusopetuksen oppilaanohjauksen tukipalveluiden toimenpidekokonaisuus (selvitys- ja valmistelutyö) (KPY)		100 000	33 803,62	66 196,38	100 000,00	0,00		100 000,00	33 803,62	66 196,38
	29.10.20.1.09. Tehostetun henkilökohtaisen oppilaanohjauksen toimeenpanon tuki ja koordinaatio (KPY)		40 000	26 565,50	13 434,50	40 000,00	0,00		40 000,00	26 565,50	13 434,50
	29.10.20.1.1. Jakamaton (KPY)							145 968,00	145 968,00	145 968,00	0,00
	29.10.20.1.2. Yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toteuttamat arviointihankkeet (KPY)							200 983,28	200 983,28	151 682,51	0,00
	29.10.20.1.3. Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen strategisten tavoitteiden toteuttaminen (KPY)	190 000,00						150 663,79	150 663,79	63 085,53	87 578,26
	29.10.20.1.4. Valtakunnallinen varhaiskasvatuksen tietovaranto (VARDA) (KPY)	160 000,00						113 714,98	113 714,98	102 769,76	10 945,22

	29.10.20.1.5. Esi- ja perusopetuksen opintosuoritustietojen tiedonkeruun toteuttaminen (Koski) (KPY)	146 600,00						107 304,00	107 304,00		107 304,00
	29.10.20.1.6. Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen ePerusteiden kehittäminen sekä organisaatiopalvelun ja koodistopalvelun kehittäminen varhaiskasvatuksen, esi- ja perusopetuksen ja vapaan sivistystyön osalta (KPY)	63 500,00						4 298,50	4 298,50	4 298,50	0,00
	29.10.20.2. Vapaan sivistystyön ja sivistystyötä tekevien järjestöjen kehittämis-, tutkimus-, arviointi- ja seurantahankkeet, elinikäinen oppiminen ja kansainvälinen yhteistyö (KPY)		25 000	25 000,00		25 000,00	0,00		25 000,00	25 000,00	0,00
	29.10.20.2.2. Vapaassa sivistystyössä saavutettu osaaminen Koski-tietovarantoon (KPY)		25 000	25 000,00		25 000,00	0,00		25 000,00	25 000,00	0,00
	29.10.20.3. Lukiokoulutuksen sekä siihen liittyvien kokeilu-, tutkimus-, kehittämis- ja arviointihankkeista aiheutuvien menojen ja avustusten maksaminen (EK) (enintään)	325 120,00						561 346,13	561 346,13	400 516,21	160 829,92
	29.10.20.4. Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma (EK)	306 500,00	595 000	196 295,11	398 704,89	595 000,00	0,00	136 861,20	731 861,20	287 876,56	443 984,64
	29.10.20.4.1. Jakamaton	82 500,00									
	29.10.20.4.2. Aikuiskoulutukseen ja elinikäiseen oppimiseen liittyvä EU- ja kansainvälinen yhteistyö	50 000,00									
	29.10.20.4.3. Vapaassa sivistystyössä saavutettu osaaminen Koski-tietovarantoon (KPY)	159 000,00						121 861,20	121 861,20	78 653,95	43 207,25
	29.10.20.4.4. Arviointia koskevan oppaan laatiminen sekä valtakunnallisten koulutuspäivien järjestäminen (KPY)	15 000,00						15 000,00	15 000,00	12 927,50	2 072,50
	29.10.20.5. Varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma (EK)	1 000 000,00	265 075	58 875,93	206 199,07	265 075,00	0,00	786 456,00	1 051 531,00	751 675,93	299 855,07
	29.10.20.6. Perusopetuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma (EK)	335 376,00						2 285 179,10	2 285 179,10	373 563,52	1 911 615,58
	29.10.20.7. Varhaiskasvatuksen laatu- ja tasa-arvo-ohjelma (EK)	308 000,00						230 954,80	230 954,80	146 745,16	84 209,64
29.10.30.	Valtionosuus ja -avustus esi- ja perusopetuksen ja varhaiskasvatuksen käyttökustannuksiin (A)	28 497 601,28	27 924 000	26 708 510,27		26 708 510,27	1 215 489,73				

29.10.30.08. Varhaiskasvatuksen ja esi- ja perusopetuksen digitalisaation kehittäminen ja edistäminen, alueellisen ja yksilöllisen yhdenvertaisuuden tukeminen sekä kansainvälinen toiminta (EK) (enintään)		3 800 000	3 786 814,00		3 786 814,00	13 186,00				
29.10.30.09. Kaksikielisen opetuksen järjestäminen sekä kielikylpytoiminta (EK) (enintään)		842 000	842 000,00		842 000,00	0,00				
29.10.30.10. Kerhotoiminnan tukeminen (EK) (enintään)		2 865 000	2 859 090,00		2 859 090,00	5 910,00				
29.10.30.11. Suomen ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen mukaisiin menoihin (KPY)	699 727,00	332 000	306 203,27		306 203,27	25 796,73				
29.10.30.11.2. OPH:n jakamat avustukset opetuksen järjestäjille	699 727,00									
29.10.30.12. Saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen (EK) (enintään)	145 000,00	110 000	65 231,00		65 231,00	44 769,00				
29.10.30.12.1. Opetushallituksen käytettäväksi	145 000,00									
29.10.30.13. Vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä sekä heidän muun opetuksensa tukeminen (EK) (enintään)	5 533 000,00	19 975 000	18 849 172,00		18 849 172,00	1 125 828,00				
29.10.30.14. Kaksikielisen opetuksen järjestäminen sekä kielikylpytoiminta (EK) (enintään)	842 000,00									
29.10.30.17. Kerhotoiminnan tukeminen (EK) (enintään)	2 858 490,00									
29.10.30.18. Suomen ja Ruotsin välillä yhteistyöstä ulkomaanopetuksen alalla tehdyn sopimuksen mukaisiin menoihin (KPY)	297 620,28									
29.10.30.19. Saamenkielisten ja romanikielisten oppilaiden äidinkielen opetuksen järjestämiseen (EK) (enintään)	74 976,00									
29.10.30.20. Vieraskielisten oppilaiden äidinkielen ja suomi/ruotsi toisena kielenä sekä heidän muun opetuksensa tukeminen (EK) (enintään)	17 509 454,00									
29.10.30.28. Avustukset ylioppilaskokeen uusimisesta	537 334,00									

	aiheutuviin lisäkustannuksiin (EK) (enintään)										
29.10.31.	Valtionosuus ja -avustus vapaan sivistystyön oppilaitosten käyttökustannuksiin (A)	29 050 501,00	12 232 000	12 231 971,00		12 231 971,00	29,00				
	29.10.31.2. Valtionavustukset (EK) (enintään)	29 050 501,00	12 232 000	12 231 971,00		12 231 971,00	29,00				
	29.10.31.2.1. Ylimääräiset avustukset (KPY)	100 000,00	100 000	100 000,00		100 000,00	0,00				
	29.10.31.2.1.2. Kansanopistot (KPY)	50 000,00	50 000	50 000,00		50 000,00	0,00				
	29.10.31.2.1.3. Kesäyliopistot (KPY)		50 000	50 000,00		50 000,00	0,00				
	29.10.31.2.1.4. Kesäyliopistot (KPY)	50 000,00									
	29.10.31.2.2. Laatu- ja kehittämisavustukset kansalaisopistoissa (KPY)	1 098 625,00	1 099 000	1 098 971,00		1 098 971,00	29,00				
	29.10.31.2.3. Opintoseteliavustukset (KPY)	2 216 000,00	2 216 000	2 216 000,00		2 216 000,00	0,00				
	29.10.31.2.3.1. Kansalaisopistot (KPY)	1 000 000,00	1 000 000	1 000 000,00		1 000 000,00	0,00				
	29.10.31.2.3.2. Kansanopistot (KPY)	1 066 000,00	1 066 000	1 066 000,00		1 066 000,00	0,00				
	29.10.31.2.3.3. Opintokeskukset (KPY)	150 000,00	150 000	150 000,00		150 000,00	0,00				
	29.10.31.2.4. Nuorisotakuun opintoseteliavustukset (KPY)	1 903 000,00	1 903 000	1 903 000,00		1 903 000,00	0,00				
	29.10.31.2.4.1. Kansalaisopistot (KPY)	863 000,00	863 000	863 000,00		863 000,00	0,00				
	29.10.31.2.4.2. Kansanopistot (KPY)	1 040 000,00	1 040 000	1 040 000,00		1 040 000,00	0,00				
	29.10.31.2.6. Jatkuvan oppimisen vahvistaminen (KPY)	7 444 500,00	1 914 000	1 914 000,00		1 914 000,00	0,00				
	29.10.31.2.7. Koronavirustilanteesta johtuvat tukitoimet, LTA 3 (KPY)	16 288 376,00	5 000 000	5 000 000,00		5 000 000,00	0,00				
29.10.51.	Valtionavustus järjestöille (K)	1 526 000,00	1 526 000	1 526 000,00		1 526 000,00	0,00				
	29.10.51.1. Valtionavustus yleissivistävän koulutuksen järjestöille (EK)	1 526 000,00	1 526 000	1 526 000,00		1 526 000,00	0,00				
	29.10.51.1.1. Valtionavustus yleissivistävän koulutuksen järjestöille (KPY)	240 000,00	271 000	271 000,00		271 000,00	0,00				
	29.10.51.1.2. Suomi-koulujen toiminnan tukeminen (KPY)	725 000,00	729 000	729 000,00		729 000,00	0,00				
	29.10.51.1.3. Kansanvalistusseuran ylläpitämän Etäkoulu Kulkurin ja kotiperuskoulu/hemgrundskola- toiminnan tukeminen (KPY)	398 000,00	398 000	398 000,00		398 000,00	0,00				
	29.10.51.1.4. Kesälukioseura ry (KPY)	163 000,00	128 000	128 000,00		128 000,00	0,00				
29.20.01.	Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (netto) (S2)	8 105 000,00	8 453 000	6 454 474,30	1 998 525,70	8 453 000,00	0,00	2 059 690,58	10 512 690,58	8 514 164,88	1 998 525,70
	29.20.01.1. Toimintamenot	5 705 000,00	6 053 000	4 054 474,30	1 998 525,70	6 053 000,00	0,00	2 059 690,58	8 112 690,58	6 114 164,88	1 998 525,70

	29.20.01.2. Liiketaloudellisten suoritteiden hintojen alentaminen (EK) (enintään)	2 400 000,00	2 400 000	2 400 000,00		2 400 000,00	0,00		2 400 000,00	2 400 000,00	0,00
29.20.21.	Ammatillisen koulutuksen ja lukiokoulutuksen yhteiset menot (S3)	5 744 111,00	17 055 073	16 250 519,77	804 552,85	17 055 072,62	0,00	12 631 636,24	29 686 708,86	22 733 654,33	6 719 901,41
	29.20.21.1. Jakamaton	3 948 111,00	259 073	144 659,09	114 413,53	259 072,62	0,00	10 630 760,49	10 889 833,11	4 804 560,22	6 029 762,09
	29.20.21.2. Alkuperäiskarjan geenipankkitoiminta (KPY)	96 000,00	96 000	96 000,00		96 000,00	0,00	232 428,12	328 428,12	300 851,54	0,00
	29.20.21.3. Pohjoiskalotin koulutussäätiön työvoimakoulutus (EK) (enintään)	1 700 000,00	1 700 000	1 009 860,68	690 139,32	1 700 000,00	0,00	1 568 447,63	3 268 447,63	2 428 242,57	690 139,32
	29.20.21.4. Koronavirustilanteen johdosta lukiokoulutuksessa tarvittavat tukitoimet osaamisvajeiden paikkaamiseksi ja opiskelijoiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi, LTA 3 (EK) (enintään)	0,00	15 000 000	15 000 000,00		15 000 000,00	0,00		15 000 000,00	15 000 000,00	0,00
	29.20.21.6. Auktorisoidun kääntäjän ja valtionhallinnon kielitutkinto - ilmoittautumisjärjestelmä (KPY)							200 000,00	200 000,00	200 000,00	0,00
29.20.35.	Valtionosuus ja -avustus lukiokoulutuksen käyttökustannuksiin (A)		1 775 000	1 768 856,00		1 768 856,00	6 144,00				
	29.20.35.03. Valtionavustukset innovatiivisiin oppimisympäristöihin, digitaalisiin koulutuspalveluihin yms. sekä kansainväliseen toimintaan (EK) (enintään)		1 775 000	1 768 856,00		1 768 856,00	6 144,00				
29.40.20.	Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot (S3)	720 375,00	325 000	0,00	325 000,00	325 000,00	0,00	11 410,21	336 410,21	2 979,21	325 000,00
	29.40.20.1. Korkeakoululaitoksen ja tieteen yhteiset menot	720 375,00	325 000	0,00	325 000,00	325 000,00	0,00	11 410,21	336 410,21	2 979,21	325 000,00
	29.40.20.1.1. Jakamaton	149 375,00	200 000		200 000,00	200 000,00	0,00	2 979,21	202 979,21	2 979,21	200 000,00
	29.40.20.1.2. Opintopolku (KPY)	406 000,00	66 000	0,00	66 000,00	66 000,00	0,00		66 000,00	0,00	66 000,00
	29.40.20.1.3. Koski-oppijan palvelut (KPY)	98 000,00	49 000		49 000,00	49 000,00	0,00	8 431,00	57 431,00	0,00	49 000,00
	29.40.20.1.4. Yhteiskäyttöiset palvelut (KPY)	67 000,00	10 000		10 000,00	10 000,00	0,00		10 000,00		10 000,00
29.80.34.	Valtionosuus ja -avustus taiteen perusopetuksen käyttökustannuksiin (A)		850 000	850 000,00		850 000,00	0,00				
	29.80.34.02. Avustukset opetustuntikohtaista taiteen perusopetuksen valtionosuutta saaville opetuksen järjestäjille (EK) (enintään)		700 000	700 000,00		700 000,00	0,00				
	29.80.34.02.2. OPH:n jakamat avustukset opetuksen järjestäjille		700 000	700 000,00		700 000,00	0,00				

	29.80.34.03. Avustukset muille kuin opetustuntikohtaista valtionavustusta saaville taiteen perusopetuksen järjestäjille (EK) (enintään)		150 000	150 000,00		150 000,00	0,00				
	29.80.34.03.1. OPH:n jaettavaksi (EK) (enintään)		150 000	150 000,00		150 000,00	0,00				
29.80.50.	Eräät avustukset (S3)	600 000,00	1 000 000		1 000 000,00	1 000 000,00	0,00	300 000,00	1 300 000,00	300 000,00	1 000 000,00
	29.80.50.04. Lukuliikkeen toiminnan jatkaminen (KPY)		1 000 000		1 000 000,00	1 000 000,00	0,00		1 000 000,00		1 000 000,00
	29.80.50.4. Lukuliikkeen toiminnan jatkaminen (KPY)	600 000,00						300 000,00	300 000,00	300 000,00	0,00
29.80.52.	Rahapelitoiminnan tuotot taiteen edistämiseen (A)	323 000,00	305 000	236 653,11		236 653,11	68 346,89				
	29.80.52.05. Kulttuurin tuotanto ja levitys (KPY)	323 000,00	305 000	236 653,11		236 653,11	68 346,89				
	29.80.52.05.1. Luova Eurooppa - ohjelman hallinnointi ja kansallinen vastinrahoitus	323 000,00	305 000	236 653,11		236 653,11	68 346,89				
29.90.50.	Rahapelitoiminnan tuotot urheilun ja liikuntakasvatukseen edistämiseen (A)	121 210,93	67 500	19 428,37		19 428,37	48 071,63				
	29.90.50.05. Kansainväliseen yhteistyöhön (KPY)	77 500,00	67 500	19 428,37		19 428,37	48 071,63				
	29.90.50.05.1. Jakamaton (KPY)	10 000,00									
	29.90.50.05.2. Kansainväliseen yhteistyöhön Opetushallituksen käytettäväksi	67 500,00	67 500	19 428,37		19 428,37	48 071,63				
	29.90.50.08. Liikunnallisen elämäntavan edistämiseen (KPY)	43 710,93									
	29.90.50.08.1. Liikkuva perhe, varhaiskasvatus, koulu & opiskelu-toimintaan (KPY)	43 710,93									
29.91.50.	Rahapelitoiminnan tuotot nuorisotyön edistämiseen (A)	357 000,00	170 000	136 918,32		136 918,32	33 081,68				
	29.91.50.07. Kokeilu, kehittäminen, tutkimus ja kansainvälinen yhteistyö (KPY)		170 000	136 918,32		136 918,32	33 081,68				
	29.91.50.07.6. European Solidarity Corps - kansallinen vastinrahoitus (KPY)		170 000	136 918,32		136 918,32	33 081,68				
	29.91.50.08. Kansainvälinen yhteistyö (KPY)	357 000,00									
	29.91.50.08.2. Kansainväliseen yhteistyöhön Opetushallituksen käytettäväksi (KPY)	257 000,00									
	29.91.50.08.3. European Solidarity Corps - kansallinen vastinrahoitus (KPY)	100 000,00									

32. Työ- ja elinkeinoministeriön hallinnonala	47 391,14	47 840	39 039,98	8 800,00	47 839,98	0,00	0,00	47 839,98	39 039,98	8 800,00
32.30.51. Julkiset työvoima- ja yrityspalvelut (S2)	47 391,14	39 040	39 039,98		39 039,98	0,00		39 039,98	39 039,98	0,00
32.30.51.07. Palkkatuetty työ, valtionhallinto (KPY)	47 391,14	39 040	39 039,98		39 039,98	0,00		39 039,98	39 039,98	0,00
32.50.03. Kotoutumisen ja työvoiman maahanmuuton edistäminen (S2)		8 800		8 800,00	8 800,00	0,00		8 800,00		8 800,00
33. Sosiaali- ja terveysministeriön hallinnonala	23 345,68	197 174	20 174,32	177 000,00	197 174,32	0,00	0,00	177 000,00	0,00	177 000,00
33.03.31. Hyvinvoinnin ja terveyden edistäminen (S3)		177 000		177 000,00	177 000,00	0,00		177 000,00		177 000,00
33.03.31.01. Lapsi- ja perhepalveluiden muutosohjelman jatko		177 000		177 000,00	177 000,00	0,00		177 000,00		177 000,00
33.20.50. Valtionosuus työttömyysetuuksien ansioturvasta ja vuorottelukorvauksesta (A)	2 197,52	7 623	7 623,47		7 623,47	0,00				
33.20.50.01. Palkkatuetty työ, valtionhallinto	2 197,52	7 623	7 623,47		7 623,47	0,00				
33.20.52. Valtionosuus työttömyysetuuksien perusturvasta (netto) (A)	21 148,16	12 551	12 550,85		12 550,85	0,00				
33.20.52.01. Palkkatuetty työ, valtionhallinto	21 148,16	12 551	12 550,85		12 550,85	0,00				
Määrärahatilit yhteensä	198 444 684,54	246 797 046	162 677 132,30	82 748 750,87	245 425 883,17	1 371 162,93	48 607 289,48	240 121 277,08	148 332 093,08	91 387 499,05

Opetushallituksen talousarvion toteutumalaskelman tiedot valtuuksista ja niiden käytöstä momentin tarkkuudella

Valtuudet ja niiden käyttö (1 000 €) ¹⁾								Valtuuksien käytöstä aiheutuneet talousarviomenot ja määrärahatarve (1 000 €)					
Momentti (numero ja nimi), johon valtuus liittyy ²⁾	Aikaisempien vuosien valtuuksien käyttö ³⁾	Vuoden 2021 valtuudet						Talousarvio- menot 2021	Määräraha- tarve 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
		Uudet valtuudet	Uusitut valtuudet	Valtuudet yhteensä	Käytetty	Käyttä mättä	Uusittu v. 2022 TA:ssa						
29.10.01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (smr 2 v)	6 810	0	0	0	0	0	0	1 220	0	0	0	0	0
Aikaisempien vuosien valtuudet	6 810							1 220	0				0
Vuonna 2021 käytettävissä olleet valtuudet													
Yhteensä	6 810	0	0	0	0	0	0	1 220	0	0	0	0	0

3 Opetushallituksen tuotto- ja kululaskelma

	1.1.2021-31.12.2021		1.1.2020-31.12.2020	
TOIMINNAN TUOTOT				
Maksullisen toiminnan tuotot	17 901 503,31		14 947 323,65	
Vuokrat ja käyttökorvaukset	445 179,84		262 708,53	
Muut toiminnan tuotot	<u>13 842 549,41</u>	32 189 232,56	<u>27 952 713,56</u>	43 162 745,74
TOIMINNAN KULUT				
Aineet, tarvikkeet ja tavarat				
Ostot tilikauden aikana	4 092 621,21		3 250 799,58	
Varastojen lisäys (-) tai vähennys (+)	4 022,49		5 237,93	
Henkilöstökulut	82 542 845,51		80 777 999,21	
Vuokrat	17 006 591,33		15 589 709,33	
Palvelujen ostot	30 614 355,02		29 508 896,72	
Muut kulut	16 274 582,04		16 633 820,83	
Valmisteverastojen lisäys (-) tai väh. (+)	-27 584,18		5 827,93	
Valmistus omaan käyttöön (-)	-9 047,40		0,00	
Poistot	<u>400 326,72</u>	<u>-150 898 712,74</u>	<u>426 351,03</u>	<u>-146 198 642,56</u>
JÄÄMÄ I		-118 709 480,18		-103 035 896,82
RAHOITUSTUOTOT JA -KULUT				
Rahoitustuotot	141 885,63		80 593,35	
Rahoituskulut	<u>-1 770,00</u>	140 115,63	<u>-5 742,62</u>	74 850,73
SATUNNAISET TUOTOT JA KULUT				
Satunnaiset tuotot	81,35		13,67	
Satunnaiset kulut	<u>-62,87</u>	<u>18,48</u>	<u>-14 488,26</u>	<u>-14 474,59</u>
JÄÄMÄ II		-118 569 346,07		-102 975 520,68
SIIRTOTALOUDEN TUOTOT JA KULUT				
Tuotot				
Siirtotalouden tuotot paikallishallinnolta	13 268 772,00		12 582 564,00	
Siirtotalouden tuotot EU:n toimielimiltä ja muilta elimiltä	27 042 131,30		38 428 299,07	
Muut siirtotalouden tuotot ulkomailta	<u>3 822 802,85</u>	44 133 706,15	<u>5 193 285,09</u>	56 204 148,16
Kulut				
Siirtotalouden kulut paikallishallinnolle	62 544 993,45		59 492 512,12	
Siirtotalouden kulut elinkeinoelämälle	4 554 693,08		22 843 530,78	
Siirtotalouden kulut voittoa tavoittelemattomille yhteisöille	25 234 516,78		60 699 504,46	
Siirtotalouden kulut kotitalouksille	815 126,65		878 325,64	
Muut siirtotalouden kulut ulkomaille	3 402 240,87		4 155 109,98	
Siirtotalouden kulut valtionhallinnolle	<u>17 039 658,61</u>	<u>-113 591 229,44</u>	<u>21 852 532,28</u>	<u>-169 921 515,26</u>
JÄÄMÄ III		-188 026 869,36		-216 692 887,78
TUOTOT VEROISTA JA PAKOLLISISTA MAKSUISTA				
Perityt arvonlisäverot	1 148 220,27		889 619,34	
Suoritetut arvonlisäverot	<u>-10 429 421,30</u>	<u>-9 281 201,03</u>	<u>-10 000 288,60</u>	<u>-9 110 669,26</u>
TILIKAUDEN TUOTTO-/KULUJÄÄMÄ		-197 308 070,39	-225 803 557,04	

4 Opetushallituksen tase

		31.12.2021	31.12.2020	
VASTAAVAA				
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
AINEETTOMAT HYÖDYKKEET				
Aineettomat oikeudet	12 962,75		0,00	
Muut pitkävaikutteiset menot	<u>1 029 596,27</u>	1 042 559,02	<u>858 512,19</u>	858 512,19
AINEELLISET HYÖDYKKEET				
Rakennukset	745 239,01		787 814,86	
Rakennelmat	78 405,81		48 013,01	
Koneet ja laitteet	656 096,52		642 475,88	
Kalusteet	32 681,21		38 923,82	
Muut aineelliset hyödykkeet	<u>10 932,24</u>	1 523 354,79	<u>47 370,79</u>	1 564 598,36
KÄYTTÖOMAISUUSARVOPAPERIT JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET				
Käyttöomaisuusarvopaperit	100 000,00		100 000,00	
Muut pitkäaikaiset euromääräiset sijoitukset	<u>80 000 000,94</u>	<u>80 100 000,94</u>	<u>80 000 000,94</u>	<u>80 100 000,94</u>
KÄYTTÖOMAISUUS JA MUUT PITKÄAIKAISET SIOITUKSET YHTEENSÄ		82 665 914,75		82 523 111,49
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS				
VAIHTO-OMAISSUUS				
Valmiit tuotteet/Tavarat	<u>657 337,91</u>	657 337,91	<u>633 776,22</u>	633 776,22
PITKÄAIKAISET SAAMISET				
Pitkäaikaiset saamiset	<u>9 000,00</u>	9 000,00	<u>0,00</u>	0,00
LYHYTAIKAISET SAAMISET				
Myyntisaamiset	2 362 126,05		2 358 852,06	
Siirtosaamiset	368 548,57		357 397,97	
Muut lyhytaikaiset saamiset	<u>5 004 103,44</u>	7 734 778,06	<u>346 276,49</u>	3 062 526,52
RAHAT, PANKKISAAMISET JA MUUT RAHOITUSVARAT				
Kassatilit	462,34		4 341,74	
Kirjanpitoyksikön tulotilit	824,60		0,00	
Kirjanpitoyksikön menotilit	-1 335,46		-684,46	
Muut pankkitilit	42 641 324,06		42 076 544,34	
Muut rahat ja pankkisaamiset	<u>4 358 615,69</u>	<u>46 999 891,23</u>	<u>3 813 206,56</u>	<u>45 893 408,18</u>
VAIHTO- JA RAHOITUSOMAISUUS YHTEENSÄ		55 401 007,20		49 589 710,92
VASTAAVAA YHTEENSÄ		138 066 921,95	132 112 822,41	

		31.12.2021	31.12.2020	
VASTATTAVAA				
OMA PÄÄOMA				
VALTION PÄÄOMA				
Valtion pääoma 1.1.1998	8 817 337,77		8 817 337,77	
Edellisten tilikausien pääoman muutos	58 214 915,18		58 653 858,42	
Pääoman siirrot	196 631 953,99		225 364 613,80	
Tilikauden tuotto-/kulujäämä	<u>-197 308 070,39</u>	66 356 136,55	<u>-225 803 557,04</u>	67 032 252,95
RAHASTOJEN PÄÄOMAT				
Muut valtion rahastot ja lahjoitetut varat	<u>4 358 615,69</u>	4 358 615,69	<u>3 813 206,56</u>	3 813 206,56
VIERAS PÄÄOMA				
LYHYTAIKAINEN VIERAS PÄÄOMA				
Saadut ennakot	46 022 647,74		40 687 348,09	
Ostovelat	4 114 449,05		3 556 858,54	
Kirjanpitoyksiköiden väliset tilitykset	2 035 645,63		1 968 754,43	
Edelleen tilitettävät erät	1 969 301,71		2 021 265,50	
Siirtovelat	12 487 558,12		12 378 729,05	
Muut lyhytaikaiset velat	<u>722 567,46</u>	<u>67 352 169,71</u>	<u>654 407,29</u>	<u>61 267 362,90</u>
VIERAS PÄÄOMA YHTEENSÄ		67 352 169,71		61 267 362,90
VASTATTAVAA YHTEENSÄ		138 066 921,95	132 112 822,41	

Liitetiedot

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 1: Selvitys tilinpäätöksen laatimisperiaatteista ja vertailtavuudesta

Opetushallituksen yhteyteen on perustettu 1.9.2021 lukien uusi erillisyksikkö: Jatkuvan oppimisen ja työllisyyden palvelukeskus (682/2021).

RRF pilari3 rahoitusta kolmannessa lisätalousarviossa 5 400 000 euroa osana EU:n elpymis- ja palautumissuunnitelmaa (Euroopan unionin omien varojen järjestelmästä annettu neuvoston päätös 2020/2053).

Korona-avustuksia jaettiin yhteensä 20 000 000 euroa. (29.10.31.2.7. Koronavirustilanteesta johtuvat tukitoimet, LTA 3 (KPY), 29.20.21.4. Koronavirustilanteen johdosta lukiokoulutuksessa tarvittavat tukitoimet osaamisvajeiden paikkaamiseksi ja opiskelijoiden hyvinvoinnin vahvistamiseksi, LTA 3 (EK) (enintään))

Budjetoinnissa ei ole muilta osin tapahtunut olennaisia muutoksia, joilla olisi vaikutusta talousarvion toteutumalaskelmaan, tuotto- ja kululaskelman ja taseeseen tai niiden vertailtavuuteen.

Edellisenä vuonna Opetushallitus maksoi 17 milj. euron avustukset lukiokoulutuksen järjestäjille opiskelijoiden opintojen kertaamiseen ja tukitoimenpiteisiin. Tämä avustus sisältyy Opetushallituksen muihin tuottoihin vuonna 2020.

Suomalais-venäläisen koulun väliaikaiset tilajärjestelyt päättyivät 30.6.2021, kun koulu siirtyi 1.7.2021 uudisrakennukseen. Väliaikaisista tilajärjestelyistä aiheutuvan vuokrasopimuksen kustannuksiin myönnettiin talousarviossa 2017 valtuus. Valtuus myönnettiin ajalle 2017–2022 ja vuokramenot ovat vuositasona yhteensä enintään 1 135 000 euroa. Koulun tilajärjestelyissä ja vuokrasopimuksissa tapahtui kuitenkin muutoksia valtuuden myöntämisen jälkeen. Tästä johtuen Suomalais-venäläisen koulun vuokravaltuus on ylitetty tilinpäätöskaudella yhteensä 85 175,28 eurolla.

Valterin rahastoihin lisätty Maria Kuusenannonrahasto 65 957,97 euroa. Rahasto on lahjoitettu Mikael-koulun edeltäjälle ja jäänyt kirjanpidosta epähuomiossa. Sijoitusraportit ja tiliotteet on dokumentoitu kuukausittain. Rahaston varat on tuotu Opetushallituksen kirjanpitoon.

Opetushallitus on ottanut valtion yhteisen kustannuslaskentamallin käyttöön vuoden 2021 aikana. Toimintolaskenta on aikaisemmin toteutettu erillisessä järjestelmässä ja nyt Kieku-järjestelmässä. Valtion oppilaitosten osalta maksullisen toiminnan toimintolaskenta toteutetaan edelleen Kiekun ulkopuolella. Kustannusvastaavuuslaskelmissa on erillinen selitys vertailtavuudesta ja eroavaisuuksista.

Opetushallituksella ei ole ollut ulkomaanrahan määräisiä saamisia eikä velkoja.

Tilinpäätöstä laadittaessa on noudatettu samoja arvostus- ja jaksotusperiaatteita, kuin aiemminkin. Menot ja tulot on kirjattu suoriteperusteisesti noudattaen jatkuvuuden periaatetta.

Koronapandemia näkyy Opetushallituksen tilinpäätöslaskelmissa niin valtion avustusten kohdentumisena, että vaikutuksina tulo- ja menokertymiin. Toimintakertomuksen kohdassa Tilinpäätösanalyysi on yksityiskohtainen selvitys tilivuodesta.

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 2: Nettoutetut tulot ja menot

Momentin numero ja nimi		Tilinpäätös 2020	Talousarvio 2021 (TA + LTA:t)	Talousarvion 2021 määrärahojen		Tilinpäätös 2021	Vertailu Talousarvio - Tilinpäätös	Siirtomäärärahoja koskevat täydentävät tiedot			
				käyttö vuonna 2021	siirto seuraavalle vuodelle			Edellisiltä vuosilta siirtyneet	Käytettävissä vuonna 2021	Käyttö vuonna 2021 (pl. peruutukset)	Siirretty seuraavalle vuodelle
25.01.01. Oikeusministeriön toimintamenot (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	0,00		1 421,44		4 000,00				1 421,44	
	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	0,00	4 000	1 421,44	2 578,56	4 000,00	0,00	0,00	4 000,00	1 421,44	2 578,56
29.01.01. Opetus- ja kulttuuriministeriön toimintamenot (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	500 000,00		54 612,02		60 000,00				301 676,85	
	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	500 000,00	60 000	54 612,02	5 387,98	60 000,00	0,00	352 070,71	412 070,71	301 676,85	5 387,98
29.01.02. Opetushallituksen toimintamenot (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	118 872 629,21	120 471 000	94 277 182,85		107 135 145,54				105 145 763,18	
	Bruttotulot	51 916 629,21	55 000 000	41 664 145,54		41 664 145,54				41 664 145,54	
	Nettomenot	66 956 000,00	65 471 000	52 613 037,31	12 857 962,69	65 471 000,00	0,00	10 870 699,91	76 341 699,91	63 481 617,64	12 857 962,69
29.01.03. Opetushallituksen yhteydessä toimivien viranomaisten toimintamenot (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	14 281 451,73	12 522 000	11 885 461,57		14 161 846,25				14 863 930,60	
	Bruttotulot	7 599 451,73	7 300 000	8 939 846,25		8 939 846,25				8 937 570,12	
	Nettomenot	6 682 000,00	5 222 000	2 945 615,32	2 276 384,68	5 222 000,00	0,00	2 980 745,16	8 202 745,16	5 926 360,48	2 276 384,68
29.10.01. Valtion yleissivistävän koulutuksen toimintamenot (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	56 416 152,46	62 760 000	51 167 026,44		64 293 019,20				65 449 342,42	
	Bruttotulot	20 171 152,46	20 500 000	22 033 019,20		22 033 019,20				22 033 105,36	
	Nettomenot	36 245 000,00	42 260 000	29 134 007,24	13 125 992,76	42 260 000,00	0,00	14 282 229,82	56 542 229,82	43 416 237,06	13 125 992,76
29.20.01. Valtion ammatillisen koulutuksen toimintamenot (nettob) (Siirtomääräraha 2 v)	Bruttomenot	9 715 736,70	10 013 000	8 462 874,50		10 461 400,20				10 522 565,08	
	Bruttotulot	1 610 736,70	1 560 000	2 008 400,20		2 008 400,20				2 008 400,20	
	Nettomenot	8 105 000,00	8 453 000	6 454 474,30	1 998 525,70	8 453 000,00	0,00	2 059 690,58	10 512 690,58	8 514 164,88	1 998 525,70
33.20.52. Valtionosuus	Bruttomenot	21 148,16		12 550,85		12 550,85					

työttömyysetuuksien perusturvasta (nettob) (Arviomääräraha)	Bruttotulot	0,00									
	Nettomenot	21 148,16	12 551	12 550,85		12 550,85	0,00				

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 3: Arviomäärärahojen ylitykset

Opetushallituksella ei ole ilmoitettavaa liitteessä 3.

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 4: Peruutetut siirretyt määrärahat

Pääluokan ja tilijaottelun numero ja nimi		Peruutettu	
		Tilijaottelu	Yhteensä
29. Opetus- ja kulttuuriministeriön hallinnonala			401 684,95
2019			290 884,89
29.10.20.1.2.	Yleissivistävän koulutuksen ja varhaiskasvatuksen Kansallisen koulutuksen arviointikeskuksen toteuttamat arviointihankkeet (KPY)	49 300,77	
29.20.21.1.	Jakamaton	55 510,80	
29.20.21.2.	Ammatillisen koulutuksen kehittäminen (KPY)	27 576,58	
29.20.21.3.	Työelämätoimikunnat (KPY)	150 065,74	
29.40.20.1.3.	Opettajat ja rehtorit Suomessa -julkaisu (KPY)	8 431,00	
2020			110 800,06
29.01.01.2.	Koulutusvienti ja maakuvatyö	105 005,88	
29.01.02.2.8.	EU:n ja Pohjoismaiden ministerineuvoston rahoittamien hankkeiden ja ohjelmien kansallinen rahoitus, monenkeskinen ja kahdenvälinen yhteistyö, korkeakoulutuksen tunnetuksi tekeminen, kansainvälistämistä edistävät apurahat sekä Saamelaisen korkeakoulun pohjoismaisen tutkimustoiminta (EK) (enintään)	2 119,58	
29.01.21.	Kansainvälinen yhteistyö (S2)	3 674,60	
Pääluokat yhteensä			401 684,95
2019			290 884,89
2020			110 800,06

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 5: Henkilöstökulujen erittely

	2021	2020
Henkilöstökulut	69 330 431,41	67 988 851,74
Palkat ja palkkiot	69 058 642,32	66 697 840,97
Tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Lomapalkkavelan muutos	271 789,09	1 291 010,77
Henkilösivukulut	13 212 414,10	12 789 147,47
Eläkekulut	11 767 603,43	11 357 509,68
Muut henkilösivukulut	1 444 810,67	1 431 637,79
Yhteensä	82 542 845,51	80 777 999,21
Johdon palkat ja palkkiot, josta	2 095 810,29	2 104 134,95
- tulosperusteiset erät	0,00	0,00
Luontoisedut ja muut taloudelliset etuudet	82 214,48	80 537,32
Johto	2 384,11	2 387,84
Muu henkilöstö	79 830,37	78 149,48

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 6: Suunnitelman mukaisten poistojen perusteet ja niiden muutokset

Opetushallituksella ei ole esitettävää liitteessä 6.

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 7: Kansallis- ja käyttöomaisuuden sekä muiden pitkävaikutteisten menojen poistot

Opetushallituksella ei ole esitettävää liitteessä 7.

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 8: Rahoitustuotot ja kulut

Rahoitustuotot	2021	2020	Muutos 2021-2020
Korot euromääräisistä saamisista	141 950,46	81 024,87	60 925,59
Muut rahoitustuotot	-64,83	-431,52	366,69
Rahoitustuotot yhteensä	141 885,63	80 593,35	61 292,28
Rahoituskulut	2021	2020	Muutos 2021-2020
Korot euromääräisistä veloista	1 481,81	5 379,15	-3 897,34
Muut rahoituskulut	288,19	363,47	-75,28
Rahoituskulut yhteensä	1 770,00	5 742,62	-3 972,62
Netto	140 115,63	74 850,73	65 264,90

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 9: Talousarvionaloudesta annetut lainat

Opetushallituksella ei ole eittettävää liitteessä 9.

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 10: Arvopaperit ja oman pääoman ehtoiset sijoitukset

Käyttö- ja rahoitusomaisuusarvopaperit

	Kappalemäärä	Markkina- arvo	31.12.2021			31.12.2020	
			Kirjanpitoarvo	Omistus- osuus %	Myyntioikeuksien alaraja %	Saadut osingot	Markkina- arvo
Julkisesti noteeraamattomat osakkeet ja osuudet							
			100 000,00			0,00	100 000,00
Oppiva Investi Oy	1 000		100 000,00	100,00		0,00	100 000,00
Osakkeet ja osuudet yhteensä			100 000,00			0,00	100 000,00

Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset

	Kirjanpitoarvo 31.12.2021	Kirjanpitoarvo 31.12.2020
Muut oman pääoman ehtoiset sijoitukset		
	80 000 000,94	80 000 000,94
Oppiva Invest Oy	80 000 000,94	80 000 000,94
Yhteensä	80 000 000,94	80 000 000,94

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 11: Taseen rahoituserät ja velat

31.12.2021	Vaihtuvakorkoiset			Kiinteäkorkoiset			Yhteensä
	Alle	1-5	Yli	Alle	1-5	Yli	
	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	1 vuosi	vuotta	5 vuotta	
Vastaavien rahoituserät							
Rahat, pankkisaamiset ja muut rahoitusvarat				46 999 891,23		46 999 891,23	
Yhteensä				46 999 891,23		46 999 891,23	

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 12: Valtiontakaukset, -takuut sekä muut monivuotiset vastuut

Muut monivuotiset vastuut

Valtion talousarvion yksityiskohtaisten perustelujen yleisten määräysten kohdan Toimintamenomäärärahat perusteella tehdyt tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset

€	Talousarvio- menot 2021	Määräraha- tarve 2022	Määräraha- tarve 2023	Määräraha- tarve 2024	Määräraha- tarve myöhemmin	Määräraha- tarve yhteensä
Tavanomaiset sopimukset ja sitoumukset yhteensä	15 297 145,40	20 280 022,05	3 161 906,99	1 060 682,46	0,00	24 502 611,49

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 13: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Rahaston nimi	Varat 31.12.2021	Varat 31.12.2020	Käyttötarkoitus
Allmänna donatioensfonden vid Svenska skolan för synskadade	4 002 444,82	3 526 306,15	Valteri-koulu Silla, Svenska skolan för synskadade
			Testamenttien tahdon mukaisesti oppilaiden hyvinvointiin, vapaa- aikatoiminnan järjestämiseen yms.
Hilja Iivanaisen rahasto	127 407,93	133 289,20	Valteri-koulu Onerva
			Varojen tarkoituksena on tukea koulun oppilaiden opetusta, kasvatusta ja kuntoutusta (testamentti 18.1.1990)
Heta Lintumäen rahasto	70 563,85	65 934,88	Valteri-koulu Onerva
			Varoja käytetään oppilaiden koulutukseen, kuten järjestämällä opintomatkoja ja retkiä sekä antamalla stipendejä (testamentti 26.5.1986)
LEB-liikuntarahasto	15 603,75	16 601,35	Valteri-koulu Onerva
			Varoja käytetään koulun oppilaiden opintovälineiden tai leikkikalujen hankkimiseen, käsityötoimintaan tai liikuntaan.
Kuopion sokeainkoulun lahjoitusvarat	76 637,37	71 074,98	Valteri-koulu Onerva
			Varoja käytetään lahjakkaiden, mutta varattomien oppilaiden avustamiseen, musiikin ja muiden aineiden opiskelussa. Koulun varustamiseen opetus-, leikki- ja urheiluvälineillä. Koulun entisten oppilaiden tilapäinen avustaminen sokeainkirjojen ja työvälineiden hankinnassa tai joissakin erityisen vaikeissa sairaustapauksissa.
Maria Kuusenannonrahasto	65 957,97	*)	Valteri-koulu Mikael

			Kuurojen oppilaiden opiskelua edistävään toimintaan, virkistystoimintaan ja vaikeassa sosiaalisessa asemassa olevien oppilaiden auttamiseen.
Yhteensä	4 358 615,69	3 813 206,56	

*) Rahastoa ei ole ilmoitettu liitteellä v 2020.

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 14: Taseeseen sisältyvät rahastoidut varat

Opetushallituksella ei ole esitettävää liitteessä 14.

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 15: Velan muutokset

Opetushallituksella ei ole esitettävää liitteessä 15.

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 16: Velan maturiteettijakauma ja duraatio

Opetushallituksella ei ole esitettävää liitteessä 16.

Opetushallituksen tilinpäätöksen liite 17: Oikeiden ja riittävien tietojen antamiseksi tarvittavat muut tiedot

Opetushallituksella ei ole esitettävää liitteessä 17.

Liite 18. Opetushallituksen (virasto ja erillisyyksiköt) ja valtion oppilaitosten henkilöstöä koskevat tunnusluvut

Opetushallitus		OPH 2020	Karvi 2020	YTL 2020	Yht. 2020	OPH 2021	Karvi 2021	YTL 2021	JOTPA 2021	Yht. 2021
1 NYKYISET HENKILÖSTÖRESURSSIT										
1.1 HENKILÖSTÖMÄÄRÄ										
Henkilöstömäärä vuoden lopussa	hlöä	351	53	25	429	369	54	25	2	450
1.1 HENKILÖTYÖVUODET-	htv	342,2	50,8	24,7	417,7	357,5	53,5	24,5	0,4	435,8
Toimintamenomomentilta	htv	335,3	49,9	24,7	409,9	317,6	47,8	24,7	0,4	390,5
Henkilötyövuodet, ulkomaa lehtorit	htv				14,4					14,6
1.3 PALVELUSSUHDERAKENNE										
Henkilöstöryhmäjakauma										
- johto	%	2,3		4,0	2,1	1,9	1,9	4,0	50,0	2,2
- esimiehet	%	5,7	7,5		5,6	6,5	7,4			6,2
- asiantuntijat	%	74,4	84,9	56,0	74,6	76,4	79,6	60,0	50,0	75,8
- toimihenkilöt	%	16,8	5,7	40,0	16,8	13,8	11,1	36,0		14,7
- harjoittelijat	%	0,9	1,9		0,9	1,4				1,1
Sukupuolijakauma										
- miehet	%	21,7	18,9	44,0	22,6	22,2	16,7	44,0		22,7
- naiset	%	78,3	81,1	56,0	77,4	77,8	83,3	56,0	100,0	77,3
Vakinaiset										
- miehet	vakinaisista	21,6	19,4	40,9	22,6	20,6	21,9	43,5		22,2
- naiset	vakinaisista	78,4	80,6	59,1	77,4	79,4	78,1	56,5		77,8
Määräaikaiset (ei taustavirkaa valtiolla)										
- miehiä	määräaikaisista	22,0	18,2	66,7	22,7	29,4	9,1	50,0		24,5
- naisia	määräaikaisista	78,0	81,8	33,3	77,3	70,6	90,9	50,0	100,0	75,5
- määräaikaisia	asiantuntijoista	13,4	46,7	14,3	18,1	18,0	41,9	13,3	100,0	21,1
Kokoaikaiset										
- miehiä	kokoaikaisista	22,7	19,2	44,0	23,6	22,9	17,0	45,5		23,3
- naisia	kokoaikaisista	77,3	80,8	56,0	76,4	76,5	83,0	54,5	100,0	76,7
Osa-aikaiset										
- miehiä	osa-aikaisista	8,0			7,7	9,1		33,3		11,5
- naisia	osa-aikaisista	92,0	100,0		92,3	90,9	100,0	66,7		88,5
1.4 TYÖVOIMAKUSTANNUKSET										
Tehdyn työajan %-osuus säänn. vuosityöajasta	%	83,4	84,8	85,3	83,7	83,4	85,5	84,4	94,5	83,7
Työvoimakustannukset yhteensä:	tuhatta €	21 572	3 252	1 491	26 489	23 708	3 562	1 551	34	28 855
- Palkkasumma (tehty työaika + välilliset)	tuhatta €	18 239	2 726	1 248	22 213	19 891	2 984	1 299	28	24 202
- Välilliset palkat	tuhatta €	3 783	531	248	4 584	4 399	594	260	0,9	5 253
- Sosiaaliturvamaksut	tuhatta €	3 014	456	210	3 702	3 375	511	223	5	4 113
- Muut välilliset työvoimakustannukset	tuhatta €	467	70	32	573	444	67	29	0,6	540
- Välilliset työvoimakustannukset yhteensä	tuhatta €	7 264	1 057	491	8 860	8 217	1 172	511	6	9 906
- Välilliset työvoimakust./Tehdyn työajan	%	51 %	48 %	49 %	50 %	53 %	49 %	49 %	22 %	52 %
Henkilötyövuoden hinta	€	63 287	64 212	60 409	63 488	65 919	66 622	63 355	86 367	66 207
- Keskimääräinen kuukausipalkka (säännöllisen työajan ansio)	€	4 341	4 458	3 987	4 333	4 533	4 496	4 146	5 736	4 507
2 HENKILÖSTÖTARVE										
2.1 PALVELUSSUHTEN KESTO										
Rekrytoinnit / vakinaisiksi	henkilöä	25	1	1	27	57 / 22	3	-	1	61 / 22
Lähtövaihtuvuuden syyt										
- Poistuma yhteensä (vuoden alun henk.)	%	10,3	11,3	16,0	10,7	14,6	16,7	8,0		14,4
- Luonnollinen poistuma (vuoden alun henk.)	%	2,0	1,9	0,0	1,9	3,8	0,0	0,0		3,1
- Muu poistuma (vuoden alun henk.)	%	8,3	9,4	16,0	8,9	10,8	16,7	8,0		11,3
- Työkyvyttömyyseläkkeelle siirt. (vuoden alun henk.)	%	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0		0,0
Henkilöstön keskimääräinen palvelusaika	vuotta	10,9	2,2	2,5	9,2	11,3	2,4	2,9		9,7
2.2 IKÄRAKENNE JA ELÄKÖITYMINEN										
Henkilöstön keski-ikä vuoden lopussa	vuotta	48,8	44,6	46,6	48,1	47,8	45,7	46,8	45,5	47,5
45-v. ja vanhempien osuus henkilöstöstä	%	63,5	45,3	60,0	61,1	59,6	57,4	56,0	50,0	59,1
3 HENKILÖSTÖN MOTIVAATIO, OSAAMINEN JA TYÖKUNTO										
3.1 TYÖYHTEISÖN HYVINVOINTI JA TOIMINTAKYKY										
Virkistys ja liikunnan tukeminen	€/htv	408	386	202	393	344	0	9		281
Työterveyspalvelut										
- kustannukset (brutto, sis)	€/htv	1008	250	141	863	1052	577	513		959
Työtyytyväisyysindeksi (1-5)		3,41	3,74	3,74		3,52	3,79	3,73		
Sairauspoissaolot	tap./htv	1,4	1,0	0,8	1,3	3,1	2,5	2,3		3,0
	työpv/htv	4,2	2,4	1,8	3,9	10,0	8,8	8,9		9,6
3.2 KOULUTUSRAKENNE JA -INVESTOINNIT										
Koulutustasoindeksi (1-8)		6,2	6,6	5,7	6,3	6,4	6,9	5,6	7,0	6,4
Henkilöstökoulutus										
- työpäivä / henkilötyövuosi	työpv/htv	0,9	0,9	1,0	0,9	0,6	0,6	0,5		0,6
- koulutuskustannukset (sis.palkat)	€/htv	620	591	629	622	237	239	228	311	238
Henkilöstön koulutusjakauma (% koko henkilöstöstä)										
Perusaste	%	1,1			0,9	0,3				0,2
Toinen aste (entinen keskiaste)	%	7,4	1,9	28,0	7,9	5,7	5,6	32,0		7,1
Erikoisammattikoulutusaste	%			4,0	0,2	0,3		4,0		0,4
Alin korkea-aste	%	6,0	3,8	4,0	5,6	4,6	3,7	4,0		4,4
Alempi korkeakouluaste	%	13,1	9,4	8,0	12,4	15,2	9,3	8,0		14,0
Ylempi korkeakouluaste	%	61,3	52,8	44,0	59,2	63,7	55,6	40,0	100,0	61,6
Tutkijakoulutusaste	%	7,1	24,5	12,0	9,6	7,3	25,9	12,0		9,8
Tyhjä tai tuntematon	%	4,0	7,5		4,2	3,0				2,4

Valtion oppilaitokset		VALTERI-koulu		Suomalais-venäläinen koulu		Ranskalais-suomalainen koulu		Hgin eurooppalainen koulu		Meriturva		SAKK		Yhteensä	
		2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021	2020	2021
1 NYKYISET HENKILÖSTÖRESURSSIT															
1.1 HENKILÖSTÖMÄÄRÄ															
Henkilöstömäärä vuoden lopussa	hlöä	562	559	106	112	106	108	79	78	25	26	72	79	950	962
1.2 HENKILÖTYÖVUODET															
Henkilötyövuodet keskimäärin	htv	527	520	75	75	78	77	61	58	25	26	60	60	831	815
- toimintamenoista palkatut	htv	526	519	75	75	78	77	60,6	58	25	26	60	60	829	814
- kuntien maksamat	htv														
- muut (ml. tukityöllistetyt)	htv	1	1	0	0	0	0	0,4	0,0	0	0	0	0	2	1
1.3 PALVELUSSUHDERAKENNE															
Henkilöstöryhmäjakauma															
- Johto	%	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	1 %	4 %	4 %	1 %	1 %	1 %	1 %
- Esimiehet	%	5 %	6 %	4 %	4 %	4 %	4 %	1 %	1 %	8 %	8 %	4 %	4 %	4 %	5 %
- Opettajat	%	22 %	21 %	50 %	49 %	58 %	58 %	56 %	54 %	40 %	42 %	39 %	39 %	34 %	33 %
- Opetusta tukeva henkilöstö	%	56 %	57 %	10 %	11 %	7 %	6 %	10 %	8 %	0	0	4 %	4 %	37 %	36 %
- Sivutoimiset tuntiopettajat	%	1 %	1 %	27 %	28 %	21 %	23 %	23 %	24 %	0	0	8 %	9 %	9 %	9 %
- Muu henkilöstö	%	15 %	14 %	8 %	8 %	9 %	7 %	9 %	12 %	48 %	46 %	43 %	43 %	16 %	15 %
Sukupuolijakauma															
- Naiset	%	78 %	78 %	83 %	85 %	73 %	79 %	63 %	67 %	16 %	15 %	70 %	72 %	75 %	76 %
- Miehet	%	22 %	22 %	17 %	15 %	27 %	21 %	37 %	33 %	84 %	85 %	30 %	28 %	25 %	24 %
Vakinainen henkilöstö															
- Naiset	%	79 %	79 %	82 %	87 %	75 %	80 %	59 %	64 %	16 %	16 %	70 %	72 %	75 %	76 %
- Miehet	%	21 %	21 %	18 %	13 %	25 %	20 %	41 %	36 %	84 %	84 %	30 %	28 %	25 %	24 %
- Johto	hlöä	8	7	1	1	1	1	1	0	1	1	1	1	14	11
- Opettajat	hlöä	108	111	37	41	47	41	32	29	10	10	18	18	254	250
- Opetusta tukeva henkilöstö	hlöä	218	229	5	5	4	5	3	3	0	0	3	3	217	245
- Muu henkilöstö	hlöä	219	96	12	9	11	13	5	4	14	14	24	24	186	160
Määräaikaiset															
(ei taustavirkaa virastossa tai valtiolla)	hlöä	124	103	22	20	19	25	30	33	0	1	18	25	225	207
- Naiset	%	73 %	75 %	86 %	80 %	68 %	76 %	73 %	70 %	0 %	0 %	72 %	72 %	74 %	74 %
- Miehet	%	27 %	25 %	14 %	20 %	32 %	24 %	27 %	30 %	0 %	100 %	28 %	28 %	26 %	26 %
- opettajista määräaikaisia	hlöä	14	9	16	13	16	19	12	13	0	1	10	12	67	67
Kokoaikaiset															
- Naiset	%	77 %	78 %	83 %	85 %	75 %	78 %	65 %	69 %	16 %	15 %	73 %	74 %	74 %	75 %
- Miehet	%	23 %	22 %	17 %	15 %	25 %	22 %	35 %	31 %	84 %	85 %	27 %	26 %	26 %	25 %
Osa-aikaiset															
- Naiset	%	84 %	82 %	88 %	88 %	62 %	85 %	67 %	62 %	0 %	0 %	62 %	65 %	75 %	77 %
- Miehet	%	16 %	18 %	13 %	13 %	38 %	15 %	33 %	38 %	0 %	0 %	38 %	35 %	25 %	23 %
Sivutoimiset tuntiopettajat	hlöä	7	8	29	31	22	25	21	19	0	0	6	7	85	90
1.4 TYÖVOIMAKUSTANNUKSET															
Tehdyn työajan %-osuus säänn. vuosityöajasta	%	80,2	80,2	83,9	83,6	92,3	92,2	94,6	91,9	81,5	79,1	82,1	83,3		
Työvoimakustannukset yhteensä:	tuhat €	27 738	27 530	4 310	4 429	4 611	4 660	3 255	3 479	1 653	1 766	3 181	3 306	44 692	45 170
- Palkkasumma	tuhat €	23 030	22 888	3 600	3 648	3 827	3 876	2 699	2 878	1 386	1 464	2 692	2 780	36 890	37 534
- Välilliset palkat	tuhat €	5 142	5 031	680	702	449	467	238	320	300	346	577	570	6 993	7 436
- Sosiaaliturva	tuhat €	3 901	3 828	642	671	712	652	490	540	235	271	457	487	6 465	6 449
- Muut välilliset työvoimakustannukset	tuhat €	806	814	68	111	72	132	65	61	32	31	33	39	1 037	1 188
- Välilliset työvoimakustannukset yhteensä	tuhat €	9 849	9 673	1 390	1 484	1 233	1 251	793	921	567	648	1 067	1 095	14 495	15 072
- Välilliset työvoimakusta./Tehdyn työajan	%	55	54	48	50	37	37	32	36	52	58	50	50		
Henkilötyövuoden hinta															
- Keskimääräinen kuukausipalkka	€	52 598	52 810	57 616	59 472	59 604	61 284	57 204	59 528	66 333	68 063	52 624	54 069		
(säännöllisen työajan ansio)	€	3 475	3 538	3 886	3 971	4 216	4 166	3 887	4 077	4 463	4 531	3 570	3 645	3649	3726
2 HENKILÖSTÖTARVE															
2.1 PALVELUSSUHTEN KESTO															
Vaihtuvuus															
- Poistuma yhteensä	%	30,2	25,0	62,9	26,8	40,0	37,0	21,3	29,5	4,0	3,8	88,5	53,2	36,6	28,7
- Luonnollinen poistuma	%	3,0	2,9	1,3	1,8	1,3	0,9	1,6	1,3	0,0	0,0	1,7	0,0	2,4	2,1
- Muu poistuma	%	26,6	21,8	61,6	25,0	38,7	36,1	19,7	28,2	4,0	3,8	86,9	53,2	33,9	26,4
- Työkyvyttömyyseläkkeelle siirt.	%	0,6	0,4	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	0,4	0,2
Henkilöstön keskim. palvelusaika	vuotta	10		10		11,1		5,3		14		9		10	
2.2 IKÄRAKENNE JA ELÄKÖITYMINEN															
Henkilöstön keski-ikä vuoden lopussa	vuotta	47	47	49	48	48	48	43	44	51	51	50	51	47	47
45- ja yli vuotiaiden osuus henkilöstöstä	%	57 %	58 %	65 %	66 %	65 %	64 %	33 %	39 %	76 %	73 %	70 %	69 %	58 %	59 %
3 HENKILÖSTÖN MOTIVAATIO, OSAAMINEN JA TYÖKUNTO															
3.1 TYÖYHTEISÖN HYVINVOINTI JA															
Virkistys ja liikunnan tukeminen															
Työterveyshuolto	€/htv	139	49	156	118	313	279	86	77	200	227	83	0	150	81
- kustannukset (brutto)	€/htv	525	582	758	846	995	1 303	850	831	1 079	956	615	793	633	719
Työtyytyväisyysindeksi															
(1-5)		3,75	3,78	3,70	3,57	3,42	3,79	3,55	3,70	3,99	3,93	3,70	3,44		
Sairauspoissaolot	tap./htv	3,5	6,6	3,1	6,4	1,7	4,7	2,5	6,5	0,9	2,5	1,8	3,7	3,0	6,0
	työpv/htv	13,9	27,0	9,2	15,9	8,8	19,4	8,5	14,8	2,6	9,5	10,3	14,8	11,9	29,8
3.2 KOULUTUSRAKENNE JA -INVESTOINNIT															
Koulutustasoindeksi	(1-8)	5	5	6	6	6	6	6	6	5	5	5	5	5	5
Henkilöstökoulutus															
- työpäivää/ henkilötyövuosi	työpv/htv	3	2	0,4	0,4	1	1	0,2	1	4	5	2	1		
- koulutuskustannukset (sis.palkat)	€/htv	832	334	103	74	288	278	124	311	1 320	1 659	516	197		
Henkilöstön koulutusjakauma (% koko henkilöstöstä)															
- Perusaste	%	0,4 %	0,4 %	3 %	1 %	1 %	1 %	9 %	6 %	4 %	4 %			1 %	1 %
- Toinen aste (entinen keskiaste)	%	33 %	33 %	13 %	16 %	9 %	8 %	7 %	12 %	28 %	27 %	22 %	25 %	26 %	26 %
- Erikoisammattikoulutusaste	%	2 %	2 %			1 %	1 %			4 %	4 %	5 %	4 %	2 %	2 %
- Alin korkea-aste	%	11 %	11 %	4 %	3 %	1 %	1 %		1 %	12 %	12 %	14 %	15 %	9 %	9 %
- Alempi korkeakouluaste	%	18 %	20 %	6 %	9 %	12 %	11 %	12 %	16 %	24 %	23 %	23 %	21 %	17 %	18 %
- Ylempi korkeakouluaste	%	30 %	30 %	68 %	66 %	59 %	65 %	57 %	48 %	24 %	27 %	28 %	30 %	39 %	38 %
- Tutkijakoulutusaste	%	1 %	1 %	1 %	1 %	6 %	5 %	4 %	7 %	4 %	4 %	3 %	3 %	2 %	2 %
- Tyhjä tai tuntematon	%	5 %	2 %	5 %	4 %	11 %	8 %	12 %	10 %			5 %	1 %	6 %	3 %

Liite 19. Kilpailulain mukaisen taloudellisen toiminnan eriyttäminen Opetushallituksessa

Opetushallitus on tehnyt 2020 itsearviointin toimintansa piirissä olevasta kilpailullisia markkinoita koskevasta asiasta. Arviointi on tehty kirjanpitoyksikkötasoisesti. Arvioinnissa on otettu kattavasti huomioon vastaavat jo markkinoilla olevat toimijat, jotka on tunnistettu. Arviointia ja kartoitusta varten käytiin keskustelut Valtiokonttorin ja kilpailu- ja kuluttajaviraston kanssa. Ministeriön taholta ei asetettu erityistoiveita tai muita huomioon otettavia näkökohtia. Lisäksi arvioinnin lähtökohdista ja kilpailulain piiriin kuuluvista toiminnoista keskusteltiin VTV:n vastuutarkastajan kanssa vuonna 2020.

Kilpailullisia markkinoita koskevasta asiasta puuttuu edelleen yhtenäisen ohjauksen ja ohjeistuksen puute kaikkien toimijoiden osalta, toimivaltaan (VK, KKV, VTV) kytkeytyvät monimuotoisuudet sekä virastoilta puuttuva tuki kilpailulain mukaisen taloudellisen toiminnan rajaamiseksi mahdollisimman yhtenäisin perustein. Valtiokonttori on antanut 18.12.2020 määräyksen Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelman sekä tuloslaskelman laatimisesta (VK/54895/00.00.01.06.00/2020) vuoden 2020 tilinpäätöksessä. Vuoden 2021 tilinpäätöksessä noudatetaan edelleen tätä määräystä.

Opetushallitus on arvioinut, että kilpailulain edellyttämä eriyttämisvelvollisuus koskee:

Opetushallituksen (virasto) osalta, liiketaloudellista maksullista:

- oppimateriaalien tuottamista
- julkaisujen tuottamista sekä niihin liittyvää kustannustoimintaa,
- koulutustoimialan ammattilaisille suunnattuja tilaisuuksia ja koulutuksia eri alojen ajankohtaisista teemoista ja
- asiakkaan tarpeiden mukaan räätälöityjä tilauskoulutuksia

Kansallinen koulutuksen arviointikeskuksen (Karvi) osalta:

- opetuksen ja koulutuksen järjestäjille, ammattikorkeakouluille ja yliopistoille suunnatut maksullisina palveluina toteutetut arvioinnin ja laadunhallinnan tilauspohjaiset arvioinnit, konsultoinnit, koulutukset, seminaarit, luennot ja vierailut.

Eriytettävän toiminnan piiriin ei kuulu ns. viranomaistoiminta eikä hintatuettu vähälevikkinen julkaisu- ja koulutustoiminta kuin ei myöskään Meriturvan hintatuettu koulutustoiminta, koska pelkästään markkinapuute ei ole peruste eriyttävälle toiminnalle.

Oppilaitosten maksullinen toiminta kuten aamu/iltapäivätoiminta (perusopetuslain 628/1998 48 a-b §:n mukaista toimintaa perusopetuksen 1–2 vuosiluokkien oppilaille sekä kaikille erityisen tuen oppilaille) ja Valteri-koulun koulutustoiminta valtakunnallisena oppimis- ja ohjauskeskuksena ovat luettavissa niin ikään viranomaistoiminnaksi.

Oppilaitosten vähäinen ja satunnainen toimitilojen vuokraus on jätetty tästä tarkastelusta pois (kirjattu muihin tuottoihin).

Eriytettävään toimintaan luettava osuus vuoden 2021 osalta on esitetty tilinpäätöksessä erillisellä tuloslaskelmalla, jonka **tuottojen yhteissumma on 1,358 milj. euroa**. Laskelma ei sisällä Opetushallituksen maksullisesta liiketaloudellisesta toiminnasta sellaisia suoritteita, jotka on itsearviointin perustalta määritetty viranomaistoiminnaksi (mm. jäljennökset todistuksista, lausunnot, kansainväliset vierailut sekä tietojen luovutus).

Laskenta on toteutettu valtion yhteisen kustannuslaskentamallin mukaisesti ja laskennan lopputulos on raportoitavissa suoraan Kieku-järjestelmästä. Laskenta tehdään samoilla säännöillä kuin muutkin kustannusvastaavuuslaskelmat ja toimintotasoinen raportointi.

Laskentaperiaatteet yhteenvetona:

- Tuotto- ja kustannustiedot perustuvat liikekirjanpitoon ja henkilöstökustannusten kohdistaminen perustuu Kieku-järjestelmän mukaiseen toteutuneen työajan seurantaan.
- Tuottojen ja kustannusten kohdistamisessa maksullisen toiminnan toiminnoille ja suoritteille on noudatettu aiheuttamisperiaatetta.
- Kustannuslaskenta-ajurina on käytetty toteutuneita henkilötyövuosia.
- Maksullisen toiminnan kustannusvastaavuuslaskelmat ja tuloslaskelma on laadittu suoriteperusteisesti.
- 2021 Opetushallitus on ottanut käyttöön valtion yhteisen kustannuslaskennan, mutta laskentaperusteet ovat säilyneet samana kuin aikaisemmassakin toimintolaskennassa, toimintolaskenta on käytössä yhtenäisin menettelyin koko kirjanpitoyksikössä.

5 Allekirjoitukset

Opetushallituksen vuoden 2021 tilinpäätös on hyväksytty Opetushallituksen johtokunnassa. Kirjanpitoyksikön tilintarkastuksesta vastaa valtiontalouden tarkastusvirasto, joka antaa tarkastuksesta tilintarkastuskertomuksen.

Helsingissä 24.2.2022

Eeva-Johanna Eloranta
Kansanedustaja, puheenjohtaja

Pia Lohikoski
Kansanedustaja

Teemu Hassinen
Toimitusjohtaja

Heljä Misukka
Koulutusjohtaja

Arja-Sisko Holappa
Opetusneuvos

Mikko Ollikainen
Kansanedustaja

Inka Hopsu
Kansanedustaja

Terhi Päivärinta
Johtaja

Iiris Hynönen
Sosiaalipoliittinen asiantuntija

Kirsi Rasinaho
Koulutus- ja työvoimapolitiittinen asiantuntija

Markku Jahnukainen
Professori

Kari Salminen
Apulaisrehtori

Minna Kelhä
Pääjohtaja

Sari Sarkomaa
Kansanedustaja

Hilkka Kemppi
Kansanedustaja

Roosa Veijola
Eurooppapolitiikan asiantuntija

This documents contains 103 pages before this page

Dokumentet inneholder 103 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 103 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 103 sider før denne side

Detta dokument innehåller 103 sidor före denna sida

KIRSI MARJA RASINAHO

32869255-8b9e-4874-89e3-ec6f6a02dd52 - 2022-02-28 12:50:15 UTC +02:00
BankID / MobileID - 1fe07035-9a74-4c69-98c2-75707809bc80 - FI

Mikko Karl Antero Ollikainen

6675ea76-02eb-4135-a7c5-5a1f37f12d2a - 2022-02-28 12:50:39 UTC +02:00
BankID / MobileID - 285180c6-c36f-48c4-a0af-bf08e39e4d61 - FI

Heljä Satu Anneli Misukka

fb127acb-b89c-4399-a26c-1de8766b1386 - 2022-02-28 12:52:10 UTC +02:00
BankID / MobileID - 074dfd67-d8fd-4fbc-b677-46f0dfa530fd - FI

MINNA SUSANNA KELHÄ

2004fd6a-83b7-424b-9217-a1f88692f3f1 - 2022-02-28 12:56:43 UTC +02:00
BankID / MobileID - 110e2214-510c-4780-becb-8a9a8aee1e12 - FI

TERHI ANITA PÄIVÄRINTA

c766622b-db36-491f-80a9-f1acaef2ac9e - 2022-02-28 13:31:03 UTC +02:00
BankID / MobileID - 1cea3aa4-202b-4d4b-87c6-ed63f36d93d - FI

IIRIS HYNÖNEN

7542ea53-d5d0-436e-81d6-e2dfc6af86fd - 2022-02-28 14:09:31 UTC +02:00
BankID / MobileID - 7755ab2c-d987-4a23-a4e8-7da1087a7188 - FI

ARJA-SISKO HOLAPPA

6bbafc83-5e01-4030-809b-dded29f05bb4 - 2022-02-28 14:43:36 UTC +02:00
BankID / MobileID - 8b9d4a73-5c24-4c55-92fb-10c41ddf1217 - FI

authority to sign	asemavaltuus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende

This documents contains 104 pages before this page

Dokumentet inneholder 104 sider før denne siden

Tämä asiakirja sisältää 104 sivua ennen tätä sivua

Dette dokument indeholder 104 sider før denne side

Pia Marjaana Lohikoski

972138f6-a83b-4b62-a91a-9c1a97468228 - 2022-02-28 16:27:48 UTC +02:00

BankID / MobileID - 1cedd6b2-4bef-4218-9238-94a37f3c25a0 - FI

MARKKU TAPANI JAHNUKAINEN

1536e49f-2cc9-40dd-a87e-0070c2c52ea8 - 2022-02-28 17:11:06 UTC +02:00

BankID / MobileID - 51183f79-d394-4f9e-aa39-5a1897bc4f08 - FI

EEVA-JOHANNA ELORANTA

e3fcf34f-d4f8-4958-8d09-f8fbb03f26f1 - 2022-02-28 19:14:47 UTC +02:00

BankID / MobileID - 6efb0d84-b77b-4d98-914d-3d243c1544f3 - FI

KARI JOHANNES SALMINEN

4fc3d013-84f9-409d-a888-90d40a166327 - 2022-02-28 20:12:56 UTC +02:00

BankID / MobileID - 7b327809-4321-444d-9149-94e868bbf110 - FI

TEEMU SAMULI HASSINEN

9f4a9a13-8f1e-40f1-af88-e657f62921c0 - 2022-03-02 12:38:41 UTC +02:00

BankID / MobileID - 7d190c85-263d-47ce-83cd-d1f57c338184 - FI

INKA INARI HOPSU

62d7dc04-6278-4c38-bdf6-c68887eac502 - 2022-03-03 11:48:24 UTC +02:00

BankID / MobileID - ad1d6a63-0d5b-4b38-82d9-01d565e27895 - FI

ROOSA EMILIA VEIJOLA

52dbb33e-0b83-410a-9974-86af2727d586 - 2022-03-03 14:24:02 UTC +02:00

BankID / MobileID - 1ec9009f-e03d-43a5-a8e2-3fe9b9a1cd60 - FI

authority to sign	asemavaltuutus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende

This documents contains 105 pages before this page

Tämä asiakirja sisältää 105 sivua ennen tätä sivua

Dokumentet inneholder 105 sider før denne siden

Dette dokument indeholder 105 sider før denne side

Detta dokument innehåller 105 sidor före denna sida

SARI SARKOMAA

eea81b95-dfbe-47f4-b9c4-b21917885834 - 2022-03-04 01:58:51 UTC +02:00
BankID / MobileID - 394637a5-2afa-4949-adc4-1db6303992de - FI

HILKKA ORVOKKI KEMPPI

0d88519a-a2af-41ee-bc18-80158cc70f8d - 2022-03-16 23:24:35 UTC +02:00
BankID / MobileID - 71fa0b5e-8a2b-49b8-b59b-e492b12d8eaf - FI

authority to sign	asemavaltuus	ställningsfullmakt	autoritet til å signere	myndighed til at underskrive
representative	nimenkirjoitusoikeus	firmateckningsrätt	representant	repræsentant
custodial	huoltaja/edunvalvoja	förvaltare	foresatte/verge	frihedsberøvende